

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Vývoj místní samosprávy ve městě Uničov

Renata Horáková

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Renata Horáková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Vývoj místní samosprávy ve městě Uničov

Název anglicky

The Development of Local Government in the Municipality of Uničov

Cíle práce

Cíl práce spočívá ve zjištění faktorů ovlivňujících charakter politického rozhodování orgánů místní samosprávy ve městě Uničov (okres Olomouc). Dílčími cíli práce bude v rámci zvoleného tématu: 1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele města a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy. 2. Identifikovat aktéry politického procesu ve městě (lokální politické subjekty, zájmové skupiny, podnikatelské subjekty apod.) a analyzovat jejich vzájemné vztahy. 3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy na základě analýzy vývoje lokálního stranického systému a komparace výsledků komunálních voleb od roku 1994 do roku 2014.

Metodika

Při vypracování práce bude využit výzkumný přístup, jenž zohledňuje odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých kategorií. Práce bude mít charakter případové studie. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. Dále budou použity další standardní metodologické postupy, především komparace.

Doporučený rozsah práce

80 str.

Klíčová slova

Uničov, místní samospráva, komunální volby, volební strany, lokální stranický systém, komunální koalice.

Doporučené zdroje informací

- Balík, S. Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností. Koalice, voličské vzorce a politické strany na místní úrovni v letech 1994-2006. Brno: CDK, 2008, ISBN 978-80-7325-144-4.
- Balík, S. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2908-4.
- Balík, S. Modely exekutivních koalic na komunální úrovni. In Evropeizace. Nové téma politologického výzkumu. Eds.: Dančák, B.; Fiala, P.; Hloušek, V. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy university v Brně, 2005, ISBN 80-210-3865-9.
- Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5.
- Čmejrek, J. Obce a regiony jako politický prostor. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4.
- Jůptner, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80-101.
- Jůptner, P. Konfrontace teorie koalic s lokální politikou. In Koalice a koaliční vztahy. Ed.: Cabada, L. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, ISBN 80-7380-004-7.
- Říchová, B. Přehled moderních politologických teorií. Empiricko-analytický přístup v soudobé politické vědě. Praha: Portál, 2000, ISBN 80-7178-461-3.
-

Předběžný termín obhajoby

2015/16 ZS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Václav Bubeníček, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 12. 11. 2014

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 13. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 19. 11. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Vývoj místní samosprávy ve městě Uničov“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 25.11.2015

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Václavu Bubeníčkoví, Ph.D. za odborné vedení, užitečné rady a připomínky při zpracování této práce. Dále děkuji účastníkům rozhovorů, kteří mi ochotně poskytli cenné informace a sdělili mi své názory na otázky týkající se místního stranického systému a fungování orgánů městské samosprávy v Uničově, zvláště pak tajemnici městského úřadu Iloně Ondráškové a starostovi města Daliboru Horákovi.

Vývoj místní samosprávy ve městě Uničov

The Development of Local Government in the Municipality of Unicov

Souhrn

Diplomová práce pojednává o problematice vývoje místní samosprávy ve městě Uničově. Práce má charakter případové studie a je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části jsou vymezeny základní pojmy a legislativní normy, které se vztahují k problematice obecní samosprávy a komunálního volebního systému. Dále se práce v této části zaměřuje na typy koalic v komunálním prostředí a formy participace občanů v obci. V praktické části jsou charakterizovány hlavní demografické a socioekonomické ukazatele města a jeho stručná historie. Poté je provedena komparace výsledků komunálních voleb a ustavených koalic v jednotlivých volebních obdobích od roku 1990 do roku 2014. V praktické části je uvedena také analýza činnosti samosprávných orgánů města a identifikace hlavních aktérů místního politického procesu. V závěru práce jsou definovány nejvýznamnější faktory ovlivňující charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy a typy ustavených koalic ve sledovaném období. Zjištěné údaje jsou porovnávány s výsledky teoretických studií pojednávajících o komunálních koalicích a politických modelech.

Summary

This thesis deals with the problems of development of the local administration in the municipality of Unicov. It takes on a character of a case study and it is divided into two parts – theoretical and practical. The theoretical part defines the basic concepts and legislative law-making standards related to the problems of local self-government and to the municipal election system. Further, the thesis focuses on the different types of coalitions at the municipal level and on the forms of participation by the citizens of the community. The practical part characterizes the main demographic and socioeconomic indexes of the town and also provides a brief history of the town. Then, the results of the municipal elections are compared to established coalitions in specific elections 1990- 2014. Also, in the practical part is carried out the analysis of the workings of the town's self-governing authority and of the identification of the main participants of the political process. The final part of the thesis considers the main factors which influence the character of the decision-making process of a local municipality and the identification of established coalitions in a particular period. The results are then compared with the results of theoretical studies which deal with municipal coalitions and political models.

Klíčová slova: Uničov, obec, místní samospráva, komunální koalice, komunální volby, volební strany

Key words: Unicov, community, local self-government, municipal coalition, municipal elections, election parties

OBSAH

1. ÚVOD	4
2. CÍL A METODIKA DIPLOMOVÉ PRÁCE	6
3. TEORETICKÁ VÝCHODISKA	7
3.1. Osady a obce	7
3.2. Historický pohled.....	7
3.3. Obec a obecní samospráva v současnosti	12
3.3.1. Orgány obce	14
3.3.2. Právní předpisy obce.....	17
3.4. Volby do zastupitelstev obcí v České republice	19
3.4.1. Volební legislativa	19
3.4.2. Funkce voleb.....	21
3.4.3. Volební systémy	21
3.4.4. Volební komponenty.....	22
3.5. Koalice v komunálním prostředí.....	24
3.5.1. Komunální koalice podle Petra Jüptnera	26
3.6. Konfliktní linie.....	28
3.7. Participace občanů na komunální úrovni.....	29
4. PRAKTICKÁ ČÁST	33
4.1. Charakteristika města.....	33
4.1.1. Geografie a geologie	33
4.1.2. Historie.....	34
4.1.3. Demografická charakteristika	36
4.1.4. Socioekonomická charakteristika	37
4.2. Lokální politické stranictví	45
4.3. Analýza výsledků komunálních voleb v období 1990–2014.....	46
4.3.1. Přejít od národních výborů k obecní samosprávě	46
4.3.2. Analýza výsledků komunálních voleb v roce 1990	47
4.3.3. Analýza výsledků komunálních voleb v roce 1994	48
4.3.4. Analýza výsledků komunálních voleb v roce 1998	50
4.3.5. Analýza výsledků komunálních voleb v roce 2002	51
4.3.6. Analýza výsledků komunálních voleb v roce 2006	51
4.3.7. Analýza výsledků komunálních voleb v roce 2010	52
4.3.8. Analýza výsledků komunálních voleb v roce 2014	53
4.4. Komparace výsledků komunálních voleb v období 1990–2014.....	54
4.5. Dlouhodobé trendy	57
4.6. Preferenční hlasování.....	58
4.7. Ustavené koalice v období 1990–2014.....	59
4.7.1. Koalice v období 1990–1994.....	60
4.7.2. Koalice v období 1994–1998.....	61
4.7.3. Koalice v období 1998–2002.....	64
4.7.4. Koalice v období 2002–2006.....	65
4.7.5. Koalice v období 2006–2010.....	67
4.7.6. Koalice v období 2010–2014.....	68
4.7.7. Koalice od roku 2014.....	70
4.8. Analýza činnosti zastupitelstva města	71
4.9. Analýza činnosti rady města	75
4.10. Analýza činnosti orgánů zastupitelstva a rady města	77

4.11.	Konfliktní linie.....	81
4.12.	Akteři místního politického procesu.....	83
4.12.1.	Politické strany	84
4.12.2.	Jan Březina.....	85
4.12.3.	Jarmila Kaprálová	86
4.12.4.	Karel Korytář	86
4.12.5.	Stanislav Axman	87
4.12.6.	Dalibor Horák	87
4.12.7.	Ostatní aktéři.....	88
5.	ZÁVĚR	90
6.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	93
6.1.	Literatura.....	93
6.2.	Zákony	94
6.3.	Internetové zdroje	94
6.4.	Rozhovory.....	95
6.5.	Ostatní zdroje.....	95
7.	PŘÍLOHY	96

1. ÚVOD

Novodobá historie obecní samosprávy v České republice se počíná volbami do zastupitelstev obcí na podzim roku 1990. Tehdy byl dosavadní systém národních výborů nahrazen systémem obecních (městských) úřadů s jejich samosprávnými orgány. Historické kořeny obecní samosprávy jsou však mnohem starší a platný zákon o obcích nezapře svůj vzor ve Stadionově prozatímním obecním zřízení z roku 1849.

Občané mají v současnosti možnost ovlivnit činnost obecních orgánů prostřednictvím voleb do zastupitelstev obcí na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Podle aktivního volebního práva mohou občané volit své zástupce do orgánů obcí, podle pasivního volebního práva mají možnost do těchto orgánů sami kandidovat a být voleni. V případě zvolení pak mohou přímo působit v těchto orgánech v průběhu daného volebního období a podílet se na utváření lokálního politického prostoru.

Přesto, že činnost obecních samosprávných orgánů a komunální politika mnohdy zůstávají ve stínu „velké“ parlamentní politiky, v některých ohledech se mnohem více dotýkají každodenního života občanů. I z tohoto pohledu se dění v lokálním politickém prostoru měst a obcí České republiky ocitá ve středu zájmu pozornosti politologů – autorů odborných prací s touto problematikou.

I když vývoj v jednotlivých lokalitách vykazuje řadu společných znaků, současně se objevuje celá řada odlišností vycházejících z přirozeně specifických podmínek v samostatných obcích. Z tohoto důvodu vznikají případové studie věnující se vývoji a proměnám politického procesu v různých místech České republiky, které mohou sloužit ve vzájemné komparaci autorům rozsáhlejších syntetizujících studií.

Autorka práce si zvolila pro případovou studii město Uničov, které se nachází v Olomouckém kraji, a využila své znalosti vycházející z dlouholetého působení v iniciativních a kontrolních orgánech městské samosprávy. Vlastní znalosti doplnila studiem archivních pramenů uložených ve spisovně Městského úřadu v Uničově a ve Státním okresním archívu Olomouc a aplikovala také výstupy ze semistandardizovaných rozhovorů s bývalými i současnými aktéry místní politické scény. Ve své práci vystihuje obecné trendy vyskytující se v lokálním politickém prostoru Uničova jako sídla větší střední velikosti na základě vymezení obcí podle studie *Komunální koalice a politické modely* P. Jüptnera. Zároveň ukazuje i na specifika vývoje komunální politiky v Uničově,

jež umožnila uplatnění několika osobností jako aktérů místního politického procesu také na krajské a celostátní úrovni a která odpovídají dle vymezení P. Jüptnera spíše největším obcím.

Případové studie, které zohledňují specifické podmínky jednotlivých obcí a odlišnosti jejich politické scény, lze využít ve vzájemné komparaci při stanovení obecnějších závěrů v problematice vývoje a fungování obecních samospráv. V současné době, kdy procházejí radniční koalice na mnoha místech České republiky prudkými turbulencemi, mohou být i analýzy koaličních vztahů v různých typech obcí pro politology přínosným zdrojem informací.

2. CÍL A METODIKA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jako hlavní cíl této diplomové práce je zjištění nejvýznamnějších faktorů ovlivňujících charakter politického rozhodování samosprávných orgánů města Uničova. Jedním z dílčích cílů je identifikace hlavních aktérů místního politického procesu a analýza jejich vzájemných vztahů. Dalším dílčím cílem je definice charakteru rozhodovacího procesu místní samosprávy na základě analýzy vývoje lokálního stranického systému a komparace výsledků komunálních voleb v období 1990–2014. Posledním z dílčích cílů je stanovení charakteristiky hlavních socioekonomických ukazatelů města a vyhodnocení jejich vlivu na vývoj a fungování městské samosprávy.

Diplomová práce byla pojata jako případová studie a byl v ní aplikován výzkumný přístup při zohlednění různorodosti politického procesu v obcích odlišných kategorií. Jako metodologický postup byla v diplomové práci použita komparace volebních výsledků a typů sestavených koalic v období let 1990–2014. Zjištěné výsledky byly dále srovnávány s politologickými teoriemi uváděnými v použité odborné literatuře.

V teoretické části práce, která se zabývá problematikou voleb do zastupitelstev obcí, obecní samosprávy v rámci České republiky a teorií sestavování radničních koalic, bylo čerpáno především z odborných publikací autorů S. Balíka, V. Bubeníčka, J. Čmejrk, J. Čopíka a P. Jüptnera. Kompletní výčet použité literatury je uveden v závěru práce. Další údaje byly převzaty z příslušných legislativních norem, zvláště pak ze zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) a zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí.

Ke sběru dat v praktické části práce byly využity především tyto techniky – studium dokumentů a dotazování. Základními dokumenty k získání potřebných informací a údajů byly zápisy ze zasedání zastupitelstva a schůzí rady města, dále články uveřejněné v místních médiích a údaje z webových stránek Českého statistického úřadu a města Uničova. Semistandardizované rozhovory byly vedeny se současnými i bývalými představiteli města, s dlouholetými členy zastupitelstva města, předsedy výborů a komisí, tajemnicí městského úřadu, některými dalšími zaměstnanci městského úřadu a představiteli hlavních politických subjektů působících v Uničově.

Dalším důležitým zdrojem, ze kterého byly čerpány údaje uváděné v této práci, byla odborná publikace Uničov – historie moravského města, vydaná u příležitosti 800. výročí založení města Uničova. Z posledně uváděného zdroje byly čerpány zejména informace vztahující se k historickému vývoji města do nedávné minulosti.

3. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

3.1. Osady a obce

Pojmem sídlo (osada) označujeme územní svazek, který zahrnuje osoby i věci na určitém území a tvoří zpravidla místní skupinu usedlostí s jednotným názvem a číslováním. České země se vyznačují dlouhodobě velkým počtem malých sídel, jejichž velikost je poměřována počtem obyvatel. Obec tvoří jedna nebo více osad. V roce 1960 byl místo pojmu osada zaveden výraz část obce (Čopík, 2014, str. 17).

V letech 1850–1941 bylo na základě prozatímního obecního zákona z roku 1849 přiznáno osadám s vlastním majetkem právo na právní subjektivitu a samosprávu. Podle tohoto zákona se základem místních obcí staly obvody vyměřené pro účely pozemkové daně (katastrální obce), které zřídil pro berní účely Josef II. Počet obcí se v letech 1850–1945 pohyboval v rozsahu devíti až dvanácti tisíc. V důsledku odsunu německého obyvatelstva po druhé světové válce došlo k zániku části obcí i osad v pohraničních oblastech. Největší pokles počtu obcí nastal v období let 1948–1989 na základě tlaku ze strany státu na jejich slučování a množství obcí v roce 1989 kleslo na pouhých 4 120. Po převratu v listopadu 1989 dochází k postupnému osamostatnění řady obcí a v současnosti se jejich počet pohybuje okolo 6 250 (Čopík, 2014, str. 17–18).

3.2. Historický pohled

Obecní samospráva po roce 1848

Hlavní zásady samosprávy se objevily v roce 1848 v návrhu kroměřížské ústavy, které převzala i březnová ústava z roku 1849. První zákonnou úpravu dostaly obce tzv. Stadionovým prozatímním obecním zřízením z 20. března 1849. V preambuli bylo uvedeno, že „základem svobodného státu je svobodná obec.“ Na základě této právní normy se obce jako nově ustanovené korporace staly nejnižšími články a instancemi územní samosprávy, přičemž za základ byly vzaty josefínské katastrální obce. Každé sídlo se muselo stát buď obcí, nebo její součástí.¹ Rozdíly ve velikosti obcí byly naznačeny pouze původním názvoslovím.² Každá osoba patřila do svazku konkrétní obce, přičemž byly

¹ Jako tzv. osada.

² Města, městyse (městečka) a vesnice (vsi).

rozeznávány obecní údy³ a cizinci. Obecní zřízení platilo na celém území státu s výjimkou statutárních měst, jejichž statuty se však o zásady obecního zřízení opíraly.

Přijetí Stadionova zřízení znamenalo zároveň zavedení dodnes funkčního duálního systému veřejné správy. Obce v tzv. přirozené působnosti spravovaly vlastní záležitosti a v přenesené působnosti záležitosti delegované státem. Obce povinně zřizovaly dva orgány. Obecní výbor byl širším orgánem, voleným na tři roky. Nebyl však orgánem výkonným, ale byly mu vyhrazeny pouze usnášecí a kontrolní úkoly. Členové obecního výboru mezi sebou volili purkmistra⁴ a další radní, kteří tvořili obecní představenstvo jako užší orgán.⁵

Purkmistr jako výkonný orgán prováděl usnesení obecního výboru, radní byli pouze jeho pomocným orgánem. Purkmistr v odůvodněných případech disponoval právem odložení výkonu rozhodnutí obecního výboru, na činnost starosty v oboru místní policie naopak dohlížel okresní úřad.

Uskutečnění Stadionovy reformy je dodnes hodnoceno jako jeden z nejvýznamnějších výsledků buržoazní revoluce v oblasti veřejné správy. Nastupující reakce se však v podstatě neprodleně snažila mladou obecní samosprávu omezovat. Postupně byla až na výjimky odstraněna veřejnost jednání samosprávných orgánů, představenstva městských obcí potvrzovaly krajské úřady a jejich členové museli přísahat věrnost mocnáři. Volby byly odkládány a případní chybějící členové byli jmenováni ministrem vnitra. Tyto zásahy do pravomocí samospráv byly postupně odstraňovány až po pádu neoabsolutismu počátkem 60. let 19. století.

Nový říšský obecní zákoník byl vydán v březnu 1862. Obec jím měla být dána jak pod dohled obcí vyššího typu, tak pod dozor státu. V roce 1864 bylo vydáno obecní zřízení a řád volební pro Moravu a Čechy. Zřízení rozeznávalo občany a přespolní. Mezi občany se řadili obecní příslušníci, kteří měli v obci domovské právo, a dále obecní společníci, kteří v obci vlastnili nemovitost nebo provozovali živnost.

Volební právo bylo realizováno na základě majetkového censu zletilými a svéprávnými občany mužského pohlaví.⁶ Zvláštností oproti dnešním zvyklostem bylo

³ Obecní občané a obecní příslušníci.

⁴ Obecního představeného, starostu.

⁵ Počet členů nesměl přesáhnout třetinu členů obecního výboru, voleni museli být nejméně dva radní, přičemž první z nich byl starostovým náměstkem, ve městech mohlo být náměstků více.

⁶ Pokud nebyli na základě jiných právních norem z volebního práva vyloučeni.

volební právo podnikajících právnických osob⁷ a honorací.⁸ Obecní orgány byly voleny v kombinaci censové a kapacitní soustavy, většina obyvatelstva tedy byla z volebního práva vyloučena. Obecní volby byly organizovány ve třech voličských sborech, přičemž každý z nich volil třetinu členů obecního výboru. Již v této době byl používán výraz obecní zastupitelstvo, pojem přirozená působnost byl nahrazen pojmem samostatná působnost, který je používán dodnes. Státní politické úřady mohly na rozdíl od současnosti z vážných důvodů sesadit členy obecního představenstva, a dokonce rozpustit obecní zastupitelstvo. V tom případě musely být během šesti týdnů vypsané nové volby.

V samostatné působnosti obce spravovaly obecní jmění a záležitosti obecního svazku. Svobodně nakládaly s vlastním movitým i nemovitým majetkem, udílely domovské právo a čestné občanství a spravovaly záležitosti místní policie. V přenesené působnosti, zejména s ohledem na snižování nákladů, stát, stejně jako dnes, na obce přenášel stále více různých úkolů. To byl také jeden z důvodů finančních potíží, ve kterých se obecní samospráva ocitly na konci 19. století a které nemohly řešit stále vyšší přírážky k přímým daním ani ukládání obecních dávek (Janák, Hledíková, Dobeš, 2005, str. 297–309).

Obecní samospráva od roku 1918 do roku 1938

Výrazného zlepšení podmínek činnosti se obecní samospráva nedočkaly ani po vzniku samostatného Československa v říjnu 1918. S postupným omezováním pravomocí obcí se pod hrozbou ze strany silné německé menšiny ochotně smiřovala i česká společnost, a tak samospráva dále srůstala se státní správou. Nový volební řád však pod vlivem revolučních událostí přišel také s řadou demokratizačních novinek. Nejzásadnější z nich bylo zavedení všeobecného, rovného, tajného a přímého hlasovacího práva při volbách pro všechny zletilé osoby s trvalým bydlištěm v obci, volební právo právnických osob a kapacit naopak zaniklo, stejně jako většinový volební systém. Věková hranice pasivního volebního práva byla stanovena na 26 let. Na základě posilujícího stranictví byly zavedeny vázané kandidátní listiny a zásada poměrného zastoupení.

Obecní zřízení však bylo novelizováno a do kompetencí obcí v nakládání s vlastním majetkem výrazně zasáhlo ustanovení o finančních komisích. Tyto orgány mohly značně

⁷ Např. akciové společnosti, obchodní společnosti, družstva aj.

⁸ Státní a zemští úředníci, křesťanští duchovní, židovští rabíni, držitelé doktorských titulů, představení a vyšší učitelé obecných škol, pedagogové středních a vyšších škol aj.

zasahovat do hospodaření obcí, přičemž polovina členů těchto orgánů byla jmenována okresním úřadem. Oproti tomuto nedemokratickému prvku byly na druhé straně zavedeny diety pro členy obecních orgánů, což výrazně zlepšilo možnosti politické angažovanosti pro méně majetné občany.

Novela v podstatě zachovala původní terminologii týkající se orgánů obce, novinkou byla pouze kodifikace komisí, z nichž finanční a letopisecká byly obligatorními. Případné další komise byly ustanovovány jako fakultativní. Členy obecního zastupitelstva volili všichni oprávnění voliči v počtu stanoveném podle velikosti obce. Mezi sebou volili členové zastupitelstva obecní rady, složenou ze starosty, jeho náměstka či náměstků a dalších nejméně tří členů. Rada nadále fungovala jako obecní trestní senát. Oproti stavu v době monarchie význam rady výrazně vzrostl, neboť se již jednalo o kolektivní orgán rozhodující o všech záležitostech, které zákon nevyhrazoval zastupitelstvu, nebo nebyly svěřeny starostovi.

Počínaje rokem 1933 volbu starosty schvalovaly státní úřady, pokud nebyla konkrétní osoba takto potvrzena, ztrácela po dobu tří let právo opakované volby do funkce starosty či náměstka. Pokud zastupitelstvo neprovedlo novou volbu, pozbyla platnosti i jeho volba a do čela obce byla uvedena správní komise, přičemž termín nových voleb závisel na libovůli příslušných úřadů.

Kromě těchto omezujících nařízení byly obecní samosprávy postiženy také prohlubující se finanční krizí. Na obce byly dočasně přesunuty některé daně a mohly také vymáhat příspěvky od velkých podniků, na druhé straně se prohloubila závislost obcí na politické správě, která mohla výrazně zasahovat do jejich hospodaření. Zadlužení obcí vrcholilo za velké hospodářské krize a pokusem o částečné řešení situace mělo být oddlužení prostřednictvím zemských pomocných fondů.

V předválečném období stát zvýšil svůj vliv na obce zavedením funkcí tajemníků. V platnost měly vstoupit i další nedemokratické prvky, jako např. jmenování starostů z řad vzdělaných úředníků, zkoušky pro volené funkcionáře aj. Vzhledem k postupu událostí už na tyto novinky nedošlo (Janák, Hledíková, Dobeš, 2005, str. 376–384).

Období okupace 1938–1945

V průběhu válečných let došlo jak na území Protektorátu Čechy a Morava, tak na území připojeném k Německé říši k cílenému rozvratu obecní samosprávy. Obecní zastupitelstva byla částečně rozpuštěna a správu obcí převzali nacistickými orgány

jmenování komisaři. V dalších případech byly pravomoci obecních orgánů okleštěny ve prospěch starostů. Případně uvolněná místa v těchto orgánech byla obsazována jmenováním (Janák, Hledíková, Dobeš, 2005, str. 414).

Národní výbory v období 1945–1990

Plného obnovení se samospráva obcí nedočkala ani v poválečných letech. Obecní orgány v tomto období nahradily na dlouhých čtyřicet pět let národní výbory,⁹ přestože se původně uvažovalo o jejich existenci pouze na přechodnou dobu. Tyto orgány vznikaly v prvních mírových dnech většinou živelně,¹⁰ v roce 1946 byly obnoveny podle výsledku voleb do Ústavodárného Národního shromáždění. „Řádné“ volby proběhly až v roce 1954. Obecní orgány dnem vzniku národního výboru zanikly, nedošlo však k přetržení kontinuity obcí jako samosprávných korporací. Národní výbory nadále vykonávaly úkoly státní správy, rovněž však v jistém smyslu zastupovaly samosprávu obcí. Vlastní činnost těchto nových orgánů upravoval *Prozatímní organizační řád místních národních výborů* vydaný v roce 1947. Národní výbory byly zákonem definovány jako základní orgány pracujících,

Rozhodování o stěžejních záležitostech bylo vyhrazeno plénu národního výboru – shromáždění všech volených zástupců. Ti ze svého středu volili radu národního výboru a další orgány. Rada prováděla usnesení pléna, členové rady vykonávali funkci referentů, takže rada řídila i chod jednotlivých referátů národního výboru. Národní výbory v této době v podstatě převzaly funkci orgánů obecní samosprávy a dočasně také nakládaly s obecním majetkem. Národní výbory se ovšem ocitly ve vztahu podřízenosti nejen k centrálním orgánům, ale také k národním výborům vyššího stupně. Tato skutečnost zásadním způsobem zasáhla do přirozených zásad samosprávy.

K dalšímu rozvratu demokratických principů došlo po únoru 1948, kdy byli z národních výborů odstraněni zástupci demokratických politických stran ve prospěch komunistů.¹¹ Majetek obcí přestal být s konečnou platností respektován počínaje rokem 1950. Národní výbory nadále pouze spravovaly státní majetek a jejich rozpočty se staly součástí rozpočtu státu. V roce 1954 se na základě nově přijatých zákonných norem konaly

⁹ Na základě ústavního dekretu prezidenta republiky o národních výborech a Prozatímním národním shromáždění č. 18/1944 Úředního věstníku čsl. a vládního nařízení č. 4/1945 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů.

¹⁰ V oblastech s převahou německého obyvatelstva přechodně působily jmenované místní správní komise v čele s předsedy.

¹¹ Protiprávní stav byl legalizován dodatečně zákonem č. 213/1948 Sb., o úpravě některých poměrů na ochranu veřejných zájmů.

první volby do národních výborů, které se na místní úrovni podle velikosti sídel přeměnily v místní a městské národní výbory.

K rozšíření pravomocí národních výborů, zejména v hospodářské oblasti, došlo až v roce 1960.¹² Jejich volební období bylo prodlouženo na čtyři roky, nejvyšším orgánem bylo plénium a radě zůstaly výkonné pravomoci. Došlo také k posílení rozhodovacích pravomocí jednotlivých komisí.

Na dalším posílení samosprávy, vykonávané prostřednictvím národních výborů, se podepsala uvolňující se společenská atmosféra druhé poloviny 60. let. V novém zákoně¹³ bylo přímo, avšak nelogicky uvedeno, že národní výbory jsou „státní orgány samosprávného charakteru“. Některé základní otázky fungování měst a obcí měly být předkládány k posouzení občanům.¹⁴ Důležitou změnou oproti dosavadnímu stavu bylo stanovení kompetencí, v nichž měly národní výbory vykonávat státní správu.¹⁵ Několikrát novelizovaný zákon zůstal v platnosti až do změny společenských poměrů na přelomu 80. a 90. let. Svým způsobem zásadní byla novela z roku 1982, zavádějící novou kategorii střediskové obce s národním výborem s rozšířenou působností. V uvedeném stavu zastihly správu obcí a měst listopadové události roku 1989 (Janák, Hledíková, Dobeš, 2005, str. 442-456).

3.3. Obec a obecní samospráva v současnosti

Právní postavení obce je zakotveno v Ústavě České republiky, kde je v hlavě VII. uvedeno, že: „*Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.*“ Tyto územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu. Obce jsou samostatně spravovány zastupitelstvem, jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle svého rozpočtu. Dle ustanovení v Ústavě může stát zasahovat do činností obcí, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem.

¹² Na základě zákona č. 65/1960 Sb., o národních výborech.

¹³ Zákon č. 69/1967 Sb., o národních výborech.

¹⁴ Týkaly se především územního plánu nebo návrhu na sloučení obcí.

¹⁵ Jednalo se o řízení mateřských a základních škol, kulturních zařízení, správu komunikací, komunální služby, organizaci zásobování, evidenci obyvatel, správu bytového hospodářství, životní prostředí, zemědělství aj.

Pozice obce je v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích specifikována zněním: „*Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající.*“

Každá obec má svůj název a je oprávněna užívat vlastní symboly, kterými jsou znak, vlajka a razítko. Základními prvky charakteristickými pro obec jsou území, občané a majetek. Území obce je tvořeno jedním nebo více katastrálními územími, kde obec vykonává, realizuje a naplňuje svou samostatnou působnost, samosprávu.

Občanem obce je fyzická osoba, která je státním občanem České republiky a na území obce má trvalý pobyt. Občan obce, který dosáhl věku 18 let a splňuje zákonné předpoklady, má právo volit a být volen do zastupitelstva obce, hlasovat v místním referendu, účastnit se zasedání zastupitelstva, nahlížet do rozpočtu, dávat k němu připomínky, nahlížet do dokumentů obce, pokud to zákon výslovně nezakazuje.

Obec může udělovat čestné občanství nejen svým občanům, ale také občanům jiných obcí, kteří se mohou účastnit dění v obci, zasedání zastupitelstva, podávat podněty, nemají však právo volit, být voleni a hlasovat v místním referendu. Tato práva mají ve své „domovské“ obci.

Při naplňování samosprávy je obec povinna vykonávat ji v takovém rozsahu, aby to bylo v zájmu obce a jejích občanů, přičemž zákonný rozsah samosprávy je pro všechny obce stejný, avšak konkrétní obsah této samosprávy se v jednotlivých obcích logicky liší. Při výkonu samosprávy se obec řídí zákony a jinými obecně závaznými právními předpisy.

Pokud je na obec zákonem přenesen výkon státní správy, tzv. přenesená působnost obce, řídí se orgány obce při výkonu této přenesené působnosti nejen zákony a dalšími obecně závaznými právními předpisy, ale i usneseními vlády, směrnici ústředních správních úřadů a opatřeními příslušných orgánů veřejné správy přijatými při kontrole výkonu přenesené působnosti. Státní správa je vykonávána na třech úrovních, jednak na úrovni obecního úřadu, dále na úrovni pověřeného obecního úřadu a nejvyšším stupněm jsou obce s rozšířenou působností.

Zákon o obcích rozlišuje obce, města a statutární města. Na základě ustanovení zákona je obec, která má alespoň 3 000 obyvatel městem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Zákon o obcích výčtem určuje statutární města, která si své vnitřní uspořádání upravují statutem, který je vydáván formou

obecně závazné vyhlášky. Statutární města se mohou členit na městské obvody a městské části s vlastními orgány samosprávy.

3.3.1. Orgány obce

Dle zákona o obcích jsou orgány obce zastupitelstvo, rada, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány (výbory a komise). V nejmenších obcích nemusí být rada volena. Počet obyvatel obce má vliv na počet členů v zastupitelstvu i radě.

- do 500 obyvatel 5–15 členů zastupitelstva
- od 500 do 3000 obyvatel 7–15 členů zastupitelstva
- od 3000 do 10 000 obyvatel 15–35 členů zastupitelstva
- od 50 00 do 150 000 obyvatel 25–45 členů zastupitelstva
- nad 150 000 obyvatel 35–55 členů zastupitelstva

Pro stanovení počtu členů zastupitelstva je rozhodující počet obyvatel obce k 1. lednu roku, v němž se konají volby. Neurčí-li zastupitelstvo jinak, volí se počet členů zastupitelstva podle počtu členů zastupitelstva obce v končícím volebním období (zákon č. 128/2000 Sb.).

Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo má mezi orgány obce mimořádné postavení. Jako jediné je zakotveno ústavně a disponuje přímou demokratickou legitimitou, protože je voleno občany tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva (Balík, 2003, s. 26). Zastupitelstvo je tvořeno z volených zastupitelů, kteří svou funkci mohou vykonávat jako uvolnění či neuvolnění, o čemž rozhoduje samo zastupitelstvo.

Funkce člena zastupitelstva je veřejnou funkcí a zastupitel obce má ze zákona při výkonu této funkce svá práva a povinnosti. Je povinen se aktivně účastnit zasedání zastupitelstva a dalších orgánů, jejichž je členem, hájit zájmy občanů a jednat a vystupovat tak, aby nebyla ohrožena vážnost jeho funkce. Zastupitel je oprávněn vznášet dotazy, připomínky a podněty, předkládat návrhy na projednání radě, výborům a komisím a požadovat informace ve věcech, které souvisejí s výkonem jeho funkce. Tato práva zastupitele se uvádějí jako právo iniciativy, interpelace a právo na informace.

Zastupitelstvo rozhoduje o nejdůležitějších otázkách obce, např. o schvalování rozpočtu a závěrečného účtu obce, vydání obecně závazné vyhlášky, o počtu členů rady, o zřizování a rušení příspěvkových organizací a organizačních složek obce, o zřízení obecní policie, o majetkoprávních úkonech, územním rozvoji obce apod.

Zákon o obcích vymezuje, které záležitosti patří zastupitelstvu, a to má možnost vyhradit si rozhodování i o dalších věcech, ale nemůže tak učinit ve vztahu k věcem, které náleží za zákona do pravomoci rady. Zasedání zastupitelstva svolává a obvykle i vede starosta. Zastupitelstvo se schází dle potřeby, minimálně jedenkrát za tři měsíce. Obecní úřad informuje o místě, době a navrženém programu zasedání zastupitelstva a tyto informace vyvěsí na úřední desce obecního úřadu nejméně sedm dní před zasedáním zastupitelstva.

Jednání zastupitelstva se řídí jednacím řádem a jsou vždy veřejná. Zastupitelstvo je usnášeníschopné v případě přítomnosti nadpoloviční většiny všech jeho členů. O průběhu zasedání se pořizuje nejpozději do deseti dnů po skončení zápis podepsovaný starostou a ověřovateli a ukládá se na obecním úřadě, kde je přístupný k nahlédnutí veřejnosti. V zápise je uveden počet přítomných členů zastupitelstva obce, průběh a výsledek hlasování a přijatá usnesení (zákon č. 128/2000 Sb.).

Rada obce

Rada je zákonem definována jako výkonný orgán obce v oblasti samostatné působnosti a je odpovědná ze své činnosti zastupitelstvu. Tvoří ji starosta, místostarosta a další radní volení z členů zastupitelstva. Zákon stanoví minimální a maximální počet členů rady (5–11), který musí být vždy lichý a nesmí překročit jednu třetinu počtu členů zastupitelstva. Rada se nevolí, pokud je v zastupitelstvu méně než 15 členů, v tomto případě její pravomoc vykonává starosta.

Zasedání rady svolává starosta podle potřeby, na rozdíl od zastupitelstva je neveřejné. Na zasedání rady (tzv. rozšířené) je možné přizvat další členy zastupitelstva obce nebo i jiné osoby, např. vedoucí příslušných odborů městského úřadu. Usnášeníschopnost rady je podmíněna účastí nadpoloviční většiny všech jejích členů.

Rada zabezpečuje hospodaření obce podle schváleného rozpočtu a v její kompetenci je i členění obecního úřadu. Přípravuje návrhy pro jednání zastupitelstva a zabezpečuje plnění jím přijatých usnesení. Vnitřní organizační strukturu a fungování obecního úřadu stanovuje rada vnitřním předpisem, organizačním řádem obecního úřadu.

Ze schůze rady je pořizován zápis, který podepisuje starosta s místostarostou nebo jiným radním. Tento zápis musí být pořizen do sedmi dnů od jejího konání a je v něm uveden počet přítomných členů rady obce, průběh a výsledek hlasování včetně přijatých usnesení (zákon č. 128/2000 Sb.).

Starosta

Starosta zastupuje obec navenek a stojí v čele rady. Řídí zpravidla zasedání rady a zastupitelstva a ve vztahu k radě má i určité výsadní postavení, pokud má za to, že rozhodnutí či usnesení orgánu je nesprávné, může ho pozastavit a předložit na nejbližším jednání zastupitelstva, které buď rozhodne o zrušení usnesení, nebo ho potvrdí.

Úkoly zaměstnavatele plní tajemník, je-li jeho funkce zřízena, v ostatních případech tyto úkoly a povinnosti přecházejí na starostu. Starosta je odpovědný za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok a odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce. Zastupitelstvo obce může zvolit více místostarostů a svěřit jim některé úkoly. Místostarosta, kterého určí zastupitelstvo, zastupuje starostu v době jeho nepřítomnosti. Starosta s místostarostou podepisují právní předpisy obce. Starosta a místostarostové jsou voleni členy zastupitelstva, ze své funkce jsou zastupitelstvu odpovědní a mohou být jeho rozhodnutím odvoláni (zákon č. 128/2000 Sb.).

Obecní úřad

Obecní úřad tvoří starosta, místostarosta, (místostarostové), tajemník, je-li tato funkce zřízena a zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. V čele obecního úřadu stojí starosta. Obecní úřad plní v samostatné působnosti úkoly, které mu ukládá zastupitelstvo a rada a je nápomocný výborům a komisím v jejich činnosti. V oblasti přenesené působnosti vykonává státní správu. Na základě rozhodnutí rady může být obecní úřad členěn na odbory a oddělení a na návrh tajemníka rada obce jmenuje a odvolává jejich vedoucí.

V obcích, kde je zřízena funkce tajemníka, plní tajemník mimo jiné úkoly statutárního orgánu zaměstnavatele vůči zaměstnancům obce a účastní se zasedání zastupitelstva a rady s hlasem poradním. Funkce tajemníka musí být vždy zřízena v obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností. V obci, ve které není zřízena funkce tajemníka, plní jeho úkoly starosta (zákon č. 128/2000 Sb.).

Výbory

Výbory zřizuje zastupitelstvo obce, obligatorně finanční a kontrolní. Pokud v územním obvodu obce žije alespoň 10 % občanů hlásících se k národnosti jiné než české, je zřizován také výbor pro národnostní menšiny. Předsedou výboru musí být člen zastupitelstva a počet členů je lichý, nejméně tříčlenný. Členy finančního a kontrolního výboru nemohou být starosta, místostarosta a tajemník obecního úřadu. Výbory nemají rozhodovací pravomoc, působí jako iniciativní a kontrolní orgány a předkládají svá stanoviska a návrhy zastupitelstvu.

Finanční výbor provádí kontrolu hospodaření s majetkem obce a plní úkoly, jimiž jej pověřilo zastupitelstvo obce. Kontrolní výbor kontroluje plnění usnesení zastupitelstva a rady obce a dodržování právních předpisů na úseku samostatné působnosti, popřípadě plní další úkoly, jimiž jej pověřilo zastupitelstvo obce.

Specifické postavení má osadní výbor, který může zastupitelstvo zřídit v určité části obce, jeho předsedou nemusí být člen zastupitelstva a počet členů, který musí být minimálně tři, určí zastupitelstvo obce. Členy jsou občané obce, přihlášení k trvalému pobytu v té části obce, pro kterou je osadní výbor zřízen. Předsedu zvolí zastupitelstvo obce z řad členů osadního výboru (zákon č. 128/2000 Sb.).

Komise

Komise zřizuje rada obce jako své poradní a iniciativní orgány. Záleží na rozhodnutí rady, jakou věcnou oblast těmto komisím vymezí a jak je personálně obsadí. Pokud byl komisi svěřen výkon přenesené působnosti, je výkonným orgánem a v jejím čele musí stát osoba se zvláštní odbornou způsobilostí. V tomto případě se komise ze své činnosti odpovídá starostovi, nikoliv radě. Jedná se především o komisi přestupkovou, jejímž předsedou musí být osoba s právnickým vzděláním (zákon č. 128/2000 Sb.).

3.3.2. Právní předpisy obce

Obce disponují normotvornou pravomocí, v rámci své samostatné působnosti mohou vydávat obecně závazné vyhlášky a v rámci přenesené působnosti nařízení. Zmocnění pro vydávání obecně závazných vyhlášek plyne přímo z Ústavy ČR, pro vydání nařízení je zapotřebí výslovného zákonného zmocnění.

Podmínkou platnosti těchto právních předpisů je jejich vyhlášení formou vyvěšení na úřední desce obecního úřadu. Nařízení obce vykonávající rozšířenou působnost musí být zveřejněna také na úřední desce obecních úřadů působících ve správním obvodu obce s rozšířenou působností. Dnem vyhlášení právního předpisu obce je první den jeho vyvěšení na úřední desce. Pokud není stanovena účinnost pozdější, nabývají právní předpisy obce účinnosti patnáctým dnem po dni vyhlášení. Vyžaduje-li to naléhavý obecní zájem, lze stanovit výjimečně dřívější počátek účinnosti, nejdříve však dnem vyhlášení.

Obec vede evidenci vydaných právních předpisů a ty musí být každému přístupny u obecního úřadu v obci, která je vydala. Nařízení vydané obcí vykonávající rozšířenou působnost musí být každému přístupny též u obecních úřadů v jejím správním obvodu. Je povinností obce zajistit přístup k právním předpisům i prostřednictvím dálkového přístupu.

Dozor nad vydáváním a obsahem obecně závazných vyhlášek obcí provádí Ministerstvo vnitra a v případě, že dojde k pochybení a nebude provedena náprava samotnou obcí, podává ministerstvo návrh na zrušení právního předpisu Ústavnímu soudu.

U chybného nařízení obce, pokud nedojde ke sjednání nápravy, podává návrh k Ústavnímu soudu příslušný krajský úřad, který provádí nad vydáváním a obsahem nařízení obcí dozor (zákon č. 128/2000 Sb.).

Obecně závazná vyhláška

Obec může ukládat povinnosti v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou jen v zákonem stanovených případech. Jedná se o zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku, pro pořádání, průběh a ukončení veřejnosti přístupných sportovních a kulturních podniků, včetně tanečních zábav a diskoték, k zajištění udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství, k ochraně životního prostředí a veřejné zeleně a stanoví-li tak zvláštní zákon.

Na základě zákona o místních poplatcích, který taxativně vymezuje druhy těchto poplatků, může obec na svém území vybírat místní poplatky. Zákon u jednotlivých typů poplatků stanoví rozpětí sazby poplatku a základní podmínky pro jeho výběr. V rámci tohoto zákonného rámce obec o příslušném poplatku rozhoduje ve své samostatné působnosti a sama si určí výši poplatku, osobu povinnou a případné důvody pro osvobození nebo snížení poplatku. Zastupitelstvo rozhoduje také o tom, zda obec přistoupí nebo nepřistoupí k výběru příslušného poplatku. Záleží tedy na rozhodnutí zastupitelstva,

jak si problematiku místních poplatků upraví a tyto skutečnosti vyhlásí obecně závaznou vyhláškou (zákon č. 128/2000 Sb.).

Nariadení obce

Obec v rámci přenesené působnosti může, pokud je k tomu zákonem výslovně zmocněna, vydávat nařízení obce, které má postavení podzákonného právního předpisu a v rámci hierarchie právního řádu je předpisem s nejnižší právní silou. Nařízení na rozdíl od obecně závazné vyhlášky schvaluje rada obce (zákon č. 128/2000 Sb.).

3.4. Volby do zastupitelstev obcí v České republice

Svobodné a pravidelně pořádané volby patří k základním pilířům zastupitelské demokracie. Volby poskytují občanům možnost výběru mezi politickými alternativami, které jsou představovány jednotlivými stranami a kandidáty, a umožňují ustavit legitimní politické a správní orgány (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 51).

Právo volit do zastupitelstva obce má občan České republiky, který dovršil věku 18 let, má právní způsobilost a je v obci přihlášen k trvalému pobytu. Funkční období zastupitelstev obcí je čtyřleté, volby se konají tajným hlasováním podle zásad poměrného zastoupení na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 59).

Zastupitel nesmí být zaměstnancem obce zařazeným do příslušného obecního úřadu, zaměstnancem příslušného pověřeného obecního nebo krajského či finančního úřadu v případě, pokud vykonává na úřadě přímo státní správu vztahující se k územní působnosti obce. Funkce člena zastupitelstva je dále neslučitelná s funkcí soudce, státního zástupce a s výkonem státní služby podle služebního zákona. Neslučitelnost funkcí nebrání v kandidatuře do zastupitelstva obce, avšak do tří dnů od ustavujícího zasedání musí daný člen zastupitelstva učinit právní úkon, který směřuje k odstoupení z neslučitelné funkce (Balík, 2009, s. 86).

3.4.1. Volební legislativa

Po pádu nedemokratického režimu prošel český komunální volební systém několika proměnami. Zrušením systému národních výborů byla obnovena místní samospráva,

příčemž jedním ze základních předpokladů ustanovení obecní samosprávy bylo obnovení přímo volených zastupitelstev obcí.

První (polistopadový) zákon, který upravoval volbu do zastupitelstev obcí, byl zákon České národní rady č. 368/1990 Sb., který přiznával volební právo všem občanům starším osmnácti let s trvalým pobytem na území obce. Od roku 2001, v souvislosti s připravovaným vstupem České republiky do Evropské unie, byl požadavek občanství České republiky nahrazen požadavkem občanství některého z členských států Evropské unie a pro výkon volebního práva se stala rozhodující evidence v registru občanů s trvalým pobytem na území dané obce.

Pro potřeby přepočtu voličských hlasů na obecní zastupitelské mandáty byla zavedena metoda volebního dělitele Sainte-Laguè, kdy použití této metody zvýhodňovalo méně úspěšné strany. Tento volební dělitel zůstal v obecní volební legislativě zachován i po volební reformě v roce 1994 a metoda přepočtu byla změněna až komunální volební reformou z roku 2001, jejímž cílem bylo posílení zastupitelských zisků větších volebních stran a současně s tím snížení míry roztržitosti stranického spektra v zastupitelstvech obcí. Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně a doplnění některých dalších zákonů proto zavedl metodu d'Hondtova dělitele, která se užívá v obecním volebním systému dodnes (Bureš a kol., 2012, str. 224–227).

Volby do zastupitelstev obcí upravovaly ještě další dva zákony, zákon č. 298/1998 Sb., podle kterého se však žádné volby nekonaly a zákon č. 152/1994 Sb., podle něhož proběhly řádné volby v letech 1994 a 1998. Tento zákon přinesl změny v počtu členů zastupitelstva. Minimální počet členů byl snížen ze 7 na 5 a maximální ze 70 na 55.

V současnosti volby do zastupitelstev obcí v České republice upravuje zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně a doplnění některých dalších zákonů. Podle tohoto zákona se konají volby od roku 2002.¹⁶ Volby vyhláší prezident republiky nejpozději 90 dní před jejich konáním. Každá politická strana může být členem pouze jedné volební strany pro jednu obec a každý kandidát může být uveden pouze na jedné listině. Nezávislí kandidáti a jejich sdružení potřebují k registraci své kandidátní listiny zákonem určený počet podpisů (Balík, 2003, s. 21).

¹⁶ Dohoda o změně komunálního volebního systému byla jednou z částí tzv. Tolerančního patentu – dodatku ke Smlouvě o vytvoření stabilního politického prostředí, který uzavřely 14. ledna 2000 Občanská demokratická strana a Česká strana sociálně demokratická.

Aktivní i pasivní volební právo, tedy právo volit a být volen je upraveno v souladu se zákonem č.128/2000 Sb., o obcích, kde je v § 16 definován občan obce a jeho práva (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 59).

3.4.2. Funkce voleb

Základní funkce voleb lze charakterizovat jako kontrolní, legitimizační, integrační a participační. Pravidelně se opakujícím výběrem mezi politickými alternativami mají občané možnost kontroly zastupitelských i exekutivních orgánů a eventualitu je v případě nespokojenosti vyměnit. S touto kontrolní funkcí je úzce spjata funkce legitimizační. Volebním aktem získává legitimitu zvolený orgán a také další orgány, které svou podobu a legitimitu odvozují od orgánu zastupitelského, přímo voleného voliči. Integrační funkce voleb spočívá ve sjednocování názorů různých politických subjektů a následnému snížení konkurenčního boje. Participační funkce voleb představuje širší zapojení občanů do politického života a posilování občanského vědomí. Nutnou podmínkou funkčnosti voleb je možnost svobodného výběru mezi více alternativami a záruka tajného hlasování (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 51).

3.4.3. Volební systémy

V užším smyslu můžeme volební systém posuzovat jako zásadu platnou při převádění hlasů na mandáty. V širším smyslu označuje volební systém celkovou podobu volebního mechanismu a zahrnuje jeho základní volební komponenty.

Volební systém v užším smyslu může být založený na většinovém nebo proporcionálním principu. Většinové systémy jsou založeny na jednomandátových volebních obvodech, voliči si vybírají mezi jednotlivými kandidáty a ten z nich, který obdrží určenou většinu hlasů, získá v daném volebním obvodu mandát. Výhodou těchto systémů je jejich jednoduchost, sepětí zvoleného zastupitele s voliči a vysoká personalizace volby. Proporcionální volební systémy používají obvody vícemandátové, voliči si vybírají mezi kandidátními listinami. Tento princip dokáže odhalit aktuální rozložení politických sil, ale je složitější z důvodu přepočítávání hlasů na mandáty. V systémech personálního zastoupení se využívají preferenční hlasy, jejichž udělením mohou voliči ovlivnit pořadí kandidátů (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 52–54).

3.4.4. Volební komponenty

Volební obvod, forma kandidatury, struktura hlasu, volební klauzule a volební formule představují volební komponenty, kterými lze popsat konkrétní volební systémy (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 54).

Volební obvod

Velikost volebního obvodu se měří počtem mandátů přidělovaných v daném obvodu. Platí pravidlo, že čím je volební obvod větší, tím více mandátů se v něm přiděluje a tím jsou volby proporcionálnější. Velikost obvodu má tedy významný vliv na proporcionalitu voleb (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 54).

Obec tvoří jeden volební obvod, ale v pravomoci zastupitelstva je vytvoření i více volebních obvodů. Přesná pravidla pro jejich stanovení upravuje v § 27 zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 60).

Forma kandidatury

Forma kandidatury může být personální, kdy se volič rozhoduje mezi jednotlivými kandidáty nebo může mít listinnou formu a volič se rozhoduje mezi kandidátními listinami. Kandidátní listiny mohou být přísně vázané, vázané a otevřené. U přísně vázané kandidátní listiny je pevně stanoveno pořadí kandidátů a volič je nemůže ovlivnit. Vázaná kandidátní listina má uvedeny kandidáty v určitém pořadí, ale volič toto pořadí může ovlivnit preferenčními hlasy (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 55).

U voleb do zastupitelstev obcí se používá typ otevřené kandidátní listiny. V praxi to znamená, že volič může hlasovat pro konkrétní kandidátní listinu, jednotlivé kandidáty nebo vybírat kandidáty z různých kandidátních listin. Kandidát může kandidovat pouze na jedné kandidátní listině volební strany pro volby do téhož zastupitelstva obce. Volební strana může na kandidátní listině uvést maximálně tolik kandidátů, kolik je členů zastupitelstva. Výjimka existuje u nejmenších obcí, ve kterých se volí do zastupitelstva sedm a méně členů, v tomto případě může být počet kandidátů zvýšen až o jednu třetinu.

Kandidátní listiny mohou podávat registrované politické strany a politická hnutí, jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů, sdružení politických stran či politických hnutí a nezávislých kandidátů. Po uplynutí 60. dne přede dnem voleb

do zastupitelstva obce nelze do kandidátní listiny doplňovat další kandidáty ani měnit jejich pořadí (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 60– 61).

Struktura hlasu

Voliči při výběru kandidátů do zastupitelstva obce disponují takovým počtem hlasů, kolik se v jednotlivých volebních obvodech rozděluje zastupitelských mandátů. Mohou přitom zvolit tři strategie jak se svými hlasy naložit.

Prvním možným postupem je vybrat a označit jednu kandidátní listinu, čímž fakticky rozdělí hlasy mezi jednotlivé kandidáty vybrané listiny. Pro volební strany je vždy výhodnější zaplnit kandidátní listinu maximálním počtem kandidátů. Pokud je kandidátní listina neúplná, ztrácí volební strana zbytečně hlasy.

Druhou možnou strategií je pro voliče, aby využil své hlasy pro jednotlivé kandidáty bez ohledu na jejich stranickou příslušnost. Voliči tak mohou vybírat své kandidáty napříč jednotlivými kandidátními listinami, přičemž jsou omezeni pouze počtem kandidátů, které mohou označit – tedy počtem přidělovaných mandátů ve volebním obvodu.

Třetím možným postupem je kombinace prvních dvou výše zmíněných variant hlasování. Volič může označit jednu kandidátní listinu a zároveň vybrat určitý počet kandidátů. Přidělené hlasy se pak započítávají tak, že se nejdříve zjistí počet hlasů jednotlivým kandidátům a zbývající počet hlasů se přidělí nejvýše postaveným kandidátům na vybrané kandidátní listině.

K umožnění všech výše uvedených strategií dostává volič jediný volební lístek, na němž jsou uvedeny všechny kandidující volební strany v obci i všichni jejich kandidáti (Bureš a kol., 2012, s. 224–225).

Volební klauzule

Uzavírací klauzule byla v českém komunálním volebním systému zavedena v roce 2001. Zákonem stanovená 5% výše z celkového počtu hlasů ve volbách, poděleného voleným počtem členů zastupitelstva a vynásobeného počtem kandidátů strany, určuje hranici, kterou musí překonat politický subjekt, aby byl zařazen do procesu rozdělování mandátů (Balík, 2009, s. 98).

Volební klauzule má redukční funkci a jejím určitým rizikem je, že může docházet k omezování politické soutěže a k zabránění přístupu nových politických subjektů do zastupitelských orgánů (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 58).

Volební formule

Volební formule znamená matematický výpočet na základě, kterého se převádějí volební výsledky na mandáty. Ve volbách do zastupitelstev obcí se v současnosti používá d'Hondtova metoda, podle níž se celkový odevzdaný počet platných hlasů pro volební stranu dělí postupně čísly 1,2,3,..., n (n představuje počet volených členů zastupitelstva). Takto vypočítané podíly se postupně seřadí podle velikosti až do celkového počtu mandátů, které mají být ve volbách přiděleny. Za každý podíl obsažený v početní řadě získá kandidátní listina jeden mandát.

Pokud některý z kandidátů volební strany získá o nejméně 10 % více hlasů, než je vypočítaný průměrný počet hlasů připadajících na jednoho kandidáta v rámci dané volební strany, postupuje v kandidátní listině na první místo. Jestliže je takových kandidátů více, určí se jejich pořadí podle počtu hlasů, které získali (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 64).

3.5. Koalice v komunálním prostředí

Pokud by měla být teorie koalic implementována v reálném komunálním politickém prostředí, měla by respektovat charakter místního politického procesu. Tvorba koalic na lokální úrovni má specifické rysy, řídí se jinými pravidly, než je tomu při obdobném procesu na vyšším politickém stupni. U sledování politického života na místní úrovni je třeba brát v potaz mnoho různých často nepředpokládaných a v jiném prostředí neopakovatelných faktorů.

Při aplikaci volebního systému poměrného zastoupení je získání nadpoloviční většiny hlasů pro jeden volební subjekt spíše výjimečnou situací, proto dochází k uzavírání spojení – koalice nejméně dvou takových subjektů (Balík, 2009, s. 187).

Koalice slouží k prosazení určitého politického programu, ale i k získání „postů“ jejich kandidátů. Jedná se především o pozici starosty, místostarosty či místostarostů, jednotlivých členů rady a také o předsednictví ve výborech zastupitelstva a komisích rady.

Komunální koalice lze klasifikovat ve dvou úrovních, a to jako třídu, která je založená na počtu aktérů, a dále jako typ koalice, který představuje ideovou vzdálenost prvků uvnitř systému a následně množství mandátů (Balík, 2009, s. 188).

Minimální vítězná ideově propojená koalice

Tento typ koalice disponuje tolika mandáty, kolik je nutné k většině, a její členové mají k sobě ideově blízko. Minimální vítězná ideově propojená koalice bývají druhým nejčastějším typem v českém komunálním prostředí a jsou z pohledu ideální ideové spojenosti nejracionálnější řešením (Balík, 2009, s. 190).

Minimální vítězná ideově nepropojená koalice

V této koalici jsou subjekty z opačných konců politického spektra, tedy ideově nepropojené a jsou složeny z minimálního počtu mandátů postačujících k většině. Oproti výše uvedenému typu koalic jsou u nás nejméně rozšířené (Balík, 2009, s. 191).

Velká koalice

Velká koalice vzniká spojenectvím dvou dominantních aktérů, kteří ale nejsou ideově propojeni, a je nejrozšířenějším typem. Důvodem pro jejich vytváření je mj. také předpoklad dlouhodobé spolupráce sdružených subjektů i v dalších volebních obdobích (Balík, 2009, s. 191–192).

Nadměrná ideově propojená koalice

Charakteristickým prvkem pro tento typ koalice je ideová propojenost všech aktérů a přítomnost alespoň jednoho subjektu, který není nutný pro nadpoloviční většinu. Může být vytvářena v situaci, kdy vítězná strana nedisponuje potřebným množstvím mandátů a v obavě před tlakem zastupitelů z ideově blízkých stran přistoupí k utvoření nadměrné koalice (Balík, 2009, s. 193).

Nadměrná ideově nepropojená koalice

Vzniká spojením ideově vzdálených subjektů s přítomností alespoň jednoho subjektu, který je pro získání nadpoloviční většiny mandátů nadbytečný. V české komunální politice představuje nejméně častý typ utvářených koalic (Balík, 2009, s. 194).

Široká koalice

Bývá označována jako duhová a představuje spojenectví ideově nesourodých subjektů, kdy mimo tuto koalici setrvává jeden, obvykle z ideologických důvodů, politický partner. Důvodem ke vzniku široké koalice je snaha o společnou zodpovědnost

co největšího počtu subjektů při rozhodování. V dlouhodobém horizontu vývoje komunálních voleb dochází k poklesu počtů širokých koalic (Balík, 2009, s. 194–195).

Všestrannická koalice

V této koalici jsou zapojeni všichni zúčastnění aktéři a v českém komunálním prostředí jsou typické především pro menší a středně velké obce (Balík, 2009, s. 196).

3.5.1. Komunální koalice podle Petra Jüptnera

V oblasti komunální politiky je možné vysledovat, že zúčastněným aktérům jde o rozdílné cíle. Někteří mají výhradně zájem o zisk exekutivních postů, jiní o možnost kontroly uplatňování vlastních zájmů a další skupinu tvoří ti, co chápou svou roli jako společenskou. Nastavením těchto rozlišných cílů dochází ke zproblematizování konstrukce možných koalic.

Dalším aspektem je tzv. „ideová blízkost“ aktérů v komunální politice, kteří často nedisponují ucelenou ideologií a politické vztahy zakládají na osobních zájmech. Personální hledisko hraje při utváření koalic na komunální úrovni významnou roli také z důvodu provázanosti aktérů a jejich vzájemných vztahů v běžném osobním i pracovním životě (Jüptner, 2004, s. 82–83).

Pro lepší možnost zkoumání komunálních systémů rozděluje Petr Jüptner tyto systémy do čtyř kategorií podle počtu obyvatel obce v rozlišení na nejmenší obce, obce menší střední velikosti, obce větší střední velikosti a největší obce.

Nejmenší obce

Horní hranice velikosti těchto obcí se pohybuje okolo 1 700 obyvatel. Ve většině nejmenších obcí se nevolí rada obce a funkce starosty bývá často neuvolněná, a proto nevzniká důvod ke sdružování. Zastupitelstvo funguje jako „velká rodina“ a nevytváří se systém „vláda a opozice“. Samosprávě nejmenších obcí vládnou ve většině případů nezávislí kandidáti. Na kandidátních listinách politických stran jsou zastoupeni ve velké míře nestraníci. Politické strany bývají v těchto obcích vnímány mnohdy jako zdroj nesvárů a politikaření na rozdíl od nezávislých osobností, které znázorňují pracovitost a schopnost spolupráce. Pokud v těchto obcích působí místní organizace politických stran, mají zanedbatelný počet členů a fungují spíše na spolkové bázi, členové se schází

k přátelským setkáním a v řadě případů ani nemají zájem postavit svou vlastní kandidátku (Jüptner, 2004, s. 83–86).

Obce menší střední velikosti

Počet obyvatel v takto označeném typu obcí se pohybuje v rozmezí 1 701 – 9 000. V tomto prostředí již dochází k převaze politických stran nad nezávislými kandidáty, ale kandidáti stran jsou většinou bezpartijní. Do skupiny politických stran je nutno ovšem započítat kromě již etablovaných rovněž strany regionálně – komunální. Členská základna politických stran může být v různých obcích odlišná, od několika jedinců až po desítky členů. Místní politická scéna může fungovat jako „velká rodina“, ale i jako „soutěživý systém“ – koalice versus opozice (Jüptner, 2004, s. 87–91).

Obce větší střední velikosti

Rozpětí počtu obyvatel těchto obcí je 9 001 – 45 000. Kandidátní listiny etablovaných politických stran jsou zde zastoupeny ve velké míře kandidáty z řad jejich registrovaných členů na rozdíl od kandidátních listin regionálně – komunálních stran, na kterých převažují nestraníci. Nezávislá sdružení se vyskytují jen zřídka. V těchto obcích je nejčastějším modelem politických systémů tzv. „polosoutěživý systém“, který představuje sníženou míru soutěživosti v mezivolebním období a v němž obsazování exekutivních postů probíhá v souladu s výsledkem voleb (Jüptner, 2004, s. 92–93).

V obcích větší střední velikosti se jen výjimečně vyskytují koalice předvolební. Důležitou roli hrají exekutivní koalice po volbách. Hlavními koaličními aktéry jsou politické strany a vznikají koalice nejrůznějších typů. Často v tomto prostředí fungují koalice na bázi dlouhodobé spolupráce, nejen v rámci jednoho volebního období (Jüptner, 2004, s. 93–95).

Největší obce

Za největší obce jsou označovány obce s počtem obyvatel vyšším než 45 000, jejichž typickými představiteli jsou územně členěná statutární města. V politických systémech těchto obcí vedou politické strany s výrazným podílem počtu straníků na kandidátních listinách etablovaných politických stran. U stran regionálně – komunálních je přítomnost jejich členů na kandidátních listinách nižší, ve velké míře jsou zastoupeny nestraníky.

V těchto typech komunálních politických systémů se nezávislí kandidáti a jejich sdružení již téměř nevyskytují. (Jüptner, 2004, s. 95–96).

Pro největší obce je charakteristický „soutěživý model“ fungující na principu „vlády a opozice“. Koalice se utvářejí i jako předvolební a mohou mít i podobu smlouvy. Vzniklé zastupitelské frakce se pravidelně scházejí, koordinují svou činnost na zastupitelstvu a jsou příznačné svou disciplinovaností. Obsazení nejvyšších postů na radnicích a magistrátech představuje značnou politickou prestiž a pro neúspěšnější komunální politiky je významnou šancí pro vstup i do politiky parlamentní ((Jüptner, 2004, s. 97–98).

3.6. Konfliktní linie

Různorodost názorů reprezentantů obce souvisí nejen s odlišným ideově politickým uvažováním, ale i s rozdílným pojetím obce. Pojetí obce je možné rozlišit ve dvou dimenzích, a to jako *Gemeinschaft* a *Gesellschaft*. Jedním z identifikačních rysů přístupu *Gemeinschaft* je emocionální argumentace, která je protikladem pojetí *Gesellschaft* kladoucí důraz na racionalitu. *Gemeinschaft* obec chápe jako společenství na rozdíl od pojetí *Gesellschaft*, které je označováno jako společnost. V rámci jednání zastupitelstev a při řešení významnějších problémů v obci stojí efektivita místní samosprávy a jejich rozhodovacích procesů v pojetí *Gesellschaft* proti odpovědnosti, vzájemné pomoci či povinnosti vůči obci a jejím občanům v pojetí *Gemeinschaft* (Balík, 2009, s. 27–29).

Typickým předmětem politického sporu je způsob hospodaření s veřejnými financemi. Schvalování ročního rozpočtu, s tím související výše poskytovaných dotací, či míra zadluženosti obce mohou být zásadním problémem při hlasování zastupitelstva. Nejednotnost se často projevuje v projednávaných změnách územního plánu či dalších strategických rozhodnutích, která určují příští směřování a rozvoj obce. V této oblasti je třeba také zmínit různost názorů při rušení některých příspěvkových organizací obce, především základních či mateřských škol. Ochrana veřejného pořádku, zřizování obecní policie či zákaz hracích automatů jsou dalšími příklady, kdy vznikají spory nejen v zastupitelstvu, ale i mezi koaličními subjekty (Balík, 2009, s. 220–225).

Jiný příklad konfliktní linie může být demonstrován na sporech mezi starousedlíky a přistěhovalci. Příčiny svárů mezi těmito skupinami občanů se týkají odlišnosti pohledu na další směřování obce a s tím související infrastrukturu a poskytované služby. Noví obyvatelé obce (většinou mladé rodiny s dětmi) vyžadují například zřízení mateřské školy,

dětská hřiště, sportoviště, osvětlení a chodníky v nově vzniklých lokalitách. Původní, většinou starší občané mají jiné priority a nechtějí, aby finanční prostředky obce byly používány k jiným účelům, než byli zvyklí, nechtějí tak „dotovat“ novou skupinu obyvatel.

Za poslední ukázkou konfliktní linie je možno označit nesoulad mezi občany s trvalým bydlištěm v obci a rekreanty, chatari a chalupáři. I tyto rozdílné skupiny obyvatel mají jiné priority, ať už se týkají příjezdových komunikací, odvozu komunálního odpadu či využívání a poskytování dalších služeb v obci.

3.7. Participace občanů na komunální úrovni

Základním ukazatelem politické participace občanů je volební účast, která je rozdílná podle typu voleb. Nejmenší důležitost přisuzují čeští voliči volbám do Evropského parlamentu. Celostátní účast v tomto typu voleb se pohybovala od maxima 28,32 % v roce 2004 po minimum 18,2 % v roce 2014. Velmi nízká volební účast je pravidlem také při volbách do Senátu. Rovněž volby do zastupitelstev krajů vykazují menší zájem ze strany voličů. Z výše uvedených skutečností je zřejmé, že občané těmto typům voleb přikládají nižší význam. Důvodem menšího zájmu občanů o uvedené typy voleb je s největší pravděpodobností skutečnost, že se občané – voliči v průběhu několika málo let jejich existence nedokázali plně ztotožnit s uvedenými institucemi.¹⁷ Odlišná situace nastává u voleb do Poslanecké sněmovny, kde se celostátní volební účast pohybovala v rozmezí maxima 76,41 % v roce 1996 až po minimum 58 % v roce 2002 (www.volby.cz).

Jiné postavení zaujímají také volby do zastupitelstev měst a obcí. V případě města Uničova se volební účast v tomto typu voleb pohybovala mezi 61,07 % v roce 1994 a 40,6 % v roce 2002. Na základě výše uvedených údajů je možné konstatovat, že ve volbách do Poslanecké sněmovny a zastupitelstev obcí se občané ztotožňují se svým státem a v určité míře také se svou obcí, která pro ně znamená přirozený sociální a politický prostor. Svůj nepochybný význam má v tomto kontextu také více než tisíciletá česká státnost a existence měst a obcí, trvajících ve většině případů stovky let.¹⁸

¹⁷ Volby do Senátu se v České republice konají od r. 1996, do zastupitelstev krajů od r. 2000 a do Evropského parlamentu od r. 2004.

¹⁸ O tom, že historická kontinuita má v těchto souvislostech větší význam než geografická vzdálenost od sídla voleného orgánu, svědčí rozdíly mezi volbami do Poslanecké sněmovny a zastupitelstev krajů.

Rozdíl ve volební účasti existuje také mezi jednotlivými obcemi podle jejich velikosti. V obcích, které nemají statut města, bývá volební účast často vyšší, než je celostátní průměr (Čmejrek, 2008, str. 70–72).

Další možností participace občanů je jejich zapojení do činnosti politických subjektů nebo zájmových skupin. Jediní s největším zájmem na participaci bývají přirozenými lídry, zaujímají volitelná místa na kandidátních listinách a stávají se členy zastupitelských orgánů. Případní zájemci o participaci z nevolitelných míst kandidátek často získávají funkce členů výborů a komisí orgánů obcí.

Jinou z potenciálních forem participace je účast na zasedáních zastupitelstev obcí, ta však není v praxi často náležitě využívána. Důvodem nízké účasti občanů na zasedání těchto nejvyšších orgánů obcí může být i široký rozsah projednávaných úkolů, kdy programy jednání zastupitelstev proto ztrácejí pro většinu občanů na atraktivitě.¹⁹

Více využívanou možností občanské participace je účast na veřejných projednáváních přípravy investičních akcí, které se výrazným způsobem dotýkají života občanů. Takováto jednání jsou orgány jednotlivých obcí svolávána zvláště v posledních letech, jejich organizace však není v příslušných právních normách žádným způsobem upravena. Přitažlivost podobných jednání pro občany vyplývá zejména ze skutečnosti, že jejich připomínky a podněty mohou být v některých případech do připravovaných projektů zapracovány.

Nepolitickou formu participace představuje také účast v nejrůznějších zájmových sdruženích, která umožňují občanům zapojení do veřejného života v obci (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 82–86). I takováto původně nepolitická participace může vyústit v zájem o účast ve volbách do zastupitelstva, a to především v menších obcích.

Další možnou formou občanské participace, doposud v odborné literatuře nedostatečně pojednanou, je fenomén obecních referend k určitým tématům. Na základě zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu a změně některých zákonů se koná místní referendum, jestliže se na tom usnese zastupitelstvo obce nebo přípravný výbor podá návrh na jeho konání a zastupitelstvo obce rozhodne o jeho vyhlášení. Návrh přípravného výboru může být podán, pokud ho podpořil svým podpisem potřebný počet občanů obce. Otázka

¹⁹ Vyšší účast na zasedáních zastupitelstev obcí se omezuje na jejich ustavující zasedání, spojená s volbou nových orgánů nebo na projednávání atraktivních témat (privatizace bytového fondu, schvalování stěžejních investičních akcí, slučování škol a podobně).

navržená pro místní referendum musí být jednoznačně položena tak, aby na ni bylo možno odpovědět slovem „ano“ nebo „ne“.

Přesto, že zavádění podobných prvků přímé demokracie do života je často frekventovaným tématem, v praxi bývá účast v místních referendech nízká a nepostačuje k naplnění platnosti referenda.²⁰ V České republice je v současnosti velmi aktuální téma obecních referend spojených s problematikou provozu videoloterijních terminálů. Toto téma má silný potenciál, který může ovlivňovat utváření lokálního politického systému.

Dalším nově se objevujícím prvkem v oblasti účasti občanů na rozhodování o obecních záležitostech je „participativní rozpočet“. Zastánci je prezentován jako způsob aktivního zapojení občanů do veřejného života v obci s tím, že dává občanům možnost podílet se určitou měrou na rozhodování o veřejných záležitostech. Zavedení metody participativního rozpočtu v obci se v poslední době stává součástí volebních programů. V nich zvláště nové volební strany slibují občanům, že budou mít možnost se ve větší míře vyjadřovat k investičním záměrům obce a spolurozhodovat o tom, na co a v jaké výši budou použity veřejné finance. V praxi to znamená, že občanům obce je dána možnost, na základě veřejné diskuze, rozdělit určitou část rozpočtu a rozhodnout, na co konkrétně bude použita. Participativní rozpočet je označován jako jeden z klíčových nástrojů participativní demokracie, díky němuž mohou zúčastnění občané diskutovat o konkrétních projektech a následně prosazovat ty, které se budou realizovat z veřejných financí.²¹

Prostor pro participaci občanů na veřejném životě obcí poskytují také moderní informační technologie. Informatizace územní veřejné správy značně usnadňuje občanům přístup k informacím (Čmejrek, 2008, s. 83–85). Povinné subjekty, mezi něž náleží také územní samosprávné celky, mají ze zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, povinnost poskytovat informace též způsobem umožňujícím dálkový přístup. Zákon vymezuje, které informace jsou obce povinné zveřejňovat, a zároveň připouští možnost zveřejňování i dalších informací. V současné době se stává pro občany

²⁰ V roce 2014 se několik takovýchto referend z úsporných důvodů konalo současně s volbami do Evropského parlamentu. Např. v rámci Olomouckého kraje se jednalo o referendum o zachování jednoho z pracovišť mateřské školy ve Velké Bystřici. Není vyloučeno, že na neúspěchu referend se podepsala nízká volební účast při tomto typu voleb a že referenda by byla úspěšná, pokud by se konala spolu s volbami do zastupitelstev obcí nebo s volbami do Poslanecké sněmovny.

²¹ V této souvislosti je však třeba poznamenat, že metoda participativních rozpočtů byla zavedena za zcela jiných socioekonomických podmínek velkých městských aglomerací Latinské Ameriky. V posledních letech byla aplikována také v několika větších a velkých městech Polska nebo Slovenska a je otázkou, zda je tuto metodu možné úspěšně přenést na úroveň menších a malých obcí České republiky. Definitivní odpověď na tuto otázku dá vědecký výzkum až s potřebným časovým odstupem.

zajímavým například „rozklikávací rozpočet“, ve kterém lze jednoduchým způsobem zjistit údaje o čerpání rozpočtu dané obce a způsobu využití veřejných financí.

Rovněž některé internetové stránky umožňují občanům získat informace z různých oblastí života obce. Dokáží provést vzájemné srovnávání jednotlivých obcí dle zadaných kritérií, což má jistý význam pro utváření objektivního názoru občanů na činnost samosprávných orgánů.²²

²² Např. www.rozpocetobce.cz, www.mapakriminality.cz

4. PRAKTICKÁ ČÁST

4.1. Charakteristika města

Konání jedinců v určitých situacích a děje odehrávající se na místní politické scéně jsou do jisté míry ovlivněny také podmínkami v daném místě a čase. Výsledky a souvislosti těchto dějů proto není možné bez základního poznání místních poměrů objektivně posoudit. Z tohoto důvodu je v praktické části práce uvedena jejich stručná charakteristika.

4.1.1. Geografie a geologie

Obrázek 1: Poloha města Uničova

Zdroj: www.mapy.cz

Město Uničov se nachází v Olomouckém kraji a od krajského města Olomouce je vzdáleno po dálniční komunikaci 30 km. Uničov leží na křižovatce krajských silnic II. Třídy a na železniční trati Olomouc – Šumperk. Sousedními městy s podobnou velikostí jsou Litovel a Šternberk.

Uničov se nalézá na 49°46'16" severní šířky a 17°1'11" východní délky v nadmořské výšce 238–242 m a jeho katastrální výměra je 4 826,5 ha. Výrazně vysoký je podíl orné půdy, která se podílí 73 % na celkové rozloze města. Katastry města a jeho osmi

místních částí²³ se rozkládají v Uničovské plošině v severovýchodní části Hornomoravského úvalu a jsou ze severu a východu obklopeny prvními výběžky Hrubého a Nížkého Jeseníku, na jižní straně se otevírající do širokého prostoru.

Hlavní vodotečí těchto katastrálních území je říčka Oskava s povodím o rozloze 561,2 km² s průměrným průtokem, který ve městě činí 2,04 m³/s. Město samotné bylo založeno na mírně vyvýšenině,²⁴ tvořené sedimenty, přinesenými tímto vodním tokem z vyšších poloh. V západní části katastrů²⁵ vystupují místy na povrch prvohorní horniny, na většině území však tvoří povrchové vrstvy úrodné sprašové hlíny. Černozemě a hnědozemě se vyznačují vysokou úrodností.

Na zkoumaných katastrálních územích se vyskytují ložiska železných rud, která nejsou v současnosti hospodářsky využívána.²⁶ V oblasti se dále vyskytují různé druhy stavebních materiálů, jako vápence, pískovce a spraše, dříve využívané pro cihlářskou výrobu. V dávné minulosti bylo rýžováním těženo také zlato na toku Oskavy (Burešová a kol., 2013, s. 12–17).

4.1.2. Historie

Obrázek 2: Znak města Uničova

Zdroj: www.unicov.cz

Město Uničov bylo založeno moravským markrabětem Vladislavem Jindřichem roku 1213 ve vhodné lokalitě s kontinuitou osídlení, sahající až k paleolitu. Poslední předlokační sídelní jednotkou byla zemědělsko – řemeslnická slovanská osada na obchodní cestě místního významu při brodu na toku říčky Oskavy.

²³ Benkov, Brníčko, Dětrichov, Dolní Sukolom, Horní Sukolom, Nová Dědina, Renoty, Střelice.

²⁴ Vzhledem k výhodné poloze se městu a okolí vyhýbají ničivé povodně, které v minulých letech pravidelně postihují mnohá místa v České republice.

²⁵ Šibeník, Vystříbro.

²⁶ Ještě v 50. letech 20. století byla exploatována lokalita Barbora západně od města.

Podobný charakter mělo také nové město²⁷ německých osadníků. Samotný fakt založení královského města měl mimořádný význam pro rozvoj městské správy v rámci českých zemí, neboť se jednalo o nejméně jeden z prvních takovýchto aktů na území dnešní České republiky. V každém případě je dochovaná uničovská městská listina prvním dokumentem svého druhu u nás (Burešová a kol., 2013, s. 53–56).

Ve městě se postupně díky panovnickým výsadám uplatňoval také sektor obchodu. O něco později město získalo na významu jako středisko těžby stříbra v podhůří Jeseníků, tento význam však během doby zastínila další nová centra těžby drahého kovu. Město se tedy dále rozvíjelo jako menší sídlo a středisko zemědělství, obchodu a řemesel.

V době husitského povstání byl postupně eliminován německý živel. Katastrofu pro rozvoj města znamenalo období třicetileté války, kdy téměř celé město vyhořelo. Z této pohromy se již nikdy nevzpamatovalo a dále existovalo jako druhořadé sídlo s opětovným nástupem německého elementu.

Novým impulsem se stal až postupný rozvoj průmyslu v 19. století. Tento slibný nástup byl však přerušen dalšími válečnými událostmi završenými čtyřmi lety 1. světové války. Po vzniku Československé republiky opět došlo k postupnému posilování české menšiny, vzhledem k rozložení národnostních sil však zůstala správa města i v tomto období v německých rukou. Postupnému ztotožnění německého obyvatelstva s poměry v novém Československu zabránil vývoj v německé říši a rozpoutání 2. světové války. Po jejím ukončení a následném odsunu Němců bylo město nově osídleno obyvateli z celého území republiky, volyňskými repatrianty a také menšími skupinkami či jednotlivci z řad cizinců²⁸ (Burešová a kol., 2013, s. 403–416).

Počínaje rokem 1945 začalo město Uničov získávat svůj současný charakter a tvářnost. Nejvýznamnějším impulzem pro novodobý rozvoj města se stalo založení velkého strojírenského závodu²⁹ v jeho těsném sousedství na počátku 50. let. Potřebám nového podniku byl podřízen veškerý rozvoj města. Velká část původní zástavby byla sanována a na jejím místě a také na zemědělských pozemcích do konce 80. let vyrostla nová sídliště pro mnoho tisíc obyvatel.³⁰ Postupně se rozvíjela technická infrastruktura,

²⁷ Takto zněl ve středověku i oficiální název města, později byl upraven na Moravské Nové Město, něm. Mährische Neustadt.

²⁸ Jednalo se například o utečence z Řecka, postiženého občanskou válkou.

²⁹ Dnes UNEX a. s.

³⁰ V předválečných letech žilo ve městě okolo 4 000 obyvatel, z toho přibližně 600 se hlásilo k české národnosti. V roce 1991 bylo evidováno ve městě a jeho osmi místních částech 12 890 obyvatel.

nová obchodní síť a také se zlepšilo zázemí pro volnočasové aktivity (Burešová a kol., 2013, s. 403–483).

Období po listopadu 1989 přineslo pro město Uničov celou řadu zásadních změn. Novou výstavbou v oblasti občanské vybavenosti byly naplňovány potřebné standardy, vyrostly nové obchodní jednotky a byl vybudován krytý plavecký bazén. Obnovou prošlo také historické jádro města i jednotlivé kulturní památky. Rekonstrukce Masarykova náměstí se stala v roce 2009 nejrozsáhlejší investiční akcí.

Od roku 1990 je Uničov členem Svazu měst a obcí ČR a Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, o pět let později také členem Sdružení obcí Střední Moravy a v roce 1998 byl ustaven Svazek obcí mikroregionu Uničovsko. V rámci reformy veřejné správy začal v roce 2003 Městský úřad Uničov vykonávat agendu obce s rozšířenou působností (Burešová a kol., 2013, s. 494–495).

4.1.3. Demografická charakteristika

Počet obyvatel

Město Uničov se svým počtem obyvatel řadí mezi největší obce v Olomouckém kraji. Počet obyvatel Uničova až do roku 1990 každoročně stoupal a příznivá byla rovněž věková struktura obyvatelstva, počínaje rokem 1991 začal počet obyvatel pomalu, ale pravidelně klesat. V roce 1990 ve městě žilo 12 890 obyvatel a do roku 2010 došlo k úbytku více než tisícovky obyvatel. Podle stavu k 31. 12. 2014 bylo ve městě evidováno 11 581 obyvatel (www.czso.cz).

Věková struktura

Průměrný věk obyvatel Uničova je v současné době 42,6 let a populace města dosahuje v průběhu doby stále vyššího průměru. Průměrný věk se za dvacet let od roku 1995, kdy dosahoval hodnoty 35,8 let, zvýšil o 6,8 roku. Tento stav způsobuje nejen skutečnost, že se rodí méně dětí, ale i zvyšující se průměrný věk dožití. Oba tyto faktory působící současně způsobují stárnutí populace nejen v Uničově, ale i v celé České republice. Vývoj věkové struktury obyvatel města zobrazuje následující tabulka.

Tabulka 1: Věková struktura obyvatel Uničova v letech 1991, 2001 a 2011

Období	1991	2001	2011
Obyvatelstvo celkem	12 831	12 466	11 659
0–14 let	2 974	2 092	1 577
15 –64 let	8 769	8 836	8 083
65 a více let	1 088	1 538	1 954

Zdroj: Vlastní zpracování dle Sčítání lidí, domů a bytů 1991, 2001 a 2011.

Struktura obyvatel podle dosaženého vzdělání

S postupem doby se ve městě mění také vzdělanostní struktura obyvatel. Z níže uvedené tabulky je patrné, že během posledních dvou Sčítání lidí, domů a bytů došlo ke změnám, které značí, že se populace stává vzdělanější. Snižuje se počet osob, které své studium ukončují na základní úrovni nebo na úrovni střední školy bez maturity. Zároveň se zvyšuje počet osob s úplným středoškolským nebo vysokoškolským vzděláním.

Tabulka 2: Struktura obyvatel podle dosaženého vzdělání v letech 2001 a 2011

Období	2001	2011
Základní vzdělání	2 589	2 071
Střední včetně vyučení (bez maturity)	3 993	3 602
Úplné střední (s maturitou)	2 702	2 765
Vyšší odborné a nástavbové	321	403
Vysokoškolské	681	867

Zdroj: Vlastní zpracování dle Sčítání lidí, domů a bytů 2001 a 2011.

4.1.4. Socioekonomická charakteristika

Hospodářství

Ještě po 2. světové válce bylo město Uničov sídlem převážně zemědělského charakteru s velmi nízkým podílem průmyslu, zastoupeného několika potravinářskými podniky (cukrovar s lihovarem, pivovar, konzervárna) a podniky průmyslu stavebních hmot (cihelny, pila). Charakter města zcela změnila výstavba pobočky plzeňských Závodů

V. I. Lenina (později Uničovské strojírny s. p., nyní UNEX, a.s.) probíhající od počátku 50. let. Tento závod se postupně stal největším podnikem a zaměstnavatelem v rámci olomouckého okresu a v době největšího rozvoje poskytoval zaměstnání pro téměř 5 000 obyvatel města a širšího okolí. Jeho rozvoj však znamenal také postupné omezování provozu v menších podnicích jiného charakteru a nezdravou „monopolizaci“ na trhu práce. Tento fakt se nepříznivě projevil na vysokém nárůstu nezaměstnanosti.³¹ Na druhé straně však přinesl městu nové impulzy v rozvoji dalších odvětví průmyslu ve vznikající průmyslové zóně na severním okraji města. V současné době je ekonomika akciové společnosti UNEX stabilizována a podnik poskytuje pracovní příležitosti pro přibližně 1 500 zaměstnanců.

Vysoká míra nezaměstnanosti na počátku nového tisíciletí byla důvodem k hledání investorů pro výstavbu dalších výrobních závodů v průmyslové zóně. V ní postupně vyrostlo několik podniků, největším a nejvýznamnějším z nich je pobočný závod německé společnosti MIELE, vyrábějící pračky a sušičky. V současné době poskytuje pracovní příležitosti pro více než 1 000 zaměstnanců a svou výrobní i pracovní kapacitu plánuje v nejbližší době výrazně navyšovat. Dalších několik set pracovních míst bylo vytvořeno v provozech zahraničních společností Hexspol Compounding, s.r.o. a Ingersoll-Rand, s.r.o., a také místních firem Vario Vila, s.r.o., Davon, s.r.o. a MORA TOP, a.s. Ve všech případech se jedná o závody se strojírenským, popřípadě dřevozpracujícím výrobním programem.

Další významné podniky, poskytující pracovní místa, jsou rozmístěny na území města mimo průmyslovou zónu. Některé z nich mají dlouhou historii. K nejvýznamnějším patří dřevozpracující závody společností Carman, a.s., De-Metal, a.s. a Biomac Ing. Černý, s.r.o., výroby krmiv Univit, s.r.o. a Tekro, spol. s r.o. a dále projekční společnosti Noen, a.s. a Martech, a.s. Posledním zástupcem dříve rozvinutého potravinářského průmyslu se stal pekárenský provoz firmy United Bakeries, a.s.

V majetku města se nachází 231 ha zemědělských pozemků, které jsou pronajímány dalším subjektům k rostlinné výrobě. Zemědělské podniky hospodaří také na dalších pozemcích. Přesto, že město leží v typicky zemědělské oblasti, zaměstnanost v zemědělství je velmi malá a práci v tomto sektoru nacházejí zejména obyvatelé osmi místních částí města. Stejně jako v celé republice dosahuje zaměstnanost v zemědělském sektoru v rámci

³¹ Nezaměstnanost ve městě a okolí se v první fázi transformace podniku v polovině 90. let pohybovala kolem 5 %, v prvních letech nového tisíciletí vystoupala až na 18 %.

města Uničova jen několika málo procent. Město vlastní také 740 ha lesních pozemků a výtěžek z nich je pravidelným příjmem rozpočtu města v řádu několika milionů korun ročně (Burešová a kol., 2013, s. 513). Následující tabulka zobrazuje strukturu hospodářských odvětví ve městě v roce 2013.

Tabulka 3: Struktura hospodářských odvětví v Uničově v roce 2013

Odvětví	Počet subjektů
Zemědělství, lesnictví, rybářství	40
Zpracovatelský průmysl	308
Stavebnictví	238
Velkoobchod, maloobchod	451
Doprava a skladování	67
Ubytování, stravování a pohostinství	119
Činnosti v oblasti nemovitostí	86
Profesní, vědecké a technické činnosti	190
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	36
Ostatní činnosti	165
Nezařazeno	88

Zdroj: Regionální informační servis.

Nezaměstnanost

Vysoká míra nezaměstnanosti je jedním z dlouhodobých negativních jevů Olomouckého kraje i samotného města Uničova. V březnu 2015 dosahovala míra nezaměstnanosti v Uničově 8,6 %, přičemž úroveň v celé České republice byla 7,2 %. Oproti stejnému období v roce 2014 klesla míra nezaměstnanosti v Uničově o 1,7 %. Tento pokles souvisí s hospodářským růstem, který je pro dané období patrný i v rámci celé České republiky. V březnu 2015 evidovalo pracoviště Úřadu práce v Uničově 176 volných pracovních míst, což znamená ve srovnání s předchozím rokem nárůst o 130 míst. Následující tabulka zobrazuje ukazatele nezaměstnanosti ve městě Uničově v porovnání s Olomouckým krajem.

Tabulka 4: Ukazatelé nezaměstnanosti ve městě Uničově a Olomouckém kraji v období březen 2014 a březen 2015

	Březen 2014	Březen 2014	Březen 2015	Březen 2015
	Uničov	Olomoucký kraj	Uničov	Olomoucký kraj
Míra nezaměstnanosti	10,3 %	10,1 %	8,6 %	8,5 %
Počet volných míst	46	1 815	176	4 557
Celkový počet uchazečů	823	44 645	676	37 642
Počet uchazečů na jedno volné místo	17,89	24,6	3,84	8,26

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat MPSV.

Dopravní obslužnost

Uničov zůstal přes stále se zvyšující dopravní zátěž odkázán i v novém období na historickou silniční síť, která prochází postupnou obnovou. Vzhledem k ekonomickým možnostem setrvaly zásadnější zásahy do dopravního napojení pouze ve fázi studií. Jisté modernizace se dočkala síť místních komunikací. V roce 2009 došlo k rekonstrukci největší křižovatky na náměstí Osvobození, kde vznikl moderní kruhový objezd. Síť krajských komunikací prochází v posledních letech zásadnějšími obměnami (Burešová a kol., 2013, s. 513–514).

Hromadnou dopravu využívá velká část občanů města k dojíždění za prací nebo do škol. V roce 2011 prošla výraznou rekonstrukcí budova nádraží Českých drah, kdy došlo k radikální změně jejího historického vzhledu. Autobusové nádraží již plně neodpovídá požadavkům nové doby. Společnost ČSAD odprodala výpravní budovu a došlo tak k omezení poskytovaných služeb. Její funkci postupně přebrala společnost Arriva Morava, a.s., která zajišťuje dopravu i v rámci města a místních částí.

Město je výjimečné svou „bezmotorovou“ dopravou a vzhledem ke své příhodné geografické poloze ve své velikostní kategorii vykazuje v rámci České republiky vysokou míru cyklistické přepravy za prací a vzděláváním. Po roce 2000 došlo k intenzivní výstavbě cyklostezek a postupně byl vybudován pátevní systém těchto komunikací, které vychází ze středu města do čtyř světových stran. Připojení se rovněž dostalo třem místním částem a dvěma sousedním obcím. Město za aktivity v této oblasti dostalo několik celorepublikových ocenění (Burešová a kol., 2013, s. 513–514).

Bytová výstavba

Podle údajů Sčítání domů, bytů a osob v roce 2011 bylo v Uničově celkem 1697 domů, z toho 1524 obydlených. Většina domů byla evidována ve vlastnictví fyzických osob (1106), město spravovalo 113 domů. Ještě v roce 1991 bylo v majetku města zapsáno více než 1300 bytů, jejichž správu zajišťovala společnost Bytpol. V roce 2003 byly uničovským zastupitelstvem schváleny zásady, podle nichž se začaly v roce 2004 byty v domech prodávat nájemníkům. Tento proces trval do roku 2012.

Město Uničov reagovalo v roce 2005 na vyhlášení programu Podpora regenerace panelových sídlišť financovaného ze zdrojů Ministerstva pro místní rozvoj. Prioritu dostalo největší sídliště v ulici Generála Svobody, kde byla zřízena nová dětská hřiště, rozšířila se parkoviště, byly zabudovány podzemní kontejnery na tříděný odpad a vybudována nová komunikace pro pěší a cyklisty. Obnovy se dočkala i prostranství s veřejnou zelení. Postupně touto regenerací procházela všechna sídliště v Uničově. V současné době je kvalita bydlení v lokalitách uničovských sídlišť na velmi dobré úrovni (Burešová a kol., 2013, s. 505–506).

Zdravotnictví a sociální služby

Střediskem zdravotní péče ve městě je areál polikliniky a budova zubního střediska, které jsou v majetku města. Soubor zdravotní péče je zajišťován prostřednictvím praktických i odborných lékařů, jejichž menší část provozuje svou praxi v soukromých prostorách. Pohotovostní služba byla v Uničově, jako ve většině měst České republiky, z důvodu nedostatků finančních prostředků zrušena. Budova polikliniky prošla rozsáhlou rekonstrukcí, která byla započata v říjnu 2014 a ukončena v červnu 2015. Lékárenské služby jsou občanům zajišťovány prostřednictvím čtyř lékáren umístěných v odlišných lokalitách ve městě.

Pečovatelská služba působící v několika budovách je organizační složkou města od roku 1996. Po transformaci v roce 2005 poskytuje sociální služby příspěvková organizace města pod názvem Centrum sociálních služeb Uničov. Posláním této organizace je poskytnout pomoc občanům při zvládnutí jejich obtížných situací nabídkou služeb v zařízeních pečovatelské služby, azylového domu pro muže a ženy, noclehárny a domova pro matky s dětmi v tísní (www.cssunicov.cz).

Občanské sdružení Jasněnka pomáhá dětem i dospělým se zdravotním postižením a poskytuje služby denního stacionáře. Pro své dětské klienty zajišťuje i základní

vzdělávání. V Uničově funguje také pracoviště katolické Charity, které občanům obstarává ošetrovatelské a pečovatelské služby a koordinuje humanitární pomoc.

Bezpečnost

Město Uničov bylo v roce 1997 vyhodnoceno z hlediska bezpečnosti jako nejklidnější město v okrese Olomouc. V té době fungoval k zajišťování potřebných služeb v Uničově pouze útvar kontroly veřejného pořádku, který spadal do organizační struktury městského úřadu. Na základě změny bezpečnostní i politické situace ve městě došlo k přehodnocení požadavků občanů i reprezentantů politických stran a zastupitelstvo města v roce 2007 zřídilo městskou policii.

Obvodní oddělení policie ČR v Uničově je účastníkem projektu Poznej svého policistu a na svých webových stránkách má zveřejněnou územní odpovědnost jednotlivých policistů. Jejich počet však neodpovídá, dle názorů značné části občanů Uničova, současným potřebám města.

Požární bezpečnost zajišťuje Sbor dobrovolných hasičů a od roku 1995 také profesionální jednotka Hasičského záchranného sboru, která sídlí v moderní hasičské stanici. V roce 1995 byla zřízena komise pro mimořádné události a v roce 2001 svou činnost zahájily bezpečnostní rada města a krizový štáb. Varovný informační systém zajišťuje pokrytí města a jeho místních částí zvukovým signálem (Burešová a kol., 2013, s. 501).

Školství

Město Uničov je zřizovatelem tří základních škol a další základní školu dříve vedenou jako speciální zřizuje Olomoucký kraj. Jejich počet i kapacita vyhovují současným nárokům města. V průběhu posledních let došlo v Uničově k restrukturalizaci mateřského školství. Několik samostatných škol bylo v roce 2002 sloučeno do jednoho právního subjektu, který má v současné době šest detašovaných pracovišť. Na rozdíl od mnoha jiných obcí jejich kapacita bez větších problémů pokrývá potřeby města.

S velkými problémy v naplněnosti se v dnešní době v Uničově potýká střední školství. Jedná se zejména o gymnázium a střední průmyslovou školu, sloučenou v nedávné době se středním odborným učilištěm. Jejich zřizovatelem je Olomoucký kraj, jehož příslušná pracoviště uvažují o dalších restrukturalizačních krocích. S podobnými

problémy se potýká rovněž střední odborná škola hotelnictví a turismu soukromého zřizovatele s navazující vyšší odbornou školou.

System škol a školských zařízení ve městě dále doplňují Základní umělecká škola Uničov a Dům dětí a mládeže Uničov, zřizované Olomouckým krajem, Hudební škola Yamaha a Středisko ekologické výchovy Studánka. Uvedené instituce zřizované městem i krajem procházejí v současnosti výraznou obnovou. V posledních pěti letech jsou realizovány rozsáhlé investiční akce, které postupně modernizují budovy mateřské školy, všech tří základních škol, ale i gymnázia, střední průmyslové školy a odborného učiliště.

Kultura

Garantem kulturního života ve městě je Městské kulturní zařízení Uničov (MKZ) se sídlem v budově kina Družba na Moravském náměstí. Tato příspěvková organizace zřizovaná městem Uničov má k dispozici v centrální budově mimo kinosálu pro filmové projekce a další akce většího rozsahu také malý sálek, využívaný pro pořádání menších akcí. MKZ spravuje také několik městských muzejních expozic, výstavních a konferenčních prostor, z nichž nejvýznamnější je Muzeum vězenství v prostorách bývalé městské šatlavy. Součástí organizace je také městské informační centrum a koncertní síň. V té se konají pravidelné cykly koncertů vážné hudby, pořádané Kruhem přátel hudby. Všechna zmiňovaná zařízení působí v objektech, které prošly v nedávné minulosti nákladnou obnovou.

Dlouholetou tradici ve městě má soutěž mladých filmařů Mladá kamera, kulturní nabídku doplňuje činnost několika hudebních těles, z nichž největší jsou Dechový orchestr Haná a Dechový orchestr Základní umělecké školy Uničov (Burešová a kol., 2013, s. 523–526).

Město ve vlastní režii rozvíjí bohatou publikační činnost. Nejvýraznějším počinem v této oblasti bylo vydání reprezentativní publikace na akademické úrovni s názvem Uničov – historie moravského města. Kniha vyšla u příležitosti 800. výročí založení města v roce 2013. V rámci udílení cen Olomouckého kraje za mimořádný kulturní počín roku 2013 získalo město Uničov za vydání této publikace ocenění v oblasti literatury.

Sport

Po změně společenských poměrů na počátku 90. let se uničovský sport začal potýkat s nedostatkem finančních prostředků. Do této doby mohl spoléhat na štědré finanční

podporu ze strany strojírenského závodu Unex. Nyní je hlavním podporovatelem sportovců město za pomoci celé řady podnikatelských subjektů.

Nejmasovější sportovní organizací na území města je Tělovýchovná jednota Uničov, sídlící ve vlastním areálu fotbalového stadionu. Mužstvo A fotbalového oddílu je účastníkem soutěže Moravskoslezské fotbalové ligy, kde se dlouhodobě umisťuje ve středu tabulky. Kromě největšího fotbalového oddílu jsou součástí tělovýchovné jednoty také oddíly atletiky, cyklistiky, turistiky, šachu nebo minigolfu. Z oddílu cyklistiky v minulosti vyšlo několik významných osobností a oddíl je i v současnosti pořadatelem významných celorepublikových závodů.

V majetku města se dále nacházejí sportovní areály házené, bikrosu, zimní stadion a tenisové kurty. Kluby hokeje, házené, bikrosu a tenisu působí jako samostatné právní subjekty a zejména jezdci bikrosu dosahují výrazných úspěchů v rámci České republiky. Masovou sportovní organizací s právní subjektivitou je také Klub rekreačního sportu Uničov, sdružující zájemce o kondiční sportovní aktivity. V poslední době vzrůstá zájem o florbal, kterému se věnují zejména družstva uničovských škol. Podle údajů zveřejněných na webových stránkách města je v Uničově evidováno více než třicet sportovních oddílů a sdružení. Ke sportovním volnočasovým aktivitám v Uničově slouží také několik nových vnitroblokových hřišť, moderní koupaliště a krytý plavecký bazén (Burešová a kol., 2013, s. 531–535).

Spolky a zájmové organizace

Obyvatelé města nacházejí vyžití v řadě zájmových organizací. Část těchto organizací vzala svůj základ v bývalém Svazarmu. Zde je možné uvést kynologickou organizaci, letecké modeláře nebo radioamatéry. K nejmasovějším patří organizace rybářského svazu a zahrádkářů. Práci s dětmi se věnuje občanské sdružení Gaudolino, vlastivědné činnosti občanské sdružení pod názvem Spolek Hrdobec Uničov. Dle údajů zveřejněných na webových stránkách města působí v Uničově více než dvacet zájmových organizací. Jejich činnost finančně podporuje město prostřednictvím dotací na konání nejrůznějších akcí (Burešová a kol., 2013, s. 527–528).

4.2. Lokální politické stranictví

V lokálnímu politickému prostoru ve městě Uničově dominuje trojice politických stran, které se etablovaly nejen na místní politické scéně v první polovině 90. let. Působení Občanského fóra (OF), které vzniklo v závěru roku 1989, se ukázalo jako epizodické a již v polovině roku 1991 vzniklo v Uničově místní sdružení Občanské demokratické strany (ODS). Na konci roku 1989 byla ve městě ustavena také samostatná organizace Československé strany lidové (ČSL). S určitým zpožděním se k této dvojici stran připojila Česká strana sociálně demokratická (ČSSD). Její místní organizace sice v Uničově vznikla v roce 1990, významným aktérem místní politické scény se však stala až po vzestupu stranických preferencí v souvislosti s nástupem Miloše Zemana do čela strany v roce 1995. Nižších, ale stabilnějších výsledků než výše uvedená trojice stran dosahuje dlouhodobě Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM).

Oproti jiným srovnatelným městům byla v jednotlivých volebních obdobích poměrně chudá paleta dalších politických subjektů, participujících na činnosti zastupitelstva města. Také jejich zastoupení v tomto orgánu je výrazně nižší než u prvních tří jmenovaných politických stran. Jistou kontinuitu lze zaznamenat pouze u Nezávislých (resp. Nezávislých pro Uničov), za epizodické je možné označit působení Československé strany socialistické (ČSS), Liberální strany národně sociální (LSNS), Strany zelených (SZ), Hnutí za samosprávnou demokracii – Společnost pro Moravu a Slezsko (HSD-SMS), Demokratické unie zdraví a sportu (DUZS) nebo Československé strany zemědělské (ČSZ). Tyto subjekty ovlivňovaly lokální politický systém do jisté míry v první polovině 90. let. Jejich roli později převzaly Unie svobody (US-DEU), Sdružení pro zdraví, sport a prosperitu (SZSP) a také TOP 09.

V průběhu sledovaného období některé z kandidujících subjektů v komunálních volbách ojediněle nezískaly potřebný počet hlasů voličů pro vstup do zastupitelstva města. V prvním případě se jednalo o koalici Sdružení pro republiku – Republikánské strany Československa (SPR-RSČ) a Svazu důchodců České republiky (SDČR) v roce 1994. Poté se podobná situace opakovala za zcela odlišných politických a společenských poměrů až v roce 2010. Tehdy u voličů propadly kandidátky Strany zdraví, sportu, prosperity a politických hnutí Věci veřejné (VV) a Občané městu, město občanům (OMMO). Naposledy v roce 2014 nezískaly potřebný počet hlasů kandidátky TOP 09, OMMO, Nezávislí a koalice SNK PRO Uničov a Otevřená radnice (www.volby.cz).

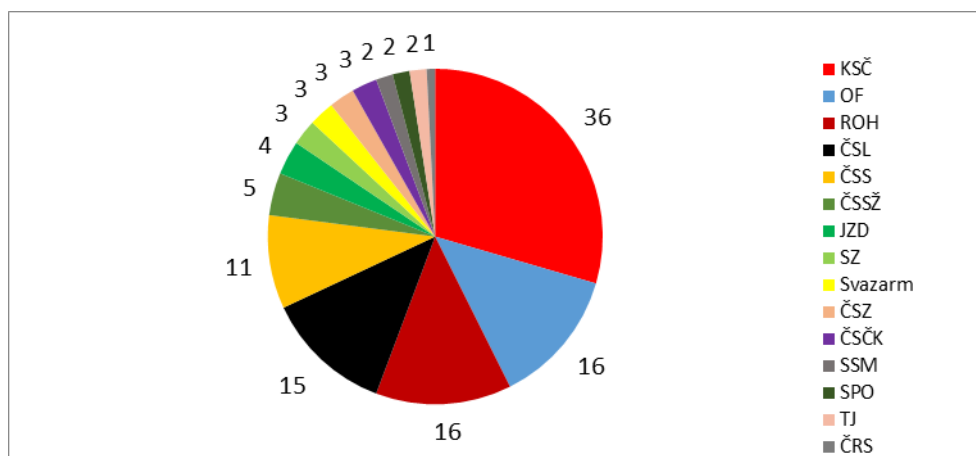
4.3. Analýza výsledků komunálních voleb v období 1990–2014

4.3.1. Přechod od národních výborů k obecní samosprávě

Krátce po událostech listopadu 1989 bylo zřejmé, že další pokračování činnosti národních výborů podle několikrát novelizovaného zákona z roku 1967 nebude mít dlouhého trvání. Zástupci OF v Uničově se na počátku ledna roku 1990 snažili zajistit účast na zasedáních rady městského národního výboru (MěNV) a také ovlivnit složení pléna a rady.

Na základě ústavního zákona,³² přijatého Federálním shromážděním 23. ledna 1990, v březnu rezignovalo čtyřicet devět původních členů pléna. Na jejich místa byli vzápětí kooptováni zástupci OF, ČSL, ČSS, nově vzniklé Strany zelených a několika zájmových organizací. Počty členů takto rekonstruovaného pléna za jednotlivé subjekty jsou uvedeny v následujícím grafu.

Graf 1: Složení pléna MěNV po kooptaci 20. března 1990 podle počtu mandátů

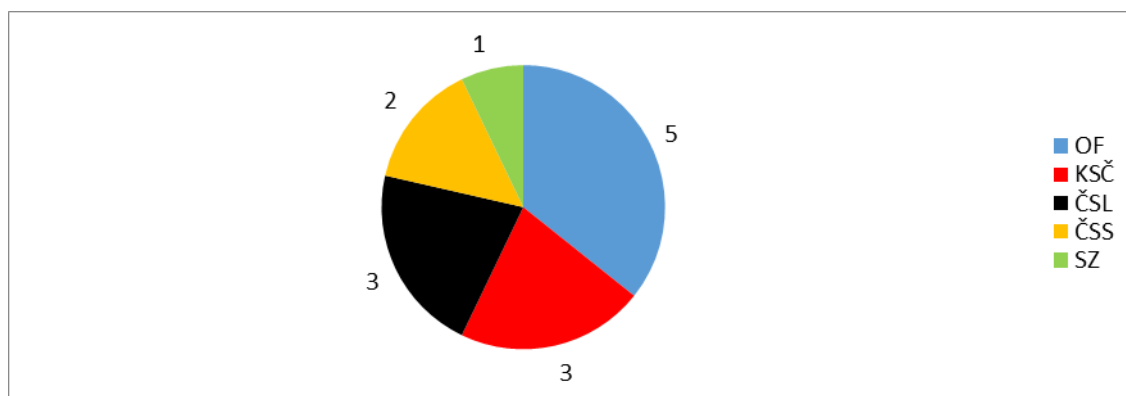
Zdroj: Vlastní zpracování dle zápisu z plenárního zasedání MěNV 1990, SOkA Olomouc.

Výkonným orgánem nefunkčního stodvacetidvoučlenného pléna se stala nová čtrnáctičlenná rada pod vedením dvou bývalých funkcionářů – předsedy Milana Dubového a místopředsedy Ing. Josefa Skopala jako zástupců KSČ. K užšímu vedení národního výboru se přiřadil jako zástupce OF nový tajemník Josef Ševčík. Pozice komunistických vedoucích funkcionářů vyvažovala další čtveřice radních za OF, tři členové rady

³² Ústavní zákon č.14/1990 Sb., o odvolávání poslanců zastupitelských sborů a volbě nových poslanců národních výborů.

zastupovali ČSL, dva ČSS a po jednom členu rady měly SZ a KSČ.³³ Do podzimu prošly personálními změnami také komise národního výboru. Svou politickou kariéru již v tomto období zahájil jako jeden z členů městské rady za ČSL, nejvýznamnější z aktérů místní politické scény – Ing. Jan Březina (zápisy pléna a rady MěNV, SOKA Olomouc). Složení historicky poslední rady MěNV podle počtu mandátů pro jednotlivé politické subjekty v tomto orgánu je uvedeno v následujícím grafu.

Graf 2: Složení rady MěNV v období březen 1990 – listopad 1990

Zdroj: Vlastní zpracování dle zápisu z jednání rady MěNV 1990, SOKA Olomouc.

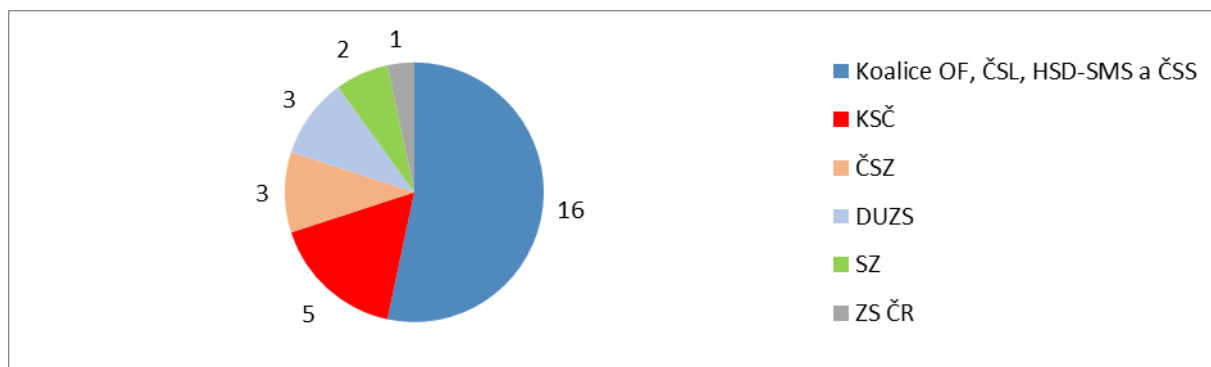
4.3.2. Analýza výsledků komunálních voleb v roce 1990

Prvními svobodnými volbami do zastupitelstev obcí, které se konaly 24. listopadu 1990, skončila dlouhá éra národních výborů. Zvolením nových legitimních zástupců do orgánů obecních samospráv byla v zásadě završena revoluce započatá v roce 1989. Z voleb do třicetičlenného městského zastupitelstva vyšla vítězně kandidátka koalice OF, ČSL, HSD-SMS a ČSS se ziskem 53,34 % hlasů a šestnácti mandáty, kandidátka KSČ získala 16,66 % voličských hlasů a pět mandátů, následována kandidátkami ČSZ a DUZS s 10 % a třemi mandáty. Dva mandáty získala kandidátka SZ, když obdržela 6,67 % hlasů voličů a jeden mandát získaly Zájmové svazy ČR.³⁴ Složení tohoto orgánu je zobrazeno v následujícím grafu.

³³ OF – Vilém Jedlička, Štěpán Králík, Jaroslav Mořka a Hana Šmitáková, ČSL – Jan Březina, Bohumil Fráňa a František Šváb, ČSS – Josef Dvořák a František Nohavička, SZ – Juraj Mekiš, KSČ – Miroslava Košárková.

³⁴ Volby do zastupitelstev obcí v listopadu 1990 jsou jediným volebním aktem od roku 1990, jehož výsledky nejsou zachyceny na stránkách Českého statistického úřadu. Celostátní volební účast v komunálních volbách je uváděna ve výši 73,55 %. Voleb do Federálního shromáždění a České národní rady, které se konaly téhož roku, se v Uničově zúčastnilo 95 % voličů (www.rozhlas.cz).

Graf 3: Výsledek voleb do zastupitelstva města konaných 24. listopadu 1990 podle počtu mandátů

Zdroj: Vlastní zpracování dle zápisu ze zasedání zastupitelstva 1990, SOKA Olomouc.

V průběhu volebního období několik členů zastupitelstva za různé politické subjekty rezignovalo. Protože se převážně jednalo o zastupitele protikomunistické koalice, došlo v jejím rámci k přeskupení vlivu jednotlivých stran a hnutí. Nejvýznamnější byla rezignace členů městské rady Jana Březiny za ČSL a Vlastimila Weisse za ČSS v závěru roku 1993. Zástupci koalice se poté shodli, že rada bude nadále působit v počtu sedmi členů (zápisy ze schůzí rady a zasedání zastupitelstva města 1990–1994, spisovna Městského úřadu Uničov).

4.3.3. Analýza výsledků komunálních voleb v roce 1994

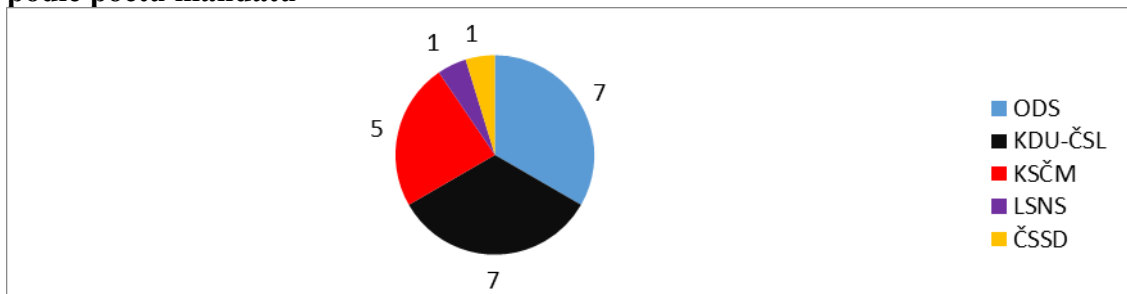
Další volby do zastupitelstev obcí se odehrály za nových politických poměrů v druhé polovině listopadu roku 1994. V Uničově nové politické poměry odrážela skutečnost, že oproti volbám před čtyřmi lety nebyla ustavena protikomunistická předvolební koalice demokratických politických subjektů. Ty od této doby kandidovaly samostatně a soupeřily spolu stejně, jako dříve jejich koalice soupeřila s KSČ.

Celostátním favoritem obecních voleb byla ODS a podle očekávání se jí podařilo, byť s malým náskokem, zvítězit i v Uničově. Strana při volební účasti 61,07 % získala 31,76 % hlasů voličů a porazila tak těsně druhou KDU-ČSL, která získala 30,66 % hlasů. Obě strany získaly shodně po sedmi mandátech v jedenadvacetičlenném městském zastupitelstvu a krátce po volbách se dohodly na povolební spolupráci na základě stručné koaliční smlouvy.

Třetí skončili komunisté, kteří ve volbách získali 25,39 % hlasů a pět mandátů. Zástupci LSNS se ziskem 5,84 % a ČSSD se ziskem 5,73 % nepodaly plné kandidátky

a v městském zastupitelstvu získaly shodně po jednom mandátu (www.volby.cz). Složení jedenadvacetičlenného zastupitelstva je znázorněno v následujícím grafu.

Graf 4: Výsledek voleb do zastupitelstva města konaných 18. a 19. listopadu 1994 podle počtu mandátů

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ.

Přestože při řízení města nedocházelo mezi koaličními partnery k zásadním sporům, spolupráci trvající několik let negativně ovlivnily personální záležitosti. Již v říjnu 1995 z osobních důvodů náhle oznámil rezignaci na všechny funkce zástupce starosty Jan Matlášek (ODS). Protože občanští demokraté neměli připraveného vhodného kandidáta na pozici zástupce starosty, po složitých koaličních jednáních připustili obsazení tohoto postu členem rady Janem Březinou (KDU-ČSL).³⁵ Vzniklá nerovnováha, kdy obě nejvyšší místa byla bez ohledu na volební výsledky obsazena zástupci KDU-ČSL, se stala příčinou budoucího pnutí mezi koaličními partnery.

Na podzim roku 1997 byl Jan Březina jmenován přednostou Okresního úřadu Olomouc a rezignoval na své funkce v městské samosprávě. Křesťanští demokraté prosazovali, aby uvolněné místo zástupce starosty opět obsadil jejich kandidát Stanislav Axman. To již občanští demokraté odmítli akceptovat a prosazovali na uvolněný post vlastního kandidáta a člena městské rady Dalibora Horáka. Tuto variantu naopak odmítli zástupci KDU-ČSL.

Protože dohoda mezi bývalými partnery nebyla možná, dohodli se občanští demokraté na tiché podpoře se zástupci KSČM. Na základě této dohody byl v následné volbě pro zbytek volebního období zvolen zástupcem starosty člen ODS Josef Kovařík (zápisy ze schůzí rady a zasedání zastupitelstva města 1994–1998, spisovna Městského úřadu Uničov; Uničovský zpravodaj 1994–1998).

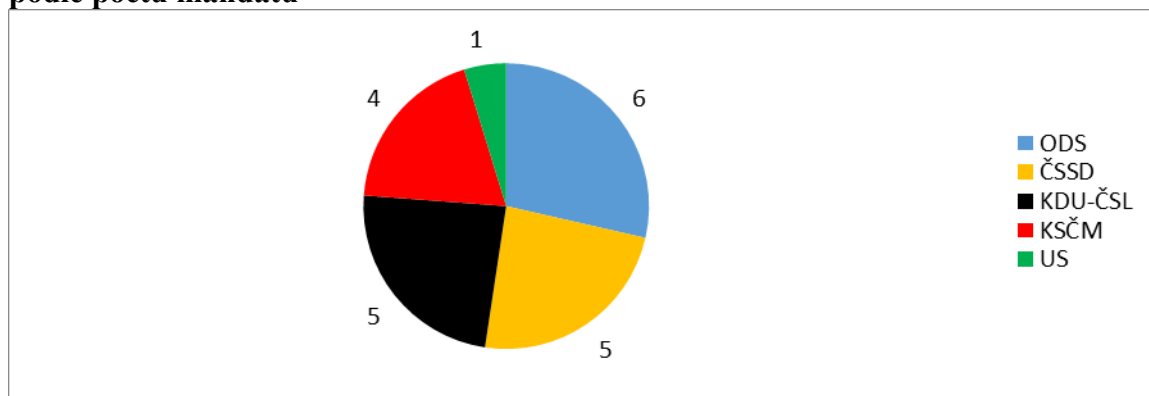
³⁵ V radě města nahradil Jana Matláška Mgr. Vladimír Svozil (ODS).

4.3.4. Analýza výsledků komunálních voleb v roce 1998

Před podzimními komunálními volbami v roce 1998 se časový odstup těchto voleb a voleb do Poslanecké sněmovny v důsledku vládní krize zmenšil z více než dvou let na necelý půlrok. Od dříve hlavního pilíře stranického systému – ODS se odštěpila Unie svobody (US), narušeny byly dřívější koaliční vztahy mezi občanskými a křesťanskými demokraty a na politické scéně se plně prosadila sociální demokracie, která v červnu zvítězila v předčasných volbách do Poslanecké sněmovny. Pozici ČSSD ve městě také posílilo vítězství místního kandidáta Ing. Karla Korytáře v historicky prvních volbách do Senátu v roce 1996 (www.volby.cz).

Volební účast v Uničově poklesla od minulých voleb téměř o třetinu na 42,27 %, podobný pokles zájmu voličů byl zaznamenán i v celé České republice. Na formě uničovské buňky ODS se odštěpení části členské základny neprojevalo a přesto, že celostátním favoritem voleb byla ČSSD, ve městě zvítězila kandidátka ODS. Se ziskem 27,75 % hlasů voličů obsadila šest křesel v nejvyšším orgánu města. Jako druhá se umístila kandidátka ČSSD s 25,53 % hlasů a pěti mandáty, stejný počet mandátů při 23,62 % hlasů získala kandidátka KDU-ČSL. Čtvrtá KSČM získala 17,18 % hlasů a čtyři mandáty. Nováčka politické scény US podpořilo 5,92 % voličů a její kandidátka získala jeden zastupitelský mandát (www.volby.cz). Složení zastupitelstva města po těchto volbách je uvedeno v následujícím grafu.

Graf 5: Výsledek voleb do zastupitelstva města konaných 13. a 14. listopadu 1998 podle počtu mandátů

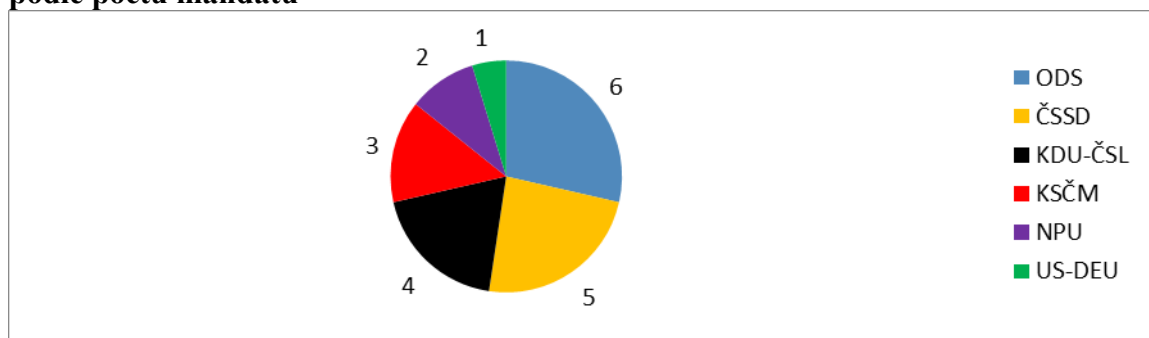
Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ.

4.3.5. Analýza výsledků komunálních voleb v roce 2002

Na aktuální pozice jednotlivých politických subjektů ve městě měly vliv i historicky první volby do zastupitelstev krajů na podzim roku 2000, po kterých bývalý zástupce starosty za KDU-ČSL Jan Březina obsadil pozici hejtmána Olomouckého kraje.

Přesto, že postavení ODS poškozovala opoziční role na celostátní úrovni a situace před volebním kongresem, kdy měl pozici předsedy opustit po jedenácti letech v čele strany Václav Klaus, v Uničově v komunálních volbách opět zvítězila. Došlo k dalšímu mírnému poklesu volební účasti na 40,6 % a za těchto podmínek kandidátka ODS získala podporu 25,41 % voličů a šest zastupitelských mandátů. ČSSD podpořilo 22,3 % voličů a obsadila pět křesel v zastupitelstvu. Kandidátku KDU-ČSL volilo 20,15 % voličů, což stačilo k zisku čtyř mandátů. KSČM obdržela 16,82 % hlasů a tři mandáty. Nováček místní politické scény Nezávislí pro Uničov (NPU) získal 10,1 % hlasů a dva mandáty a poslední US-DEU obdržela 5,19 % hlasů a jeden mandát (www.volby.cz). Výsledek uvedených voleb je znázorněn v následujícím grafu.

Graf 6: Výsledek voleb do zastupitelstva města konaných 1. a 2. listopadu 2002 podle počtu mandátů

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ.

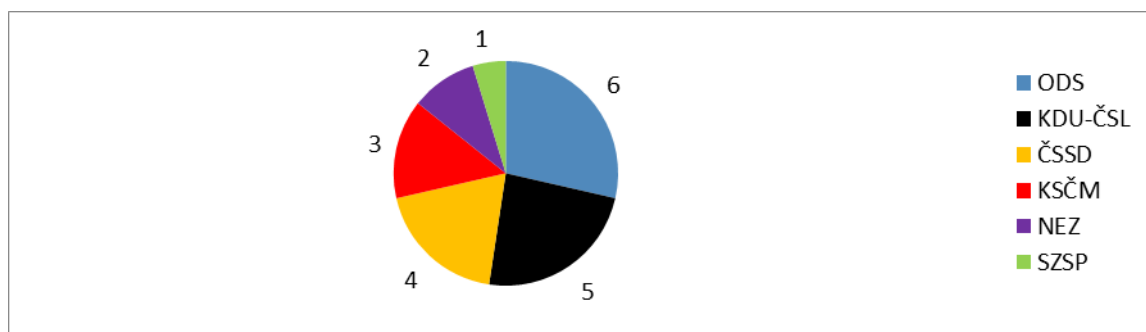
4.3.6. Analýza výsledků komunálních voleb v roce 2006

Postavení čtyř dominantních politických subjektů v Uničově posílily druhé volby do Evropského parlamentu (EP) konané v červnu a volby do zastupitelstev krajů v listopadu roku 2004. Ve volbách do EP byl jedním z historicky prvních českých europoslanců zvolen bývalý zástupce starosty Jan Březina. V druhých uváděných volbách bylo za členy Zastupitelstva Olomouckého kraje zvoleno pět občanů města – europoslanec Jan Březina (KDU-ČSL) a starostka Jarmila Kaprálová (KDU-ČSL), místopředseda Dalibor

Horák (ODS), senátor a zastupitel Karel Korytář (ČSSD) a zastupitel Vladimír Urbánek (KSČM). Místostarosta Horák byl následně zvolen také členem rady kraje.³⁶

V Uničově volební účast dosáhla 42,18 %, o přízeň voličů soupeřilo šest politických subjektů. Vítězem voleb se po čtvrté stala ODS, která při volebním zisku 27,37 % hlasů získala šest křesel v zastupitelstvu města. Druhou příčku obsadila KDU-ČSL se ziskem 21,13 % a pěti mandáty, třetí skončila ČSSD s 18,78 % a čtyřmi mandáty. Čtvrté místo patřilo KSČM, která získala 16,28 % hlasů, což představovalo tři zastupitelské mandáty. Pátá skončila kandidátka NEZ s 8,93 % voličských hlasů a dvěma mandáty a nováček na místní politické scéně SZSP získal 7,48 % hlasů a jeden mandát (www.volby.cz). Výsledek uvedených voleb je znázorněn v následujícím grafu.

Graf 7: Výsledek voleb do zastupitelstva města konaných 20. a 21. října 2006 podle počtu mandátů

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ.

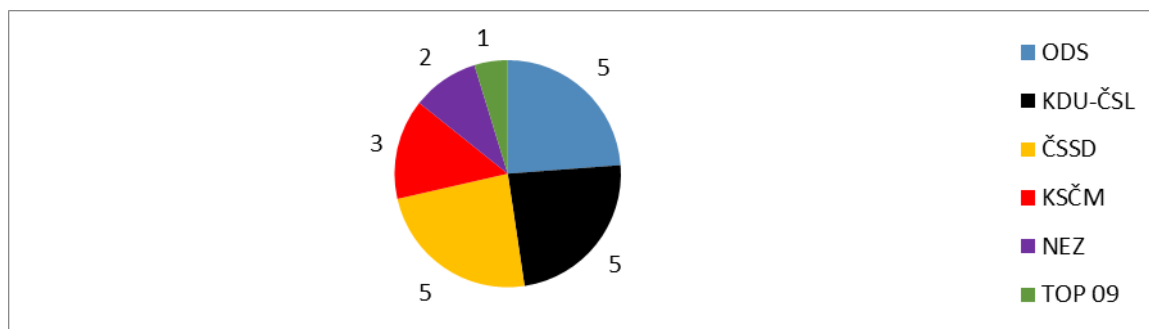
4.3.7. Analýza výsledků komunálních voleb v roce 2010

V říjnových komunálních volbách se o křesla do zastupitelstva města ucházelo devět politických subjektů. Došlo jen k minimálnímu nárůstu volební účasti, která dosáhla 43,05 %. Vítězem voleb se stala ODS se ziskem 21,17 %, druhé místo obsadila KDU-ČSL, která obdržela 18,72 % voličských hlasů, těsně následována ČSSD se ziskem 18,63 %. Všechny tři subjekty získaly shodně po pěti křeslech v zastupitelstvu města. Čtvrtí komunisté obdrželi 14,86 % hlasů a tři mandáty. Kandidátka NEZ získala 8,3 % hlasů a dva mandáty a nováčka politické scény TOP 09 podpořilo jen 5,85 % voličů a za tento výsledek strana obdržela jedno křeslo v zastupitelstvu města. Bez mandátu zůstaly SZSP,

³⁶ Město na základě těchto voleb získalo v rámci Olomouckého kraje výrazný vliv, umocněný ještě předchozím působením Jana Březiny ve funkci hejtmana.

VV a Občané městu, město občanům (www.volby.cz). V následujícím grafu je zobrazen výsledek těchto voleb.

Graf 8: Výsledek voleb do zastupitelstva města konaných 15. a 16. října 2010 podle počtu mandátů

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ.

4.3.8. Analýza výsledků komunálních voleb v roce 2014

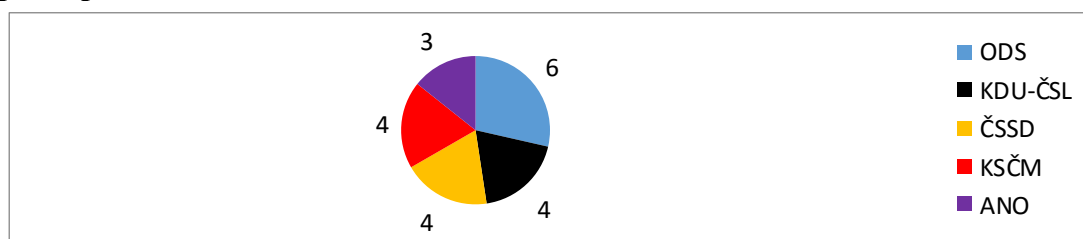
Centrální politická scéna prošla před komunálními volbami na podzim roku 2014 výraznými změnami. Proměnami prošel i lokální politický systém v Uničově. Europoslanec Jan Březina po neúspěšné kandidatuře na předsedu KDU-ČSL v roce 2012 stranu opustil a v květnu roku 2014 již do Evropského parlamentu nekandidoval. Karel Korytář (ČSSD) obhájil mandát v doplňovacích volbách do Senátu, které se konaly současně s komunálními volbami. Starosta Dalibor Horák v roce 2012 za klesajících preferencí ODS neobhájil mandát člena Zastupitelstva Olomouckého kraje. Místostarostka Jarmila Kaprálová před komunálními volbami oznámila, že se nebude ucházet o pozici v nejužším vedení města a KDU-ČSL hledala nového vůdce. Místní organizace ČSSD procházela vnitřními spory, při kterých místostarosta Stanislav Axman neobhájil pozici lídra.

O křesla v nejvyšším orgánu města se při komunálních volbách opět ucházelo devět subjektů. Nově se o hlasy voličů ucházelo hnutí ANO 2011, od kterého se krátce před volbami odštěpila skupina příznivců, která kandidovala pod hlavičkou koalice SNK PRO Uničov a hnutí Otevřená radnice.

Volební účast byla historicky nejnižší se 37,18 % voličů. Vítězem voleb se po šesté stala ODS se ziskem 21,89 % a šesti zastupitelskými mandáty. Také druhou, třetí a čtvrtou příčku obsadily stejné politické subjekty jako v předchozích volbách. Druhá skončila KDU-ČSL, která získala 17,95 % hlasů, ČSSD obdržela 17,84 % hlasů a KSČM 14,51 %

hlasů. Volební zisk zajišťoval těmto třem subjektům po čtyřech mandátech v nejvyšším orgánu města. Hnutí Ano 2011 s 11,41 % hlasů získalo tři křesla v zastupitelstvu. Kandidátky koalice SNK PRO Uničov a Otevřená radnice, OMMO, Nezávislí a TOP 09 nezískaly podporu voličů potřebnou pro vstup do zastupitelstva (www.volby.cz). Výsledek těchto voleb je uveden v následujícím grafu.

Graf 9: Výsledek voleb do zastupitelstva města konaných 10. a 11. října 2014 podle počtu mandátů

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ.

4.4. Komparace výsledků komunálních voleb v období 1990–2014

Srovnáme-li jednotlivé komunální volby v Uničově mezi lety 1990–2014 z hlediska počtu kandidujících subjektů, zjistíme, že v roce 1998 jich bylo pouze pět, v letech 1990, 1994, 2002 a 2006 se voleb účastnilo šest subjektů a v posledních dvojích volbách v letech 2010 a 2014 to již bylo devět subjektů.

Čtyřikrát, v letech 1990, 1998, 2002 a 2006 nepropadly žádné voličské hlasy, neboť všechny kandidující subjekty získaly jistý počet mandátů. Naopak v letech 1994, 2010 a 2014 některé z politických subjektů nedosáhly na potřebný zisk voličských hlasů nutných pro vznik zastupitelského mandátu.

Všech komunálních voleb v rozmezí let 1990–2014 bez výjimky se v Uničově zúčastnily pouze dva politické subjekty. Prvním z nich je KSČM, respektive KSČ jako její předchůdkyně ve volbách v roce 1990. Druhým subjektem je KDU-ČSL (v roce 1990 jako ČSL), která se však voleb v roce 1990 neúčastnila samostatně, ale jako součást protikomunistické široké koalice. Od roku 1994 ve volbách pravidelně figurují další dva politické subjekty, a to ČSSD a ODS.

Kandidátka ODS zaznamenala vítězství ve všech volbách počínaje rokem 1994, o druhé a třetí místo se dělily KDU-ČSL a ČSSD. Zatím co kandidátka KDU-ČSL skončila druhá v letech 1994, 2006, 2010 a 2014, ČSSD takovýto úspěch zaznamenala v letech

1998 a 2002. KSČM v posledních paterých volbách obsadila vždy čtvrté místo. V letech 1994 a 1998 si čtyři dominující politické subjekty mezi sebou dělily devatenáct zastupitelských mandátů z jedenadvaceti, v letech 2002, 2006 a 2010 osmnáct mandátů a v roce 2014 se již jednalo jen o sedmnáct křesel.

Ostatní méně úspěšní účastníci voleb sehrávali v místním politickém systému jen druhořadou roli. V roce 1994 zbylo po jednom mandátu na zástupce LSNS a ČSSD, v roce 1998 to bylo jen jedno křeslo pro US, v roce 2002 získala US-DEU jeden mandát a NPU dva mandáty, v roce 2006 připadly dva mandáty pro NEZ, v roce 2010 znovu dva mandáty pro NEZ a jedno křeslo pro TOP 09 a konečně při posledních volbách v roce 2014 tři mandáty pro hnutí ANO 2011.

Další subjekty zůstaly na okraji politického zájmu. Zatímco v roce 1994 neuspěla pouze Koalice SPR-RSČ a SDČR, v roce 2010 se jednalo o SZSP, VV a OMMO. V posledních volbách v roce 2014 neuspěly NEZ, TOP 09, OMMO a koalice SNK PRO Uničov a Otevřená radnice (www.volby.cz).

Srovnání jednotlivých komunálních voleb z genderového hlediska ukazuje, že nejméně žen (23) se objevilo na kandidátkách v roce 1994, nejvíce žen politické subjekty nasadily v roce 2010 (71). V tomto roce však paradoxně získalo zastupitelský mandát nejméně žen (5), zatímco nejvíce žen (7) zasedalo v nejvyšším orgánu města na počátku a na konci sledovaného období, v období 1994–1998 a po roce 2014. Větší zastoupení žen na kandidátkách se častěji objevuje u středových a pravicových subjektů než u subjektů z levé části politického spektra (www.volby.cz). Uvedené srovnání je znázorněno v následující tabulce.

Tabulka 5: Srovnání voleb z genderového hlediska (počet žen na kandidátních listinách/v legislativě/v exekutivě)

VOLEBNÍ ROK	1994	1998	2002	2006	2010	2014
LSNS	4/1					
ODS	7/3/1	5/3	7/3/1	6/3/1	8/2	9/3/1
KDU-ČSL	7/1	8/2/1	10/3/2	9/2/2	12/2/1	11/1
ČSSD	2/1	3	4/1	3	7/1	7/1
KSČM (KSČ)	3/1	2/1	5	5	5	6/1
US (US-DEU)		7	12			
NEZ (NPU)			6	6	9	7
SZSP				7/1	6	
VV					11	
TOP 09					7	9
OMMO					6	6
PRO UNIČOV						2
ANO						8/2
Celkem	23/7/1	25/6/1	44/7/3	36/6/3	71/5/1	65/8/1

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ a Uničovského zpravodaje.

Srovnáváme-li účast jednotlivých aktérů v exekutivě dle počtu volebních období, dojdeme k závěru, že pouze v rámci jednoho volebního období působilo v radě města třináct osob, dvanáct osob v městské exekutivě působilo v průběhu více volebních období. Rekordmany jsou z tohoto pohledu současní představitelé města, starosta Dalibor Horák, místostarosta Stanislav Axman a člen rady Radek Vincour, kteří v radě města zasedají již popáté, následováni bývalou starostkou Jarmilou Kaprálovou (4), bývalým starostou Františkem Švábem, bývalou místostarostkou a současnou členkou rady Ivetou Janků a současným druhým místostarostou Milanem Žůrkem (3), bývalým místostarostou Stanislavem Pokorným, bývalým poslancem EP Janem Březinou a dalšími třemi členy rady, Janou Veselou, Alešem Langerem a Janem Vlčkem (2). Z výše uvedených skutečností vyplývá, že exekutivní moc ve městě je velmi dlouhou dobu soustředěna v rukou poměrně úzké skupiny lidí (zápisy ze zasedání zastupitelstva, spisovna Městského úřadu Uničov; Uničovský zpravodaj). Toto srovnání názorně zobrazuje následující tabulka.

Tabulka 6: Srovnání účasti nejvýraznějších aktérů v městské exekutivě v jednotlivých volebních obdobích

Volební období	1990-1994	1994-1998	1998-2002	2002-2006	2006-2010	2010-2014	2014-2018
D. Horák		x		x	x	x	x
S. Axman		x	x	x		x	x
R. Vincour			x	x	x	x	x
J. Kaprálová			x	x	x	x	
I. Janků				x	x		x
M. Žůrek					x	x	x
F. Šváb	x	x	x				
S. Pokorný			x	x			
J. Březina	x	x					
J. Veselá				x	x		
A. Langer					x		x
J. Vlček						x	x

Zdroj: Vlastní zpracování dle Uničovského zpravodaje.

4.5. Dlouhodobé trendy

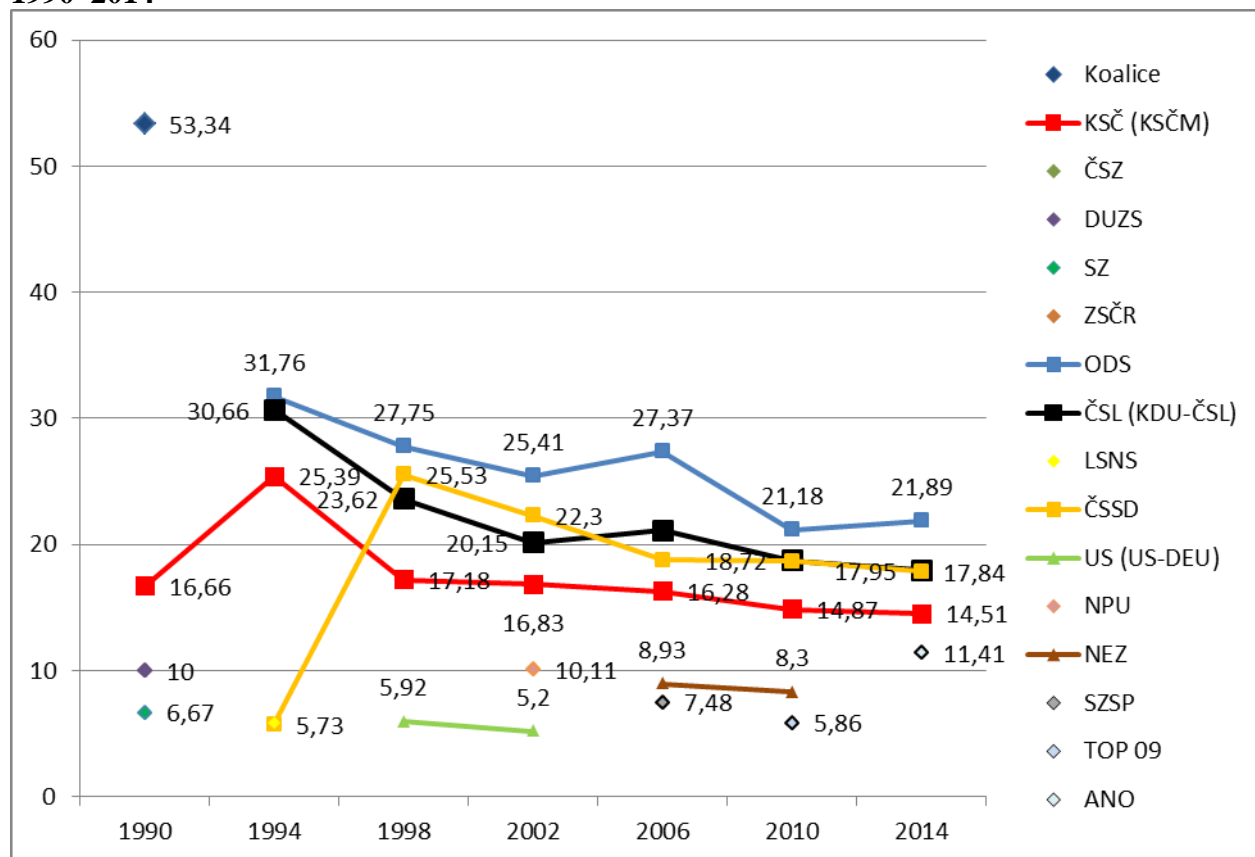
Komunální volby ve městě Uničově vykazují jeden stabilní trend, kterým je značná stálost preferencí voličů. Neobvykle stálá je od roku 1994 podpora ODS, velmi setrvalé podpoře voličů se těší také KSČM, od uvedeného roku obsazující pravidelně čtvrté místo. Za o něco méně vyrovnané je možné považovat preference KDU-ČSL a ČSSD. Uváděné čtyři politické subjekty si mezi sebou, s jednou výjimkou v roce 1994,³⁷ rozdělují podstatnou část zastupitelských mandátů. Tento trend má jen mírně, ale setrvale klesající tendenci. Současně je možné, s drobnými výjimkami, sledovat postupný pokles voličské podpory těchto dominujících subjektů a souvisejícím trendem je také klesající volební účast.

Ostatní politické subjekty hrají v lokálním politickém systému spíše druhořadou roli, přesto dalším zjištěným trendem je, s jednou výjimkou v roce 1998, postupně narůstající počet kandidujících subjektů. Dále je možné uvést, že zatímco do roku 2006 byl neúspěch kandidujícího politického subjektu naprostou výjimkou, v posledních dvojích volbách bylo neúspěšných hned několik subjektů. Zde se však o dlouhodobější trend s největší

³⁷ ČSSD se připojila v roce 1998, v roce 1994 ještě zaznamenala zanedbatelný výsledek.

pravděpodobností jednat nebude, neboť i výše zmiňovaný nárůst kandidujících subjektů má své přirozené limity. Následující graf zobrazuje procentuální zisky jednotlivých politických subjektů v komunálních volbách mezi lety 1990–2014.

Graf 10: Zisk úspěšných politických subjektů (v %) v komunálních volbách v období 1990–2014

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ.

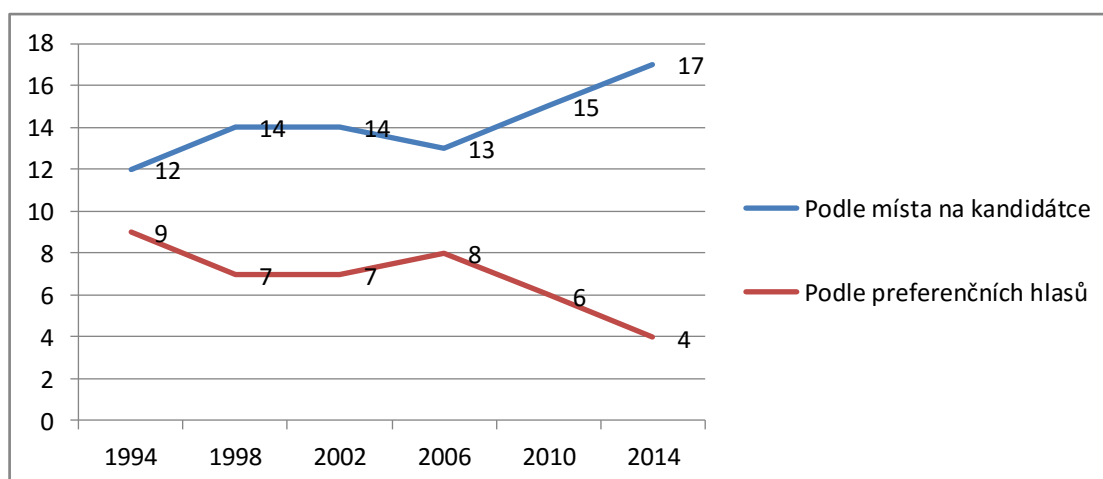
4.6. Preferenční hlasování

Podle původního zákona č. 368/1990 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích nerozhodovalo o přidělení mandátu konkrétnímu kandidátovi pořadové číslo na kandidátce, ale výhradně preferenční hlasy voličů. Podle právní úpravy z roku 1994 se vliv preferenčních hlasů sice zmenšil, ale na příkladu města Uničova je možné demonstrovat jeho přetrvávající vliv v neanonymním prostředí.

Při sledování výsledků jednotlivých komunálních voleb lze pozorovat, jaké typy osobností voliči preferenčními hlasy podpořili a vyslali je jako své zástupce do nejvyššího orgánu města. Jednalo se zejména o známé lékaře, pedagogy, hudebníky, lékárníky a další, které by bylo možné označit za městské elity. Protože se však mezi členy, kteří na základě

preferenčních hlasů zasedli v zastupitelstvu, nacházeli také obecně známí řemeslníci, ukazuje se, že svou roli hraje i všeobecná známost kandidáta, nikoli jen příslušnost k nějakým způsobem privilegované vrstvě. Níže uvedený graf zachycuje trendy vlivu preferenčního hlasování na obsazení křesel v zastupitelstvu města při volbách v letech 1994–2014.

Graf 11: Vliv preferenčního hlasování na obsazení zastupitelstva města v období 1994–2014

Zdroj: Vlastní zpracování dat ČSÚ.

V řadě šesterých po sobě jdoucích voleb od roku 1994 do roku 2014 získalo mandát na základě preferenčních hlasů nejvíce kandidátů v roce 1994. Toto maximum představovalo devět kandidátů, minima čtyř preferovaných kandidátů bylo dosaženo na konci sledovaného období v komunálních volbách v roce 2014. Z toho je možné usuzovat, že politické subjekty se v průběhu doby „naučily“ skládat kandidátky podle představ voličů.

4.7. Ustavené koalice v období 1990–2014

Na tvorbě lokálního stranického systému v Uničově se dlouhodobě podílí relativně nízký počet významných osobností – aktérů. Přesto byl ve sledovaném období ustaven poměrně reprezentativní výčet typů koalic. Případová studie potvrzuje platnost typologie koalic a zároveň ilustruje pestrost a proměnlivost lokálního stranického systému, reflektujícího primárně místní vlivy. Přenesený vliv centrální politické scény a ideová vzdálenost, či blízkost politických subjektů se z tohoto pohledu jeví jako druhořadé.

Autorka této práce disponovala výpověďmi klíčových aktérů politického procesu ve městě za uplynulé čtvrtstoletí. Vzhledem k této skutečnosti se přiklonila k zařazení koaličních projektů v jednotlivých volebních obdobích v rámci typologie koalic podle těchto výpovědí. Rozhodla se dát tomuto způsobu hodnocení přednost před měřením přes obecnou vzdálenost, či blízkost politických subjektů na politickém spektru podle jejich celostátní identity.

4.7.1. Koalice v období 1990–1994

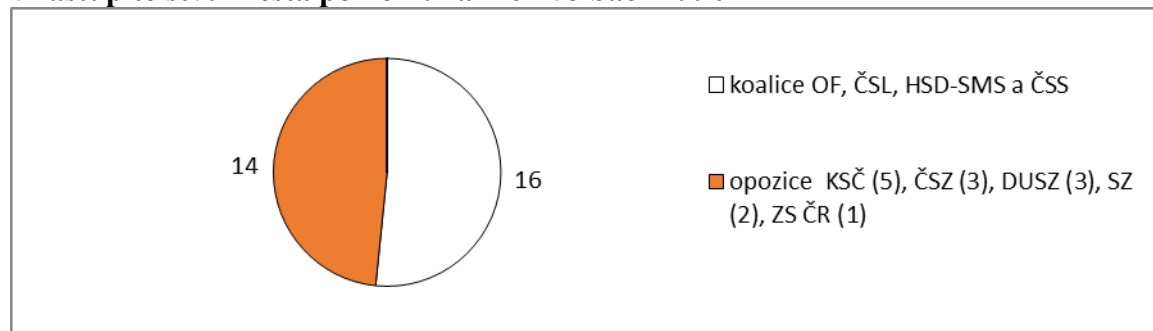
Zcela výjimečná a nikdy neopakovaná situace ve městě Uničově nastala v komunálních volbách v roce 1990. Již před volbami uzavřely OF, ČSL, HSD-SMS a ČSS předvolební koalici a podaly společnou kandidátku. Z dnešního pohledu může vzbudit pozornost nízká ideová propojenost koaličních subjektů. Na počátku 90. let však byla převažující jednotící ideou snaha postavit silnou kandidátku, která by byla dostatečnou protiváhou stále dosti mocné KSČ – převládala antikomunistická štěpící linie.

Koaliční kandidátka získala ve volbách 16 mandátů, tedy těsnou většinu v třicetičlenném zastupitelstvu. Na ustavujícím zasedání zastupitelstva si koaliční zastupitelé rozdělili pozice starosty a jeho zástupce i dalších sedm míst v radě města. Funkce starosty připadla kandidátovi ČSL, funkce jeho zástupce kandidátovi OF. Tři místa radních získala dále ČSL, OF disponovalo dvěma místy a po jednom křesle obsadili kandidáti HSD-SMS a ČSS.

Mimo koalici zůstala KSČM, ČSZ, DUZS, SZ a Zájmové svazy ČR (zápisy ze schůzí rady a zasedání zastupitelstva města 1990, spisovna Městského úřadu Uničov).

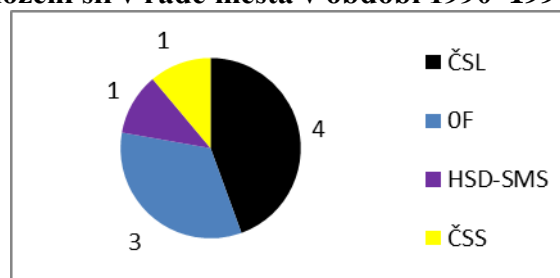
Následující dva grafy znázorňují poměr sil mezi koaličními a opozičními politickými subjekty v zastupitelstvu města a rozdělení míst v radě města od konce roku 1990.

Graf 12: Rozložení sil mezi koaličními a opozičními politickými subjekty v zastupitelstvu města po komunálních volbách 1990

Zdroj: Vlastní zpracování dle zápisů ze zasedání zastupitelstva a schůzí rady města 1990.

Graf 13: Rozložení sil v radě města v období 1990–1994

Zdroj: Vlastní zpracování dle zápisů ze zasedání zastupitelstva a schůzí rady města 1990.

Podle vzpomínek prvního polistopadového starosty Františka Švába na ideové rozpory mezi představiteli jednotlivých politických subjektů, členů koalice, zřetelně převládal odpor vůči bývalému komunistickému režimu a jeho představitelům. Z tohoto pohledu je možné již před volbami ustavený a volbami potvrzený koaliční projekt zařadit podle typologie koalic jako *minimální vítěznou ideově propojenou koalici*, a to bez ohledu na vzdálenost jednotlivých koaličních subjektů na politickém spektru – ideovým pojítkem byl odpor k odstraňovanému starému režimu (Balík, 2009, s. 190).

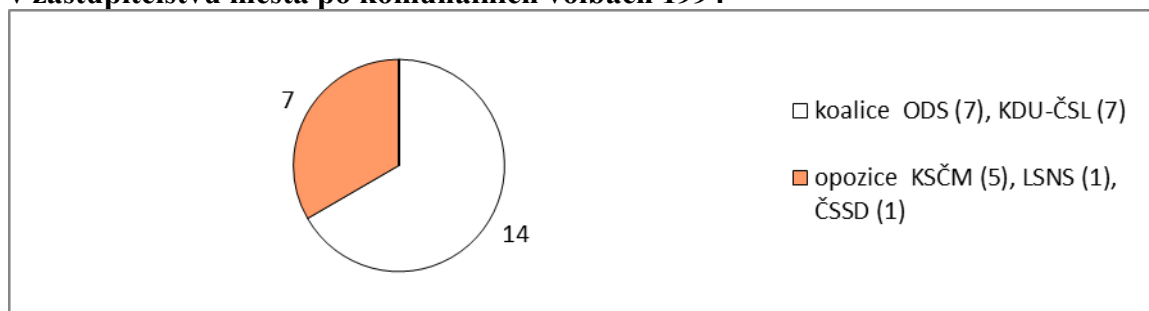
4.7.2. Koalice v období 1994–1998

Zcela odlišná situace nastala v Uničově po volbách na podzim roku 1994. Transformovaná KDU-ČSL v průběhu volebního období posílila, OF se naopak rozdělilo a relevantním nástupnickým subjektem nejen v lokálním politickém prostoru zůstala pouze ODS. KDU-ČSL a ODS se staly konkurenty napravo od středu politického spektra, HSD-SMS a ČSS se ocitly na okraji zájmu voličů. Za této situace nebylo možné o pokračování předchozí protikomunistické koalice uvažovat. Před volbami zastupitelé rozhodli podle nové legislativy o snížení počtu členů zastupitelstva na jednadvacet.

Z volebního klání vyšla vítězně ODS se sedmi mandáty, těsně následována KDU-ČSL, které připadl stejný počet křesel. Oba ideově blízké subjekty tak získaly většinu v nejvyšším orgánu města, uzavřely koaliční dohodu a na ustavujícím zasedání zastupitelstva pohodlně zvolily staronového starostu za KDU-ČSL. ODS jako nováčkoví v lokálním politickém prostoru připadlo místo zástupce starosty a další tři místa v sedmičlenné radě. V opozici zůstali zástupci KSČM, LSNS a ČSSD (zápisy ze schůzí rady a zasedání zastupitelstva města 1994, spisovna Městského úřadu Uničov).

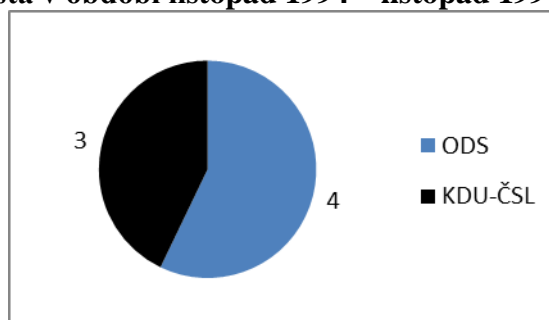
Následující dva grafy znázorňují rozložení sil mezi koaličními a opozičními politickými subjekty v zastupitelstvu města a dále rozdělení křesel v radě města mezi koaličními partnery.

Graf 14: Rozložení sil mezi koaličními a opozičními politickými subjekty v zastupitelstvu města po komunálních volbách 1994

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ a Uničovského zpravodaje 1994.

Graf 15: Rozložení sil v radě města v období listopad 1994 – listopad 1997

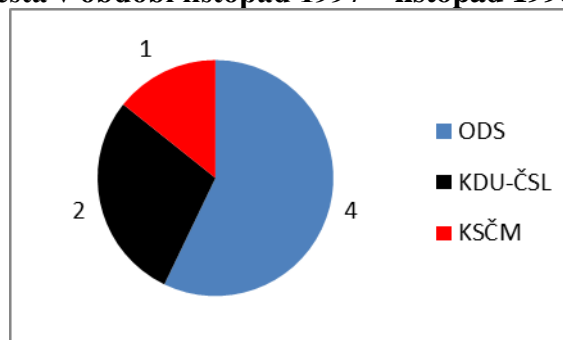
Zdroj: Vlastní zpracování dle Uničovského zpravodaje 1994.

Vzhledem ke koaliční spolupráci dvou myšlenkově blízkých politických subjektů, disponujících většinou v zastupitelském sboru, můžeme z hlediska typologie koalic opět hovořit o *minimální vítězné ideově propojené koalici*. Toto zařazení podporují i výpovědi dvou aktérů lokálního politického prostoru, Jana Březiny (KDU-ČSL) a Dalibora Horáka (ODS). Podle nich problémem koalice nebyly ideové, ale personální spory. Uvedené zařazení koresponduje rovněž s blízkostí koaličních subjektů na politickém spektru. Oba komunální koaliční subjekty byly v této době rovněž součástmi vládní koalice (Balík, 2009, s. 190).

Uvedené personální problémy uvnitř koalice však časem převážily nad ideovou blízkostí koaličních subjektů a koncem roku 1997 se staly příčinou vážné koaliční krize. Po předchozí rezignaci zástupce starosty za ODS prosadila KDU-ČSL obsazení této pozice vlastním nominantem. Toho zástupci ODS sice pod tlakem podpořili svými hlasy, ale

záležitost považovali za vybočení z rámce koaliční dohody. Když i nový zástupce starosty za KDU-ČSL po necelém roce rezignoval, rozhodla se ODS prosadit svého nominanta na tuto pozici proti vůli KDU-ČSL za každou cenu.³⁸ Představitelé ODS se proto dohodli s reprezentanty KSČM na volbě zástupce starosty za ODS a obsazení uvolněného místa v radě kandidátem za KSČM na úkor KDU-ČSL. Tomuto subjektu tak následně zůstala pozice starosty a jedno místo v radě. Dohoda byla pohodlně naplněna, neboť ODS a KSČM společně disponovaly většinou dvanácti hlasů v zastupitelstvu (zápisy ze schůzí rady a zasedání zastupitelstva města 1997, spisovna Městského úřadu Uničov; Uničovský zpravodaj 1997). Následující graf zobrazuje změnu rozložení sil v radě města počínaje listopadem 1997.

Graf 16: Rozložení sil v radě města v období listopad 1997 – listopad 1998

Zdroj: Vlastní zpracování dle Uničovského zpravodaje 1997.

Podle výpovědi tehdejších aktérů Josefa Kovaříka (ODS) a Vladimíra Urbánka (KSČM) byla jednotlívým prvkem obou subjektů snaha o omezení dominantního postavení KDU-ČSL v lokálním politickém systému. Pokud bychom se snažili komplikované soužití tří politických subjektů, zastoupených v tomto krátkém období v městské exekutivě, zařadit podle typologie koalic, jednalo by se o *nadměrnou ideově nepropojenou koalici*. Toto zařazení podporuje jak vzdálenost ODS a KDU-ČSL na jedné straně a KSČM na straně druhé na politickém spektru, tak i napjaté vzájemné vztahy představitelů těchto subjektů (Balík, 2009, s. 194).

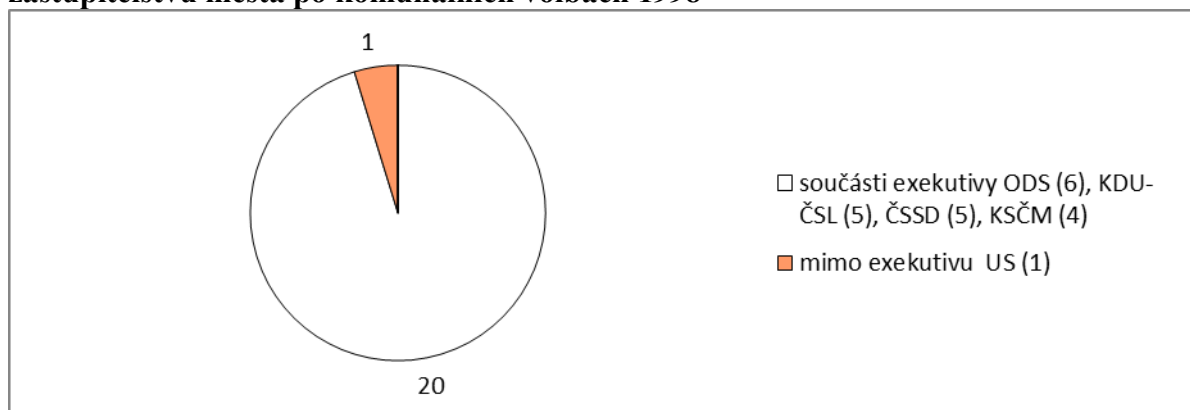
³⁸ V prvním případě se jednalo o rezignaci Jana Matláška za ODS z důvodu odchodu do starobního důchodu, v druhém případě o rezignaci Jana Březiny za KDU-ČSL z důvodu jeho jmenování do funkce ředitele Okresního úřadu Olomouc.

4.7.3. Koalice v období 1998–2002

Po volbách v roce 1998 se nejen v lokálním politickém prostoru jako silný subjekt objevila konsolidovaná ČSSD. Přesto, že vítězná ODS se šesti mandáty a KDU-ČSL s pěti křesly v zastupitelstvu mohly sestavit *minimální vítěznou ideově propojenou koalici*, druhý z bývalých koaličních partnerů nabízenou spolupráci odmítl.³⁹ Dle výpovědi aktéra Dalibora Horáka (ODS) se zástupci jeho strany poté pokusili dohodnout na koaliční spolupráci se zástupci ČSSD, disponující rovněž pěti mandáty. Tento projekt se však nepodařilo realizovat, přestože stranické špičky v místě dohodly a podepsaly koaliční dohodu. Další v pořadí, KSČM, po volbách disponovala čtyřmi křesly v zastupitelstvu. Poslední US získala jeden mandát.

Následná volba rady města tedy probíhala pouze podle ústních dohod některých zástupců KDU-ČSL, ČSSD a KSČM. Pohodlně byla zvolena starostka za KDU-ČSL, dramatictější byla volba místostarosty, ve které byl až v několikrát opakované volbě zvolen kandidát ČSSD. KDU-ČSL připadla další dvě místa v radě, kandidáti ČSSD, KSČM a ODS získali po jednom křesle. Mimo exekutivu tak zůstala pouze US (zápisy ze schůzí rady a zasedání zastupitelstva města 1998, spisovna Městského úřadu Uničov; Uničovský zpravodaj 1998). Následující dva grafy znázorňují rozložení sil mezi politickými subjekty, které se staly součástí městské exekutivy, a subjekty mimo tuto exekutivu a dále rozdělení křesel v radě města od podzimu 1998.

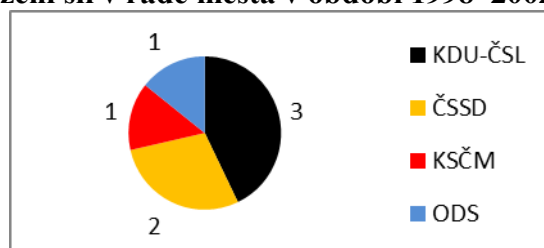
Graf 17: Rozložení sil mezi koaličními a opozičními politickými subjekty zastupitelstvu města po komunálních volbách 1998

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ a Uničovského zpravodaje 1998.

³⁹ Důvodem byla nedávná koaliční krize.

Graf 18: Rozložení sil v radě města v období 1998–2002

Zdroj: Vlastní zpracování dle Uničovského zpravodaje 1998.

Uvedený model spolupráce vyhovoval zejména KSČM, která se dožadovala poměrného zastoupení politických subjektů v exekutivě. Dle názoru aktéra Dalibora Horáka zástupci ODS proti městské exekutivě v průběhu volebního období silněji nevystupovali a dané rozložení sil v podstatě respektovali. Ani nositel jediného mandátu US se vůči exekutivě nijak zásadně nevyhranil. Z uvedených důvodů je tedy možné na popsaný projekt spolupráce politických subjektů v lokálním politickém prostoru podle typologie koalic pohlížet jako na *všestranickou koalici*, případně, pokud bychom chtěli být striktní, pak jako na *koalici širokou* (Balík, 2009, s. 194–196).

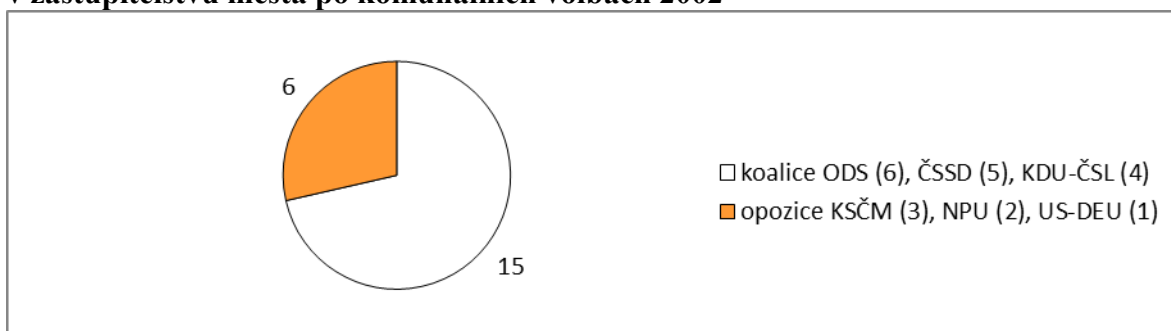
4.7.4. Koalice v období 2002–2006

Vztahy mezi politickými subjekty v Uničově se před komunálními volbami v roce 2002 jen pomalu stabilizovaly. Proto ODS před volbami iniciovala vznik „béčkové“ kandidátky sdružení nezávislých kandidátů Nezávislí pro Uničov (NPU). KDU-ČSL se čtyřmi mandáty však po volbách akceptovala nabídku vítězné ODS se šesti mandáty na koaliční spolupráci. Podmínkou bylo potvrzení dosavadní starostky za KDU-ČSL ve funkci a přizvání ČSSD s pěti mandáty do koalice. Tato podmínka vyloučila dle vyjádření aktéra Dalibora Horáka (ODS) plánovanou koaliční spolupráci ODS s NPU. Toto sdružení nezávislých kandidátů disponovalo dvěma mandáty a dalším jedním mandátem disponovala US-DEU. Tři zastupitelská křesla připadla KSČM.

Před volbou rady města byla podepsána dohoda o koaliční spolupráci mezi ODS, KDU-ČSL a ČSSD. V následné volbě byla ve funkci potvrzena dosavadní starostka za KDU-ČSL, jejím statutárním zástupcem se stal kandidát ODS a nově ustavenou funkci druhého místostarosty obsadila ČSSD. ODS jako vítězi voleb připadla další dvě křesla v radě města, zbývající dva mandáty si mezi sebe rozdělily KDU-ČSL a ČSSD. Aktér František Sova jako jediný zástupce US-DEU se podle vlastního vyjádření vůči vzniklé

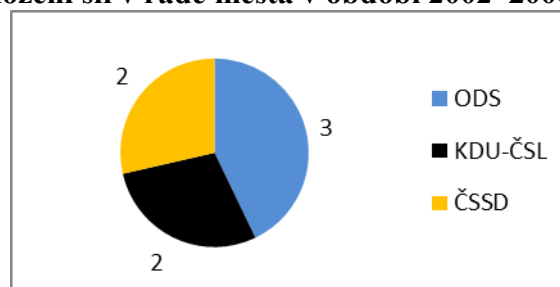
koalici zásadně nevyhranil a výslovně opoziční role připadla především KSČM a NPU (zápisy ze schůzí rady a zasedání zastupitelstva města 2002, spisovna Městského úřadu Uničov; Uničovský zpravodaj 2002). Následující dva grafy znázorňují poměr mandátů mezi koaličními a opozičními politickými subjekty v zastupitelstvu a dále rozdělení křesel v radě města od listopadu roku 2002.

Graf 19: Rozložení sil mezi koaličními a opozičními politickými subjekty v zastupitelstvu města po komunálních volbách 2002

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ a Uničovského zpravodaje 2002.

Graf 20: Rozložení sil v radě města v období 2002–2006

Zdroj: Vlastní zpracování dle Uničovského zpravodaje 2002.

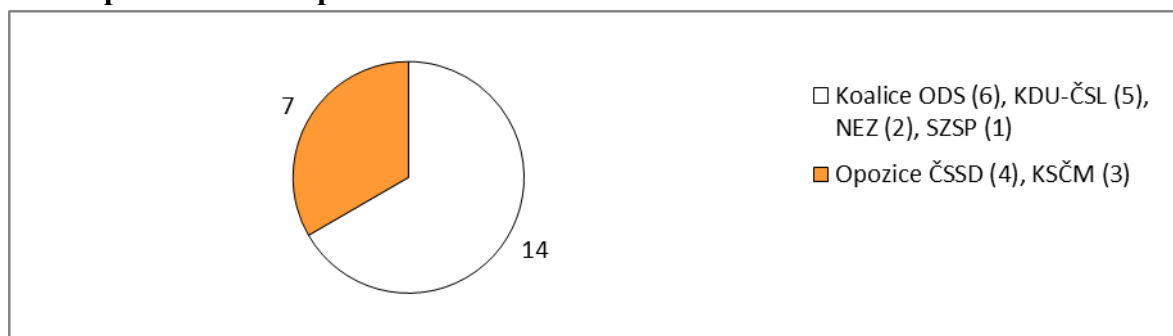
Podle názoru aktérky Jarmily Kaprálové (KDU-ČSL) se v průběhu volebního období často projevovala rozdílnost názorů mezi jednotlivými zástupci ODS a ČSSD v městské exekutivě, přesto spolupráce vydržela po celé volební období. Protože se na této spolupráci shodli reprezentanti ODS a ČSSD jako dvou hlavních ideově protikladných pólů politického spektra, doplnění o středovou KDU-ČSL, je možné na jejich projekt pohlížet jako na *velkou koalici*. Toto zařazení potvrzuje také skutečnost, že v opozici zůstali zástupci KSČM, NPU a US-DEU, tedy tří ideově naprosto nesourodých subjektů (Balík, 2009, s. 191–192).

4.7.5. Koalice v období 2006–2010

Vzhledem k předchozím sporům mezi zástupci ODS a ČSSD a také k výsledkům komunálních voleb se bývalá *velká koalice* nedočkala pokračování. ODS s šesti mandáty opět zvítězila, druhé místo připadlo KDU-ČSL s pěti křesly a třetí ČSSD obsadila čtyři křesla v zastupitelstvu města. Pro KDU-ČSL bylo podmínkou navázání koaliční spolupráce opětovné potvrzení mandátu starostky. Opakovaný vítěz voleb ovšem podle vyjádření aktérky Ivety Janků (ODS) cítil potřebu čtvrté volební vítězství v řadě výrazněji zhodnotit.

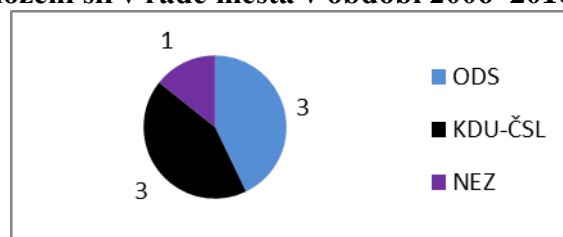
Přestože splnění požadavků obou nejsilnějších politických subjektů bylo možné díky volebním výsledkům i v modelu *minimální vítězné ideově propojené koalice*, ke spolupráci byli ve snaze o dosažení co nejširšího konsenzu přizváni i zástupci Nezávislých, disponující dalšími dvěma mandáty a jeden zástupce SZSP – nového béčkového subjektu ODS. Tyto čtyři subjekty následně podepsaly dohodu o koaliční spolupráci. Při volbě rady města byla ve funkci potvrzena dosavadní starostka za KDU-ČSL a její dosavadní zástupce za ODS. Této straně připadla také pozice druhé místostarostky a další jedno místo člena rady města. Dvě místa v radě obsadili kandidáti KDU-ČSL a zbývající jedno místo připadlo zástupci za Nezávislé. Opoziční role zůstala dvěma ideově blízkým zástupcům levé části politického spektra, ČSSD se čtyřmi a KSČM se třemi mandáty (zápisy ze schůzí rady a zasedání zastupitelstva města 2006, spisovna Městského úřadu Uničov; Uničovský zpravodaj 2006). Následující dva grafy znázorňují poměr sil mezi koaličními a opozičními subjekty v zastupitelstvu a dále rozdělení křesel v radě města od října roku 2006.

Graf 21: Rozložení sil mezi koaličními a opozičními politickými subjekty v zastupitelstvu města po komunálních volbách 2006

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ a Uničovského zpravodaje 2006.

Graf 22: Rozložení sil v radě města v období 2006–2010

Zdroj: Vlastní zpracování dle Uničovského zpravodaje 2006.

Uvedený koaliční projekt hodnotili tři aktéři, Jarmila Kaprálová (KDU-ČSL), Dalibor Horák a Iveta Janků (oba ODS). Podle jejich sdělení je možné uvedený koaliční projekt na základě způsobu spolupráce a blízkosti názorů jednotlivých aktérů podle typologie koalic označit jako *nadměrnou ideově propojenou koalici*. Toto označení podporuje i blízkost koaličních subjektů na politickém spektru (Balík, 2009, s. 192–193).

4.7.6. Koalice v období 2010–2014

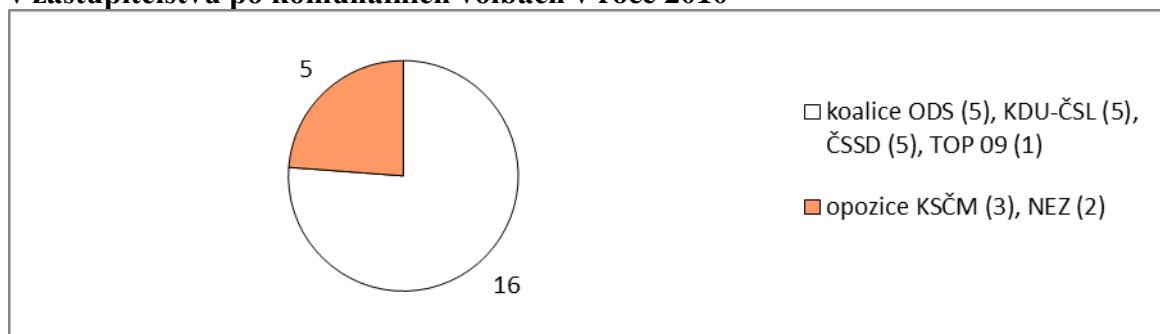
Projekt *nadměrné ideově propojené koalice* však neměl další pokračování. ODS sice ve volbách opět zvítězila, ovšem další v pořadí KDU-ČSL a ČSSD získaly shodně s vítězem po pěti mandátech v městské legislativě. Situaci v lokálním politickém prostoru komplikovalo oznámení dlouholeté starostky za KDU-ČSL, že nejvyšší pozici ve vedení města nehodlá obhajovat.

Za dané situace se jako možné řešení nabízel návrat ke spolupráci tří nejsilnějších politických subjektů a ke koaliční spolupráci byl dále přizván jediný zástupce TOP 09. Podle názoru aktéra Dalibora Horáka byla důvodem rozšíření počtu koaličních subjektů snaha o dosažení širšího konsenzu.⁴⁰ Na základě písemné dohody o koaliční spolupráci byl při následující volbě zvolen starosta za ODS, jeho zástupce za ČSSD, dosavadní starostce za KDU-ČSL připadla pozice druhé místostarostky. Každému ze čtyř zúčastněných politických subjektů dále připadlo po jednom křeslu člena rady. V opozici zůstali již tradičně tři zástupci KSČM a nově také dva zástupci NEZ (zápisy ze schůzí rady a zasedání zastupitelstva města 2010, spisovna Městského úřadu Uničov; Uničovský zpravodaj 2010).

⁴⁰ Nováčkovi na politické scéně TOP 09 s jedním mandátem byla dána přednost před Nezávislími z toho důvodu, že TOP 09 měla silné vládní zastoupení. Tato skutečnost se v té době aktérům místní politické scény jevila jako výhodná.

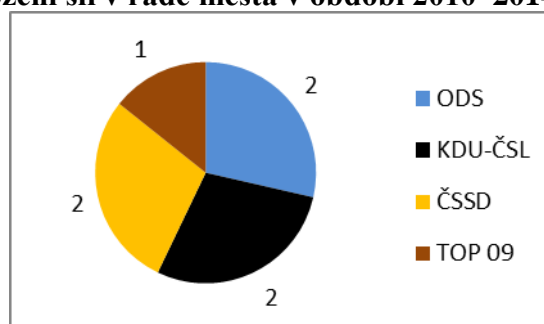
Následující dva grafy znázornují poměr počtu mandátů koaličních a opozičních politických subjektů v zastupitelstvu a dále rozdělení křesel v radě města počínaje listopadem roku 2010.

Graf 23: Rozložení sil mezi koaličními a opozičními politickými subjekty v zastupitelstvu po komunálních volbách v roce 2010

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ a Uničovského zpravodaje 2010.

Graf 24: Rozložení sil v radě města v období 2010–2014

Zdroj: Vlastní zpracování dle Uničovského zpravodaje 2010.

Podle výpovědi aktérů Dalibora Horáka (ODS), Stanislava Axmana (ČSSD) a Jarmily Kaprálové (KDU-ČSL) v průběhu volebního období přes vzdálenost ODS a ČSSD na politickém spektru převažoval při koaliční spolupráci konsenzus nad vážnějšími spory. Přesto byla ČSSD v období před volbami považována za hlavního a významnějšího opozičního aktéra než nevýrazná KSČM. Koaliční projekt byl založený na spolupráci ODS a ČSSD jako dvou velkých politických protivníků, doplněných o dva další partnery ze středu (KDU-ČSL) a pravé části (TOP 09) politického spektra. Proto je možné spolupráci těchto subjektů v rámci typologie koalic označit za *velkou koalici*. Toto zařazení podporuje také skutečnost, že v opozici zůstali KSČM a NEZ, v místních poměrech dva ideově nesoudržní protivníci (Balík, 2009, s. 191–192).

4.7.7. Koalice od roku 2014

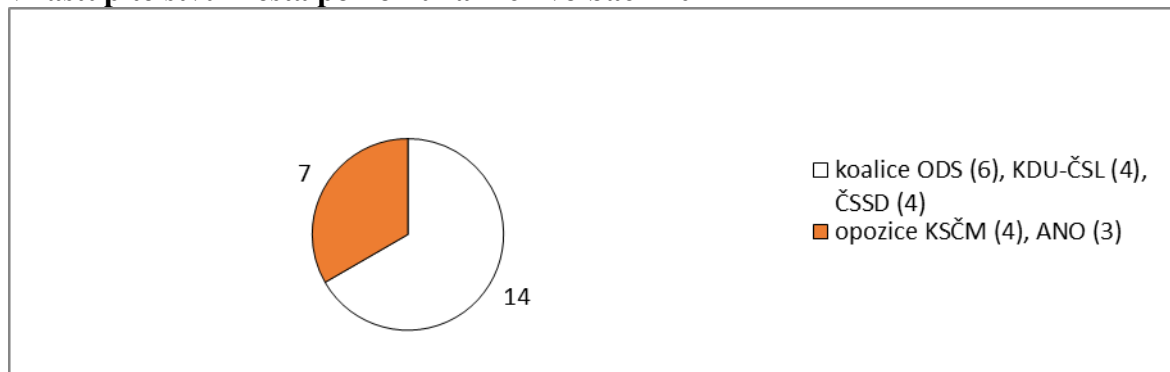
Komplikovaná situace nastala po komunálních volbách v roce 2014. Vítězná ODS si oproti minulému volebnímu období polepšila na šest mandátů, její dosavadní koaliční partneři KDU-ČSL a ČSSD si naopak o jeden mandát pohoršili, přičemž každý z nich získal čtyři mandáty v nejvyšším orgánu města. Stejného volebního zisku dosáhla i KSČM a hnutí ANO 2011, nováček na politické scéně, obdrželo tři křesla v městské legislativě. Žádnému dalšímu kandidujícímu subjektu se nepodařilo zastupitelský mandát získat. Situaci neprospívala také přítomnost dvou antagonistických skupin na kandidátce ČSSD.

Bezprostředně po volbách byla uzavřena koaliční smlouva s těsnou nadpoloviční většinou mezi ODS a KDU-ČSL, ke které se připojil dosavadní zástupce starosty jako jediný zástupce ČSSD. Jádrem kandidátky kolem jeho osoby však disponovalo jen jeho jediným mandátem. Další tři zastupitelé za ČSSD se jako reprezentanti jádra nové lídryně kandidátky a strany k dohodě odmítli připojit. Zároveň vyjednávali o možné koaliční spolupráci se zástupci KSČM a ANO 2011. K úspěchu tohoto konceptu však chyběl právě mandát dosavadního místostarosty za ČSSD. Zbývající tři zástupci ČSSD po několika dnech vyjednávání pod tlakem okolností připojili své podpisy ke koaliční dohodě s ODS a KDU-ČSL.

Při následující volbě rady města byli potvrzeni ve svých funkcích dosavadní starosta za ODS i jeho dosavadní zástupce za ČSSD, křeslo druhého místostarosty připadlo KDU-ČSL. ODS jako výrazný vítěz voleb obsadila další dvě místa členů rady a zbylým dvěma subjektům připadlo po jednom mandátu v městské exekutivě. V opozici se ocitli zástupci KSČM a hnutí ANO 2011 (zápisy ze schůzí rady a zasedání zastupitelstva města 2014, spisovna Městského úřadu Uničov; Uničovský zpravodaj 2014).

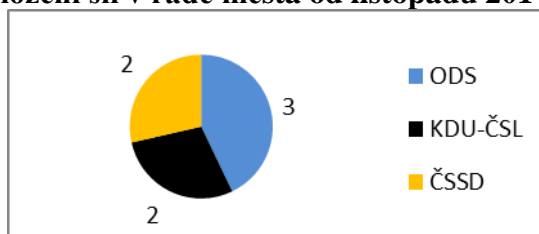
Následující dva grafy znázorňují poměr mandátů mezi koaličními a opozičními politickými subjekty v zastupitelstvu a dále rozdělení křesel v radě města od listopadu roku 2014.

Graf 25: Rozložení sil mezi koaličními a opozičními politickými subjekty v zastupitelstvu města po komunálních volbách 2014

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ a Uničovského zpravodaje 2014.

Graf 26: Rozložení sil v radě města od listopadu 2014

Zdroj: Vlastní zpracování dle Uničovského zpravodaje 2014.

Podle vyjádření aktérů Dalibora Horáka (ODS), Stanislava Axmana (ČSSD) a Milana Žúrka (KDU-ČSL) nedocházelo při spolupráci těchto subjektů v minulosti k výrazným sporům. *Velká koalice* z minulého volebního období v podstatě neměla v zastupitelstvu opozici. Ta se však v závěru volebního období začala vytvářet mimo nejvyšší orgán města v rámci aktivit hnutí ANO 2011. Toto hnutí postupně začalo být stabilními aktéry lokálního stranického systému vnímáno jako hlavní konkurenční a v podstatě i opoziční subjekt, byť mimo městskou legislativu. Z tohoto pohledu je možné na uvedený koaliční projekt podle typologie koalic pohlížet jako na *minimální vítěznou ideově propojenou koalici*, a to bez ohledu na vzdálenost ODS a ČSSD na politickém spektru (Balík, 2009, s. 192–193).

4.8. Analýza činnosti zastupitelstva města

Činnost Zastupitelstva města Uničova upravuje § 67–98 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích a dále Jednací řád Zastupitelstva města Uničova, jehož aktuální znění tento orgán schválil na svém zasedání 7. listopadu 2011. Dalším platným dokumentem, který se však vztahuje spíše k jednání jednotlivých členů zastupitelstva, je Etický kodex člena

Zastupitelstva města Uničova, jehož znění zastupitelstvo schválilo na svém zasedání 11. května 2009 (www.unicov.cz).

Jak v rozhovoru uvedla tajemnice MěÚ Ilona Ondrášková, uvedená ustanovení zákona o obcích výrazně ovlivňují samotný program jednotlivých zasedání zastupitelstva města. Na ustavujících zasedáních zastupitelé volí starostu, místostarostu nebo místostarosty a další členy rady města. Na zasedáních následujících po ustavujícím zasedání zřizuje zastupitelstvo pro příslušné volební období jako své iniciativní a kontrolní orgány výbory, deleguje zástupce města na valnou hromadu obchodních společností a navrhuje zástupce do ostatních orgánů obchodních společností, v nichž má město majetkovou účast.

Na dalších zasedáních, dle vyjádření tajemnice MěÚ Ilony Ondráškové, v průběhu volebního období patří ke stabilním bodům programu zastupitelstva projednávání záležitostí týkajících se nakládání s majetkem města. Jedná se především o prodeje pozemků a budov, ojediněle se jedná o odkoupení budov (např. odkoupení strategických budov ve veřejných dražbách) a pozemků (např. odkoupení lesních pozemků nebo zemědělských pozemků pro výstavbu cyklostezek, vodohospodářské infrastruktury). V závěru roku zastupitelstvo vždy schvaluje rozpočet obce pro následující rok včetně dotací pro příspěvkové organizace a v květnu také závěrečný účet obce za předchozí kalendářní rok.

Zastupitelstvo dle potřeby vydává a schvaluje obecně závazné vyhlášky jako právní předpisy místní povahy. V této souvislosti je možné uvést např. obecně závaznou vyhlášku z roku 2012 č. 6/2012⁴¹ o zákazu konzumace alkoholických nápojů na veřejných prostranstvích, která s řešením této problematiky byla v Uničově uvedena v platnost jako první v rámci České republiky (www.unicov.cz).

Mezi pravomoci zastupitelstva, vyjmenované v příslušných ustanoveních zákona, patří také rozhodování o spolupráci s obcemi jiných států. V této oblasti zastupitelstvo města v roce 1996 rozhodlo o obnovení partnerských vztahů z dřívějšího období se slovenským městem Jelšava, v roce 2005 byly na základě usnesení zastupitelstva navázány partnerské vztahy s italskou Roccagorgou, v roce 2006 s polskými Ledzinami a v roce 2011 s ukrajinským Dubnem. Naposledy se na základě usnesení zastupitelstva města stal v roce 2012 zahraničním partnerem města Uničova Powiat Bierunsko-Ledzinski v Polsku

⁴¹ Novelizovaná v roce 2015 pod číslem 4/2015.

(vedoucího pracovník odboru kultury, školství a zdravotnictví MěÚ: Ústní sdělení. MěÚ v Uničově. 3. září 2015).

Dále zastupitelstvo města příležitostně projednává také koncepční rozvojové materiály města, schvaluje zřizovací listiny příspěvkových organizací, rozhoduje o názvech ulic, vzdání se práva a prominutí pohledávek (většinou za občany). Zastupitelstvo města doposud neshledalo potřebu rozhodnout o vyhlášení místního referenda k žádné otázce.

Významnou proměnu činnost zastupitelstva, dle vyjádření dotazovaných zastupitelů, ovlivňují také technické podmínky jeho činnosti. Zatímco v první polovině 90. let byly podkladové materiály pro jednání psány strojem a rozmnožovány pomocí dostupné techniky, později byly tyto materiály připravovány na počítačích v kancelářských aplikacích Word a Excel. V posledních letech je pro přípravu podkladových materiálů využíváno zvláštní aplikace Intra Doc, což výrazně zvyšuje uživatelský komfort a snižuje časovou náročnost. V minulých letech bylo při zasedáních zastupitelstva o jednotlivých usneseních hlasováno povětšinou aklamací, což kladlo vysoké nároky na výkon práce skrutátora a zapisovatelky. V současnosti má každý ze zastupitelů v jednacím sále k dispozici mobilní hlasovací zařízení s mikrofonom, které usnadňuje zpracování výsledků hlasování a pořízení audiozáznamu ze zasedání. Návrhy usnesení a průběh hlasování o jednotlivých bodech programu jsou promítány pomocí dataprojektoru. Od června roku 2015 mají občané možnost sledovat zasedání zastupitelstva města v přímém přenosu prostřednictvím serveru YouTube, a tím jim vzniká možnost kontroly práce a činnosti zvolených zastupitelů

Přesto, že se orgány města snaží zvýšit komfort občanů při participaci na řízení města, jejich zájem o účast na zasedáních zastupitelstva města je, dle vyjádření dotazovaných zastupitelů, obecně velmi nízký. Pravidelnými účastníky zasedání bývá několik jedinců, především z řad seniorů. Ty obvykle doplňuje několik dalších návštěvníků, obvykle osobně angažovaných na některé z projednávaných věcí. Větší návštěvu v řádu několika desítek až stovky návštěvníků je možné zaznamenat pouze u ustavujících zasedání zastupitelstva při volbě nových představitelů města, nebo zcela výjimečně v případech, kdy je projednávána nějaká zásadní majetkoprávní či investiční záležitost. Takovýmto příkladem bylo projednávání zásad privatizace bytového fondu města v roce 2010. Je otázkou, jestli je malý zájem o participaci ze strany občanů výrazem

lhostejnosti, nebo výrazem vysoké míry konsenzu s rozhodnutími orgánů a představitelů města.

Podle slov tajemnice MěÚ Ilony Ondráškové jsou termíny zpravidla šesti zasedání zastupitelstva předběžně stanoveny na počátku každého pololetí. Informace o termínu zasedání zastupitelstva a jeho programu je dle zákona zveřejněna na úřední desce, v informačních skříňkách ve městě a jeho místních částech a také v příslušném čísle Uničovského zpravodaje. Občané jsou dále o těchto skutečnostech informováni prostřednictvím místního rozhlasu. Zasedání zastupitelstva města řídí dle příslušných ustanovení zákona o obcích starosta města. Program zasedání se pohybuje většinou mezi patnácti až třiceti body. Naprosto výjimečně jsou svolávána zasedání mimo stanovené termíny k jednotlivým nutným záležitostem. K pravidelným bodům programu zasedání patří schválení aktuálního programu, volba návrhové komise a ověřovatelů zápisu. K těmto bodům patří také kontrola zápisů z předchozího zasedání a také z minulých schůzí rady města. Po projednání obligatorních bodů zpravidla následuje blok bodů s majetkoprávní tematikou, dále blok bodů s ekonomickou tematikou a poté další body dle potřeby.

Zejména v současnosti a nejbližší minulosti je, dle vyjádření starosty Dalibora Horáka, příprava materiálů k jednotlivým bodům ze strany příslušných pracovníků městského úřadu a představitelů města na velmi vysoké úrovni. Naprostá většina materiálů je navíc projednána v radě města a jejích komisích, popřípadě ve výborech zastupitelstva. Nejdůležitější materiály, jako například návrh rozpočtu města pro příslušný kalendářní rok, jsou dokonce předjednány se samotnými zastupiteli mimo veřejné zasedání zastupitelstva. Z tohoto důvodu je obvykle projednávání jednotlivých bodů velmi rychlé. Program zasedání pravidelně uzavírá bod s názvem Podněty a připomínky členů zastupitelstva města. Prostor je zde vyhrazen pro vystoupení jednotlivých členů zastupitelstva k jakýmkoli ostatním záležitostem. Tento oddíl zabírá většinou více času jednání než ostatní body s připravenými podkladovými materiály, přesto se délka většiny zasedání pohybuje v délce do tří hodin. Vzhledem k posílení opozice v současném volebním období, dle názoru starosty Dalibora Horáka, však nelze vyloučit snahu o obstrukce, která by mohla dosavadní hladký průběh zasedání narušit.

Po vyčerpání příspěvků členů zastupitelstva v rámci uvedeného posledního bodu starosta zasedání zastupitelstva uzavírá. Poté následuje beseda s přítomnými občany, kteří mají dle jednacího řádu zastupitelstva možnost se vyjádřit k jednotlivým bodům. Příspěvky

několika občanů jsou obvykle stručné a nevyžadují větší časový prostor. Obsah besedy je zaznamenán v samostatném zápise. V několika dalších dnech zpracovávají příslušní pracovníci a představitelé města zápis ze zasedání zastupitelstva, který je ze zákona o obcích nutno pořídit do 10 dnů po skončení zasedání. Zápis je poté ověřen ověřovateli a následuje realizační etapa jednotlivých usnesení.

4.9. Analýza činnosti rady města

Činnost Rady města Uničova je upravena § 99–102 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích a dále Jednacím řádem Rady města Uničova, jehož aktuální znění tento orgán schválil na svém zasedání 11. listopadu 2014. Dalším platným dokumentem, který vychází z volebních programů především koaličních politických subjektů pro příslušné volební období, je Programové prohlášení rady města. (www.unicov.cz).

Rada města je exekutivním orgánem města Uničova v oblasti samostatné působnosti a ze své činnosti je dle výše uvedeného zákona odpovědná zastupitelstvu města. Má sedm členů - je tvořena starostou, dvěma místostarosty a dalšími čtyřmi členy rady.⁴² Schůze rady se konají zpravidla jedenkrát za čtrnáct dní. Na rozdíl od zasedání zastupitelstva města se od jejího vzniku v roce 1990 nezměnilo místo konání schůzí rady, které se celé období odehrávají v zasedací místnosti budovy radnice na Masarykově náměstí. Schůze tohoto samosprávného orgánu jsou dle výše uvedeného zákona neveřejné.

Tajemnice MěÚ Ilona Ondrášková uvedla, že stejně jako v případě zastupitelstva města i v případě rady města nejvýrazněji ovlivňují program jednotlivých schůzí výše uvedená ustanovení zákona o obcích. Rada města se ke své první schůzi schází po volbě jejích členů na ustavujícím zasedání zastupitelstva města. Na prvních schůzích se projednávaná agenda zabývá zejména přípravou materiálů pro zasedání zastupitelstva a v tomto období volí rada komise jako své iniciativní a poradní orgány.

V následujícím období patří k nejčastější a nejširší náplni programů schůzí rady příprava materiálů pro zasedání zastupitelstva v oblasti dispozic s nemovitým majetkem města. Před koncem kalendářního roku rada města spolupracuje s ostatními orgány

⁴² S počtem dvou místostarostů pracuje Rada města Uničova počínaje volebním obdobím 2000–2004. Jako důvod byla uváděna reforma veřejné správy, v průběhu které od počátku roku 2003 významně narostla agenda městského úřadu. V té době se dvojnásobně rozrostl počet pracovníků městského úřadu.

na přípravě rozpočtu pro následující rok. V průběhu celého období rada zabezpečuje hospodaření města podle schváleného rozpočtu.

Rada města při výkonu přenesené působnosti vydává nařízení a podobně jako v případě obecně závazných vyhlášek vydávaných zastupitelstvem i v tomto případě je uplatňován progresivní a inovativní přístup. Jako konkrétní příklad je možné uvést Nařízení města Uničova č. 1/2013 – Tržní řád, které reaguje na narůstající problémy s nabídkami podomních prodejců (www.unicov.cz).

Termíny schůzí rady jsou, dle vyjádření tajemnice MěÚ, stanoveny na počátku každého pololetí. K pravidelným schůzím jsou dlouhodobě vyhrazeny úterky a začátek schůzí je stanoven na osmou hodinu. Výjimka z čtrnáctidenního intervalu platí v červenci a srpnu. V té době se rada schází z důvodu dovolených jedenkrát za měsíc. Další výjimku tvoří případy, kdy je třeba projednat určité materiály před zasedáním zastupitelstva a tyto materiály se z časových důvodů nepodařilo vyřešit na pravidelných schůzích. V těchto případech se rada města schází k projednání materiálu před zasedáním zastupitelstva. Pro přípravu podkladů k jednání je v současnosti používán speciální software a veškeré materiály jsou členům rady doručovány elektronicky.

Schůze rady města řídí dle příslušných ustanovení zákona o obcích starosta města. Ve výjimečných případech, zejména z důvodu jeho jiného pracovního zaneprázdnění, svěřuje tuto pravomoc svému zástupci. Program schůze obsahuje většinou okolo třiceti bodů. K pravidelným částem náplně zasedání patří schválení aktuálního programu a kontrola zápisu z předchozí schůze rady. Poté následují bloky záležitostí s majetkoprávní a ekonomickou tematikou a další věci z jednotlivých oblastí samosprávy.

Vzhledem k profesionální přípravě podkladů a dlouhodobým zkušenostem většiny členů rady je projednávání jednotlivých bodů, dle názoru starosty Dalibora Horáka, zpravidla velmi rychlé. Schůze rady v současné době obvykle končí v průběhu dvou až tří hodin, jen výjimečně trvají déle. V polovině devadesátých let schůze rady běžně končily až v odpoledních hodinách. Program zasedání pravidelně uzavírá část s názvem Podněty a připomínky členů rady města, kde je možné se vyjádřit k záležitostem, které nebyly předmětem programu schůze.

Po vyčerpání příspěvků členů rady města v rámci tohoto posledního bodu starosta nebo jeho zástupce schůzi uzavírá. Dle příslušných ustanovení zákona o obcích je do 7 dnů

pořízen zápis ze schůze rady. Občané jsou o usneseních rady města informováni na webových stránkách města a dále také prostřednictvím Uničovského zpravodaje.

4.10. Analýza činnosti orgánů zastupitelstva a rady města

Je možné usuzovat, že úmyslem tvůrců zákona o obcích bylo prostřednictvím výborů zastupitelstva a komisí rady zvýšit míru participace občanů na řízení obcí. Vzhledem k poměrně velkému prostoru, který zákonodárci ponechali orgánům obecních samospráv pro zřízení těchto orgánů a vnímání jejich činnosti a výstupů, může být přínos těchto orgánů v jednotlivých obcích značně odlišný.

Činnost výborů

Zastupitelstvo města Uničova jako své iniciativní a kontrolní orgány obligatorně zřizuje kontrolní a finanční výbor, tak jak mu to ukládají ustanovení § 117, odst. 2 zákona o obcích. Kromě ustanovení § 117–121 tohoto zákona činnost výborů upravuje také Statut výborů Zastupitelstva města Uničova (www.unicov.cz). Dle vyjádření starosty Dalibora Horáka jsou v obou těchto výborech zpravidla zastoupeni nominanti všech politických subjektů, které uspěly ve volbách do zastupitelstva města. Pozice předsedy kontrolního výboru připadá zástupci opozičního subjektu, místo předsedy finančního výboru obsazuje koaliční politický subjekt.

V posledních čtyřech volebních obdobích byl, dle vysvětlení starosty Dalibora Horáka, na dotaz k problematice při obsazování pozic členů výborů uplatňován klíč, podle kterého měl v případě finančního výboru každý z politických subjektů nárok na jednoho člena a v případě kontrolního výboru na dva členy. Pokud se na základě stanoveného klíče nepodaří dosáhnout lichého počtu členů dle příslušného ustanovení zákona, je na zasedání rady města vylosován politický subjekt, který doplní dalšího člena. Předsedovi výboru asistuje stanovený tajemník výboru. V minulosti vykonávali tuto funkci subalterní úředníci městského úřadu. Tento systém se však neosvědčil, a proto počínaje rokem 2010 vykonává funkci tajemníka kontrolního výboru tajemnice městského úřadu a ve funkci tajemníka finančního výboru působí vedoucí pracovník finančního odboru.

Omezení počtu členů finančního výboru mělo, podle názoru starosty i obou místostarostů, přispět ke konstruktivnímu jednání a zajistit jejich profesionální zdatnost. Těchto cílů bylo dosaženo, ale vzhledem k časovému vytížení členů výboru jednání často

probíhají za minimálního nutného počtu příslušníků. Finanční výbor je v naprosté většině politickými subjekty obsazován zástupci s odbornou erudicí. Jeho činnost se zaměřuje především na projednání návrhu rozpočtu města pro příslušný kalendářní rok před jeho předložením zastupitelstvu města. V průběhu roku se náplň práce výboru skládá zejména z projednávání jednotlivých rozpočtových opatření, souvisejících s realizací investičních akcí.

Jestliže se v případě finančního výboru daří zajistit žádoucí odbornou úroveň jeho členů, u kontrolního výboru se již některé politické subjekty potýkají s nedostatkem vhodných kandidátů. Nedostatečná odborná erudovanost některých členů výboru je, dle názoru současného předsedy kontrolního výboru, eliminována vytvářením dvojic členů, provádějících jednotlivé kontrolní akce. Tyto dvojice jsou stanoveny na jednáních výboru a zde jsou jim také přidělovány kontrolní akce. Méně náročné kontrolní akce jsou přidělovány jednotlivcům. K větším a náročnějším kontrolním akcím je možné radit například kontroly čerpání dotací poskytnutých z rozpočtu města různým subjektům. Naopak k méně náročným kontrolním akcím patří účast členů výboru na výběrových řízeních, prováděných v rámci jednotlivých odborů městského úřadu nebo na kontrolách plnění usnesení rady a zastupitelstva města.

Zcela jiného charakteru než dva obligatorně zřizované výbory jsou osadní výbory, které zastupitelstvo města zřizuje v osmi místních částech města. Jejich činnost upravuje velmi volně § 120–121 zákona o obcích. V místních částech města Uničova je prvním krokem ke zřízení osadních výborů svolání veřejných schůzí občanů – obyvatel jednotlivých místních částí krátce po volbách do zastupitelstva města. Na těchto schůzích je, dle vyjádření tajemnice MěÚ, navrhován počet členů jednotlivých osadních výborů, aklamací nebo tajným hlasováním jsou navrhováni kandidáti na členy výboru a z jejich středu je navrhován kandidát na předsedu výboru. Na zasedání zastupitelstva města následujícím po termínu veřejných schůzí je určen počet členů výborů a jeho jednotliví členové a dále jsou zvoleni předsedové. Počet členů výborů se stabilně pohybuje mezi třemi až sedmi podle počtu obyvatel určité místní části a zájmu občanů (www.unicov.cz).

Osadní výbory v průběhu volebního období plní roli prostředníka mezi obyvateli jednotlivých místních částí města a samosprávnými orgány. Jako nejdůležitější se jeví pravidelné předkládání návrhů investic a oprav v místních částech pro sestavení rozpočtu města na příslušný kalendářní rok. Mimo to osadní výbory zajišťují společenský život

v obci. K tomuto účelu je v rámci rozpočtu města pravidelně vyhrazen objem finančních prostředků, který je konstruován jako násobek určité částky a počtu obyvatel místní části (předseda osadního výboru: Ústní sdělení. MěÚ v Uničově. 2. září 2015).

Činnost komisí

Činnost komisí je upravována ustanovením § 122 zákona o obcích a v Uničově je dále specifikována Statutem komisí Rady města Uničova (www.unicov.cz). Komise jsou obsazovány nominanty úspěšných politických subjektů s tím, že každý ze subjektů je radou vyzván k nominaci nejvýše dvou členů komise. Rada poté svým usnesením zřídí komisi včetně jejího personálního obsazení a předsedy. V Uničově je v současnosti ustanoveno dvanáct komisí.⁴³

Předsedovi komise asistuje tajemník komise. V minulosti vykonávali tuto funkci, dle vyjádření tajemnice MěÚ, podřízení úředníci příslušných odborů, v současné době z důvodu posílení funkčnosti jednotlivých komisí vykonávají funkci tajemníků zpravidla vedoucí odborů.

Kontinuita většiny komisí trvá od počátku 90. let 20. století. Novinkou posledního volebního období je, dle sdělení starosty Dalibora Horáka, zřízení komise pro dopravu, když v předešlých obdobích se danou problematikou v případě nutnosti zabývala komise investiční a rozvoje města. Pozůstatkem z předlistopadových dob bylo působení sboru pro občanské záležitosti, počínaje rokem 2010 byl tento orgán přejmenován na komisi pro občanské záležitosti. Do kompetencí komise školství a prevence kriminality byla v roce 2006 v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie doplněna agenda rovných příležitostí. V tomto roce také došlo k pokusu o mírnou redukci počtu komisí slučováním jejich agendy, o čtyři roky později byl tento záměr přehodnocen a počet komisí se vrátil k původnímu stavu.

Dle vysvětlení tajemnice MěÚ Ilony Ondráškové jsou dvě komise obsazovány odlišným způsobem, než bylo v úvodu popsáno. Členy komise pro regeneraci historického jádra se pravidelně stávají zaměstnanci městského úřadu s kompetencemi v oblasti stavebních činností a dále externí odborníci na danou problematiku. Funkce předsedy této komise je dlouhodobě svěřována bývalému členovi zastupitelstva se zájmem o tuto

⁴³ Komise investiční a koncepce rozvoje města, komise pro dopravu, komise majetkoprávní, komise bytová, komise pro životní prostředí, komise pro rozvoj sportu, komise školství, prevence kriminality a rovných příležitostí, komise sociálních věcí a zdravotnictví, komise kulturní, komise pro občanské záležitosti, komise pro spolupráci s místními částmi a komise pro regeneraci historického jádra.

problematiku, tajemníkem komise je určen vedoucí odboru výstavby. Členy komise pro spolupráci s místními částmi se stávají předsedové jednotlivých osadních výborů, předsedou komise je v současnosti starosta a funkci tajemníka vykonává vedoucí pracovník organizačního odboru.

Vzhledem k vysokému počtu komisí je, podle názoru starosty, téměř nemožné ze strany politických subjektů vygenerovat dostatek odborně zdatných kandidátů na místa jejich členů. Proto v mnoha případech dochází k situaci, kdy jedna osoba je členem hned několika komisí, a to i obsahově vzdálených. Členy komisí se velmi často stávají senioři, kteří mají dostatek času a spokojí se i s drobnou finanční odměnou za tuto činnost.

K samotné činnosti komisí je možno, dle specifikace tajemnice MěÚ uvést, že náplní činnosti *komise investiční a koncepce rozvoje města* je především spolupráce na přípravě investičních akcí a rozvojových materiálů města.

Komise pro dopravu byla nově ustavena z důvodu nespokojenosti části politické reprezentace s řešením dopravní situace v některých lokalitách a vzhledem k nutnosti koordinace velkého množství investic a oprav na síti komunikací v majetku města, ale i jiných vlastníků.

Komise majetkoprávní především projednává v první instanci před radou a zastupitelstvem města návrhy na dispozice s majetkem města.

K pravidelné náplni jednání *komise bytové* patří projednávání návrhů na přidělení bytů ve vlastnictví města. Tato komise se také každoročně podílí na sestavení pořádku pro přidělování těchto bytů.

Komise pro životní prostředí se zabývá přípravou investičních akcí a v pravidelných intervalech projednává také návrhy občanů na kácení stromů.

Nejdůležitější součástí činnosti *komise pro rozvoj sportu* je doporučování výše dotací jednotlivým sportovním oddílům v rámci přípravy rozpočtu města pro příslušný kalendářní rok.

Komise školství, prevence kriminality a rovných příležitostí spolupracuje na přípravě investičních akcí v příslušné oblasti, předkládá návrhy projektů prevence kriminality a sociálněpatologických jevů. Komise také každoročně posuzuje návrh rozpočtu města pro následující kalendářní rok z hlediska rovných příležitostí.

Program jednání *komise sociálních věcí a zdravotnictví* je tvořen aktuálně dle potřeb v této oblasti a nemá pevně dané a pravidelně se opakující body.

Ke stálé pracovní náplni *komise kulturní* patří projednávání aktuální nabídky kulturních akcí nebo doporučení přidělení grantů pro různé subjekty, působící v této oblasti.

Členové *komise pro občanské záležitosti* především navštěvují jubilanty z řad seniorů u příležitosti významných životních výročí a podílí se na pravidelném „vítání občánků“. Tato komise v minulých letech organizovala několik humanitárních sbírek pro různé účely.

Komise pro spolupráci s místními částmi shromažďuje podněty z těchto sídelních celků a předává je k řešení dalším příslušným orgánům města.

Předmětem jednání *komise pro regeneraci historického jádra* je především příprava investičních aktivit realizovaných městem, ale i dalších subjektů v centru Uničova.

4.11. Konfliktní linie

Na základě výpovědí oslovených členů zastupitelstva města, je možné usuzovat, že jednání orgánů městské samosprávy probíhají většinou bez závažnějších konfliktů. K tomu jistě přispívá i nebývale dlouhodobá kontinuita mnoha členů zastupitelstva ve výkonu funkce. Konflikty se převážně omezovaly na povolební období, kdy probíhala jednání o ustavení budoucí radniční koalice. Od počátku volebního období 2002 došlo k výraznému omezení této naznačené konfliktní linie, neboť rozšíření počtu místostarostů na dva ve zvýšené míře umožňuje uspokojit zájmy tří nejsilnějších politických subjektů. Mimo koalici tak ze zavedených a podobně silných politických stran pravidelně zůstávají pouze zástupci KSČM.

Podle názoru starosty Dalibora Horáka tak měly zvláště v poslední době konflikty uvnitř zastupitelstva města spíše charakter prezentace rozdílného „světonázoru“ mezi některými zástupci středopravicových koaličních politických subjektů a jednotlivci z řad opoziční krajní levice. Podle uváděného názoru dostává tato konfliktní linie jasnější podobu ve vzájemné výměně názorů na témata komunálního podnikání, obchodní politiky společností s majetkovou účastí města, provozování tepelného hospodářství, vodohospodářské infrastruktury a podobně. Tyto občasné diskuze na zasedáních zastupitelstva však nekončí konkrétními výstupy, jedná se v podstatě o jakési jasnější vymezení „hracího pole“. Podle názoru starosty bude z tohoto pohledu možné vyhodnotit roli hnutí ANO 2011 v lokálním politickém systému až po delší době.

Sdělení starosty Dalibora Horáka dále zachycuje jeho názor na spory orgánů města s občanskou veřejností. Podle jeho mínění nemá vzájemná komunikace výrazně konfliktní charakter také z toho důvodu, že pro kandidátky koaličních stran se dlouhodobě vyjadřuje okolo 60 % hlasů voličů. Přesto jsou občas orgánům města doručovány různé písemnosti s podpisy nevelikého počtu občanů, nejčastěji v řádu několika jednotek až desítek podpisů. Tyto písemnosti bývají někdy označovány jako petice, které však nesplňují příslušné náležitosti. Jejich předmětem bývají záležitosti dotýkající se zájmů určité omezené skupiny občanů a jsou vyřizovány dle příslušných právních norem bez ohledu na počet podpisů. Tyto skutečnosti potvrdila také tajemnice městského úřadu Ilona Ondrášková.

Podle slov starosty Dalibora Horáka byly orgány města pouze ve dvou případech konfrontovány se skutečnou petiční aktivitou. Oba případy byly vyvolány jedinci, kteří pro své zájmy hledali podporu veřejnosti. V prvním případě se petice týkala podpory záměru na vybudování okrasné „barokní zahrady“ na pozemcích v majetku města v rozporu s územním plánem. Autor petice v kampani dokázal shromáždit na petiční archy téměř tři tisíce podpisů. Při provedené kontrole byly některé podpisy zpochybněny, většina podpisů však zůstávala platná.⁴⁴

Orgány města petici nevyhověly a pozemky byly odprodány k realizaci investičního záměru Olomouckého kraje v oblasti sociálních služeb v souladu s územním plánem. Všechny následné úkony se obešly bez dalšího zájmu petentů. Podle názoru starosty se petenti s obsahem petice neztotožnili a podlehli pouze způsobu vedení petiční kampaně.

Druhý případ v rozhovoru popsala tajemnice MěÚ Ilona Ondrášková. Vlastník restauračního zařízení vedl dlouhodobý spor s majitelem sousedního rodinného domu v souvislosti s provozem restaurační předzahrádky. Stěžovatel se dožadoval uplatňování a vymáhání ustanovení příslušných legislativních norem s místní platností. Jednalo se o vyhrocený spor, kdy podnikatel nabyl dojmu, že orgány města nebo někteří jejich členové omezují jeho podnikatelský záměr. Proto svůj podnik v roce 2014 označil jako petiční místo dle příslušné legislativy a shromažďoval zde podpisy na svou podporu. Petiční archy však nebyly městu doručeny.

Na základě vyjádření předsedy a některých členů kontrolního výboru zastupitelstva města by bylo za počínající konfliktní linii možné považovat současné aktivity některých

⁴⁴ Totožnost některých petentů nebylo možné prokázat, další z nich měli trvalé bydliště mimo Uničov.

členů uvedeného výboru zastupujících opoziční politické subjekty. Členové výboru byli na úvodní schůzi obeznámeni s příslušnou legislativou a z ní vyplývajícími kompetencemi.⁴⁵ Přesto některé navrhované kontrolní akce nenacházejí oporu v legislativě a nejsou tedy v kompetenci tohoto orgánu. Podle názoru předsedy kontrolního výboru Vladimíra Urbánka jsou tyto snahy vedeny úsilím o kompenzaci neúspěchů při prosazování názorů na zasedáních zastupitelstva města.

Podle dalších dotazovaných současných i bývalých členů zastupitelstva města se nejzávažnější konflikty mezi členy zastupitelstva nebo zástupci samosprávy a veřejností týkaly rušení dvou mateřských škol v polovině devadesátých let nebo privatizace značné části bytového fondu po roce 2002. Oba uváděné příklady se osobně dotýkaly zájmů poměrně široké skupiny občanů a rozdílné názory na uváděnou problematiku se objevovaly i uvnitř tehdejších radničních koalic či jejich jednotlivých subjektů. Příkladem aktuálního lokálního politického sporu mohou být rozdílné názory politických subjektů nebo jednotlivých členů zastupitelstva na provoz heren ve městě. Tyto zaznamenané konflikty z praxe samosprávných orgánů města Uničova nenaplňují svými znaky příklady dlouhodobé konfliktní linie. Svou charakteristikou odpovídají vzorům konfliktů uváděných v odborné literatuře (Balík, 2009, s. 219–230).⁴⁶

4.12. Aktéři místního politického procesu

Ve městě Uničově a jeho samosprávných orgánech se vyprofilovalo v uplynulých letech značné množství osobností, které výrazně ovlivnily politickou scénu na regionální i celostátní úrovni. S určitým odstupem si obdobnou pozici ze srovnatelných měst v rámci Olomouckého kraje udržel pouze Šternberk, popřípadě několikanásobně větší bývalá okresní města. Je však nezbytné uvést, že se jednalo o osobnosti, které se formovaly na počátku 90. let minulého století a které v současnosti končí svou profesní kariéru. Tyto významné aktéry bude těžké plnohodnotně nahradit a z pohledu budoucího vývoje je zřejmé, že Uničov tuto svou výhodu ztratí.

⁴⁵ Členové výboru jsou oprávněni kontrolovat plnění usnesení zastupitelstva a rady obce, dodržování právních předpisů a směrnic a plnit další úkoly, jimiž je pověřilo zastupitelstvo.

⁴⁶ Jako příklady konfliktní linie jsou uváděny mj. rušení příspěvkových organizací v oblasti školství, hospodaření s veřejnými prostředky, obecní podnikání, bytová politika, ekologická témata.

4.12.1. Politické strany

Angažovanost občanů v politických stranách a hnutích, které mají ve městě své organizace, je nízká. I čtyři nejsilnější politické subjekty ve městě, tedy ODS, ČSSD, KDU-ČSL a KSČM mají členskou základnu čítající maximálně několik desítek členů. V této věci poskytli informace dva předsedové místních stranických buněk, starosta Dalibor Horák (ODS) a Jarmila Kaprálová (KDU-ČSL) a členové dalších dvou subjektů, místostarosta Stanislav Axman (ČSSD) a Vladimír Urbánek ml. (KSČM). U početně nejsilnější KSČM s necelou sedmdesátkou členů dochází ke snižování členské základny především přirozeným úbytkem z důvodu vysokého věkového průměru. Rovněž na poklesu počtu členů místního sdružení ODS na necelou padesátku se podepsal vysoký věk většiny zakládajících členů. S podobnými problémy se potýká organizace KDU-ČSL s necelou čtyřicítkou členů. Počet členů základní organizace ČSSD mírně překračuje dvacítku. Tento stav se s drobnými výkyvy drží řadu let. Obecný sestupný trend snižování členské základny v politických stranách nedokážou změnit ani případní noví zájemci o členství.

Sociální demokraté v Uničově se scházejí k členským schůzím jednou měsíčně, členové dalších uvedených politických stran zasedají podle potřeby, zpravidla jednou za čtvrt roku. Představitelé nejsilnějších politických stran ve městě bývají často voleni i do vyšších stranických orgánů. V současné době je starosta města Dalibor Horák kromě funkce předsedy místního sdružení zároveň místopředsdou oblastního sdružení a členem Regionální rady ODS Olomouc. Předseda základní organizace KSČM a člen zastupitelstva města Zdeněk Beňo je členem Okresního výboru KSČM Olomouc. Předsedkyně základní organizace ČSSD a zastupitelka města Markéta Zahradníčková není členkou vyšších orgánů strany, výrazně se však angažuje v rámci stranické juniorky Mladí sociální demokraté, kde zastává funkci tajemnice krajské komise. Zcela bez zastoupení ve vyšších stranických orgánech je v současné době místní buňka KDU-ČSL.

Téměř pravidlem se stalo umístění stranických funkcionářů na předních místech kandidátek. Počínaje rokem 2002 na prvních dvou místech kandidátky ODS kandidují předseda a místopředsedkyně místního sdružení, starosta Dalibor Horák a členka rady Iveta Janků. Rovněž dvojnásobný lídr kandidátky ČSSD, místostarosta Stanislav Axman, a lídryně poslední kandidátky této strany a členka zastupitelstva města Markéta Zahradníčková působili či působí jako předsedové strany na místní úrovni. Předsednickou

funkci politické strany v Uničově zastávali také lídři kandidátky KSČM, a to nejprve Vladimír Urbánek st. a naposledy Zdeněk Beňo. Jistou výjimku představuje dlouholetá lídryně kandidátky KDU-ČSL a bývalá starostka města Jarmila Kaprálová, která nastoupila do funkce předsedkyně organizace na místní úrovni až v posledních letech svého mandátu.

4.12.2. Jan Březina

Jan Březina se narodil 14. dubna 1954 v Konici. Od dětských let žije v Uničově. Ve veřejném životě města se angažoval již jeho otec PhDr. Jan Březina, ředitel gymnázia, reformní komunista a účastník vysočanského sjezdu KSČ v srpnu 1968, později katolický filozof a vysokoškolský pedagog.

V roce 1973 maturoval Jan Březina na uničovském gymnáziu. Vzhledem k politickým postojům otce nemohl studovat humanitní obory na vysokých školách, v roce 1978 promoval na Vysoké škole báňské v Ostravě v oboru hornická geologie. Do roku 1994 pracoval jako geolog společnosti Silnice Ostrava.

V roce 1990 se stal členem ČSL a byl poprvé zvolen členem zastupitelstva a rady města. V období 1995–1997 působil ve funkci místostarosty města. V roce 1997 na tuto funkci rezignoval poté, co byl jmenován přednostou Okresního úřadu Olomouc. V roce 2000 byl zvolen prvním hejtmánem Olomouckého kraje. Od této doby aktivně působil v pracovních skupinách České republiky, které připravovaly strategické dokumenty související se vstupem do Evropské unie.

Počínaje rokem 2004 zastával po dvě volební období mandát poslance Evropského parlamentu. V letech 2004–2008 byl současně řadovým členem Zastupitelstva Olomouckého kraje. V roce 2006 byl opět zvolen do zastupitelstva města a mandát si podržel do současné doby. V Evropském parlamentu byl Jan Březina členem poslaneckého klubu Evropské lidové strany (Křesťanských demokratů), členem Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku a Delegace pro vztahy se zeměmi jihovýchodní Evropy.

Mezi lety 1995–2012 působil jako člen OV KDU-ČSL, od roku 2000 také jako člen celostátního výboru a předsednictva strany. V únoru roku 2012 po předchozí neúspěšné kandidatuře na předsedu strany proti Cyrilu Svobodovi (v roce 2009) stranu opustil a na centrální úrovni inklinoval k TOP 09.

4.12.3. Jarmila Kaprálová

Jarmila Kaprálová se narodila 9. listopadu 1951 ve Švábenicích. V roce 1971 maturovala na Střední průmyslové škole strojnické v Uničově. Mezi lety 1971–1982 pracovala v Uničovských strojárnách a v roce 1981 promovala na Vysoké škole báňské Ostrava v oboru ekonomika. Od roku 1987 působila ve funkci ředitelky Střední průmyslové školy strojnické v Uničově.

V roce 1994 byla poprvé zvolena do zastupitelstva města a o čtyři roky později byla zvolena starostkou. Tuto funkci si podržela až do roku 2010. Ve volebním období 2004–2008 vykonávala také mandát člena Zastupitelstva Olomouckého kraje. Působila ve funkci členky Řídícího výboru ROP Střední Morava, předsedkyně Výboru regionálního rozvoje Zastupitelstva Olomouckého kraje, předsedkyně Svazku obcí mikroregionu Uničovsko a místopředsedkyně Sdružení obcí střední Moravy. Do KDU-ČSL vstoupila v roce 2000, od roku 2010 zastává funkci předsedkyně místní organizace.

4.12.4. Karel Korytář

Karel Korytář se narodil 9. října 1949 v Halenkově. V roce 1968 maturoval na Střední průmyslové škole elektrotechnické v Mohelnici v oboru elektrické stroje a přístroje. V roce 1974 promoval na Vysokém učení technickém v Brně v oboru elektrické sítě a energetika. V letech 1974–1996 byl zaměstnancem Uničovských strojáren (později UNEX a.s.).

V roce 1994 vstoupil do ČSSD, po dobu výkonu mandátu senátora a poslance byl členem Ústředního výkonného výboru ČSSD a od druhé poloviny 90. let do současné doby je také místopředsdou okresního výkonného výboru strany. V roce 1996 byl na šestileté období zvolen senátorem za volební obvod č. 66. V Senátu působil jako místopředseda výboru pro hospodářství, zemědělství a dopravu a jako předseda Stálé komise Senátu pro práci Kanceláře Senátu. V roce 2002 byl zvolen členem Zastupitelstva města Uničova a tento mandát si udržel do současné doby. Mezi lety 2004–2008 zastával také mandát člena Zastupitelstva Olomouckého kraje.

V roce 2006 byl zvolen poslancem dolní komory parlamentu a dva roky zastával funkci místopředsedy hospodářského výboru Poslanecké sněmovny. Svůj poslanecký mandát dal k dispozici po úspěchu ve volbách do Senátu v roce 2008. V roce 2014 se mu

nepodařilo mandát senátora obhájit. Po dobu angažmá ve vysoké politice se profiloval především v oblasti dopravy, na počátku nového tisíciletí byl jedním ze zvažovaných kandidátů na pozici ministra dopravy. Působil také jako místopředseda dozorčí rady akciové společnosti Středočeská energetická a jako člen dozorčí rady Českých drah.

4.12.5. Stanislav Axman

Stanislav Axman se narodil 17. září 1957 v Rýmařově. V roce 1975 se vyučil na Středním odborném učilišti strojírenském v Uničově provozním elektromontérem. V roce 1984 maturoval na Střední průmyslové škole strojnické v Uničově. V roce 1998 promoval na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci v oboru andragogika. V letech 1975–1992 pracoval v dělnických profesích v Uničovských strojírnách. Poté do roku 2009 zastával funkci předsedy Základní organizace Odborového svazu KOVO v transformované akciové společnosti UNEX.

V roce 1994 byl jako bezpartijní na kandidátce KDU-ČSL poprvé zvolen členem zastupitelstva a rady města. V roce 2001 se stal členem ČSSD, mezi lety 2006–2012 byl předsedou místní organizace strany. V roce 2010 byl zvolen místostarostou města, tuto pozici obhájil i v současném volebním období.

4.12.6. Dalibor Horák

Dalibor Horák se narodil 4. června 1965 ve Vítkově a od roku 1970 žije v Uničově. V roce 1983 maturoval na uničovském gymnáziu, poté do roku 1990 pracoval v dělnických profesích. Mezi lety 1990–2002 soukromě podnikal. V roce 2006 promoval na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci v oboru archivnictví a v roce 2011 v oboru historie.

Dalibor Horák v roce 1992 vstoupil do ODS a od roku 1995 působí jako předseda místního sdružení strany. Od roku 2000 do současnosti působí také ve funkci místopředsedy oblastního sdružení a od roku 2013 jako člen regionální rady strany.

V roce 1994 byl poprvé zvolen členem zastupitelstva a rady města. Mandát člena zastupitelstva si s krátkou přestávkou na přelomu let 1998–1999 podržel do současné doby. V roce 2002 byl zvolen místostarostou města, tuto funkci zastával do roku 2010. Od tohoto roku působí ve funkci starosty města a také ve funkci místopředsedy Sdružení obcí střední Moravy. Dále je členem představenstva Vodohospodářské společnosti Olomouc, a. s.,

členem správní rady Asociace měst pro cyklisty a členem řídicího výboru ITI olomoucké aglomerace.

V roce 2004 byl Dalibor Horák zvolen do Zastupitelstva Olomouckého kraje a tento mandát vykonával do roku 2012. Mezi lety 2004–2008 působil ve funkci člena rady kraje. Zastupoval kraj v Komisi pro rozvoj cestovního ruchu Asociace krajů České republiky a působil jako předseda majetkoprávní komise Rady Olomouckého kraje.

4.12.7. Ostatní aktéři

Kromě nejvýraznějších osobností dlouhodobě etablovaných v lokálním politickém prostoru v rámci jednotlivých politických subjektů působily i další osobnosti, které ovlivňovaly politické dění ve městě v určitých kratších časových obdobích.

U ČSSD se jednalo zejména o Ing. Stanislava Pokorného, který v letech 1998–2006 působil ve funkci místostarosty města. Před vstupem na místní politickou scénu pracoval jako ředitel Středního odborného učiliště strojírenského v Uničově. V současné době je nejvýraznější osobností ČSSD předsdkyně místní organizace Ing. Markéta Zahradníčková, která ve volbách v roce 2014 usilovala o pozici starostky města.

V rámci ODS byli výraznými aktéry v prvních letech existence strany pedagog Mgr. Jan Matlášek a dělník Josef Kovařík, kteří ve volebním období 1994–1998 kratší dobu vykonávali funkci zástupce starosty. V současnosti jsou dalšími aktéry ODS zejména podnikatelka Iveta Janků a ředitel městského kulturního zařízení Mgr. Radek Vincour. Oba dlouhodobě působí v zastupitelstvu a radě města. Iveta Janků v průběhu volebního období 2006–2010 zastávala funkci místostarostky a v roce 2006 těsně nedosáhla na mandát poslankyně dolní komory Parlamentu. Radek Vincour v roce 2014 neúspěšně kandidoval do Senátu.

Nejvýznamnějším aktérem KDU-ČSL v 90. letech byl technik František Šváb, který v letech 1990–1998 zastával funkci starosty města. V současné době je nejvýraznější osobností strany pedagog Mgr. Milan Žůrek, který byl v roce 2014 zvolen druhým místostarostou města.

Důležitou osobností KSČM na počátku 90. let byl předseda místní organizace železničář Vladimír Urbánek st., který je v současné době jediným členem zastupitelstva města s nepřetržitou kontinuitou od prvních voleb do tohoto orgánu v roce 1990. V nedávné minulosti převzal vedení místní organizace soukromý podnikatel a člen

zastupitelstva města Zdeněk Beňo. Aktérem reprezentujícím mladší generaci s přesahem na regionální úroveň je fyzioterapeut a člen zastupitelstva města Bc. Vladimír Urbánek ml. Ten si dokázal jako jediný z uničovských politiků udržet od roku 2004 trvale pozici člena Zastupitelstva Olomouckého kraje.

Ostatní politické subjekty nedokázaly vyprodukovat aktéry s trvalejším a významnějším vlivem v lokálním politickém systému. Až s příslušným časovým odstupem bude možné říct, jestli se takovýmto aktérem stane lídryně kandidátky politického hnutí ANO 2011, pedagožka a členka zastupitelstva města Mgr. Jaroslava Lónová.

Za jistý typ aktéra lokálního politického systému lze považovat sportovní lobby. Činnosti tohoto aktéra sahají až do vzdálenější minulosti. V souvislosti s rozvojem Uničovských strojírny byly v předlistopadovém období různé druhy sportů masově podporovány a upřednostňovány oproti jiným způsobům trávení volného času. Takto nastavený trend přetrvával i po změně společenských poměrů na přelomu 80. a 90. let minulého století. Řada představitelů Tělovýchovné jednoty Uničov (TJ) i sportovních oddílů v TJ neorganizovaných dostávala angažmá na kandidátních listinách jednotlivých politických subjektů. Jejich menší část získávala křesla v městské legislativě a někteří z nich i v exekutivě.⁴⁷ Spolu s dalšími osobnostmi místní sportovní scény, ale i prostřednictvím členství v komisi pro rozvoj sportu dokázali, dle názoru místopředsdkyně TJ a bývalé místostarostky Ivety Janků, ovlivňovat dotační politiku města a do jisté míry i jeho investiční aktivity.

V samosprávných orgánech města má dlouhodobě významné zastoupení pedagogická veřejnost, která je mnohem výraznější než u ostatních profesních skupin. Protože však tato skupina zastupitelů nevyvíjí soustředěné aktivity, není možné ji označit za místního aktéra politického procesu. Rovněž v zájmových organizacích nebo podnikatelském sektoru se nerozvinula cílená koordinovaná činnost jejich představitelů, která by je umožňovala označit za aktéry místní politické scény.

⁴⁷ K těmto osobnostem patří i dlouholetá předsdkyně oddílu atletiky a místopředsdkyně TJ Uničov Iveta Janků, bývalý místopředseda MěNV a funkcionář TJ Josef Skopal, předseda hokejového klubu Jaroslav Petřík, předseda TJ Uničov a jejího oddílu cyklistiky Richard Dostál a další.

5. ZÁVĚR

Na základě provedeného výzkumu lze rozhodovací proces místní samosprávy v Uničově ve sledovaném období let 1990–2014 označit za nekonfliktní a pragmatický. Bylo zjištěno, že ideologické rozpory mezi členy samosprávných orgánů – zástupci různých politických subjektů, neměly na rozhodovací proces místní samosprávy vážnější vliv. Při projednávání jednotlivých témat samosprávnými orgány převažoval nad možnými stranickými a osobními konflikty věcný pohled a racionální uvažování. Pozitivní roli v rozhodovacím procesu sehrávaly také dobré osobní vztahy mezi většinou místních aktérů, kteří preferovali prosperitu města před partikulárními zájmy.

V rámci sledovaného období nebyly výrazně konfliktní ani vztahy koalice a opozice. Tento stav posilovaly volební výsledky, umožňující sestavování stabilních koalic a dále opět dobré osobní vztahy mezi aktéry místního politického systému. Opozice plnila svou kontrolní funkci a ze strany jejích zástupců nedocházelo k prvoplánovému odmítání a napadání návrhů předkládaných zástupci koalice. Ustavené koalice byly založeny na dlouholeté spolupráci politických subjektů a jejich klíčových aktérů, mezi kterými existovala v mezivolebním období jen malá soutěživost.

Při identifikaci nejvýznamnějších aktérů místního politického procesu bylo zjištěno, že tyto osobnosti ve dvou případech působily paralelně i na nejvyšší politické úrovni. Jednalo se především o Jana Březinu, který po dvě volební období zastupoval KDU-ČSL v Evropském parlamentu, a Karla Korytáře, který ve sledovaném období vystřídal pozici člena obou parlamentních komor. Další aktéři zastávali různé funkce v orgánech krajské samosprávy. I tato fakta měla pro rozvoj města pozitivní význam. Uvedené skutečnosti jsou výjimkou potvrzující názor P. Jüptnera, který vstup do parlamentní politiky předpokládá u neúspěšnějších komunálních politiků v kategorii největších obcí s dolní hranicí 45 000 obyvatel.

Podle teorie P. Jüptnera je možné Uničov zařadit do skupiny obcí větší střední velikosti, a to nejen podle počtu obyvatel, ale i vzhledem k dalším charakteristickým ukazatelům. Jedná se zejména o dominantní postavení parlamentních stran s dlouhodobými vazbami mezi jejich elitami a ustanovení povolebních koalic nejrůznějších typů. Koalice fungovaly na bázi dlouhodobé spolupráce, a to nejenom v rámci jednoho volebního období.

Uváděná fakta zaručovala kontinuální prosperitu města, a to nejenom z hlediska praktického života, ale přinášela i jistou politickou a společenskou kulturu, která není v obcích stejného typu pravidlem. Absence závažnější a dlouhodobější konfliktní linie jak mezi zástupci samosprávy, tak mezi nimi a občany, byla jedním z faktorů, který měl na rozhodovací proces kladný vliv. Aktéři místního politického procesu i občané nevěnovali energii řešení konfliktní linie, první z nich měli o to větší prostor k realizaci vizí svých programů, na základě kterých rozhodovali voliči.

Z analýzy a následného srovnávání výsledků komunálních voleb vyplývá, že chování voličů ve městě nebylo přímým odrazem situace na centrální politické scéně. Tuto skutečnost potvrdily především výsledky komunálních voleb v roce 2014, kdy v Uničově zvítězila ODS, jejíž pozice byla v té době na celostátní úrovni výrazně oslabena. Voliči ve městě bez ohledu na celostátní preference prokázali, že stávající lídři komunální politiky mají jejich důvěru a v této oblasti si nepřejí změnu. Tento fakt potvrzuje Jüptnerův názor, že v případě komunálních voleb se přízeň voličů v rámci obcí větší střední velikosti vztahuje spíše k osobnostem jednotlivých kandidátů než k politickým subjektům, které tito kandidáti reprezentují.

V rámci lokálního politického prostoru byly identifikovány čtyři nejvýznamnější politické subjekty s mimořádně dlouhou kontinuitou. K již zmiňované ODS se s několikaprocentní ztrátou řadí KDU-ČSL a ČSSD, následovány KSČM. Jejich kandidáty byli převážně registrovaní členové. Tato skutečnost byla výraznější u ODS a ČSSD než u zbývajících dvou stran. Vítězem komunálních voleb se ve městě počínaje rokem 1994 vždy stala ODS, jejíž zástupci byli od této doby spolu se zástupci KDU-ČSL pokaždé součástí městské exekutivy. ČSSD se koalice účastnila ve čtyřech volebních obdobích, KSČM se na koalici podílela po jedno celé volební období, v případě druhého období se jednalo pouze o jeho kratší část.

Ustavené povolební koalice v rámci jednotlivých volebních období byly v souladu s teorií koalic podle S. Balíka. Nejčastěji byla v Uničově ustavena minimální vítězná ideově propojená koalice, a to celkem třikrát. Velká koalice byla ustavena dvakrát a po jednom případě se jednalo o koalici nadměrnou ideově propojenou a koalici širokou. Tato fakta potvrzují dlouhodobé trendy na komunální úrovni v celostátním rámci, neboť minimální vítězná ideově propojená koalice patří podle uvedené teorie k druhému nejčastěji uplatňovanému typu a velké koalice jsou vůbec nejčastější. V případě města

Uničova došlo pouze k záměně v pořadí těchto dvou typů koalic. V souvislosti s ustavenými koalicemi je nezbytné znovu zdůraznit existenci dlouhodobě stabilní a nekonfliktní spolupráce mezi koaličními partnery, která je pro kvalitu rozhodovacího procesu samosprávných orgánů velmi důležitá a není typická pro mnoho obecních samospráv.

Na základě vyhodnocení hlavních socioekonomických ukazatelů je možné ve střednědobém horizontu předpokládat poměrně silný potenciál města k dalšímu rozvoji. Občané Uničova mají ve srovnání s většinou obcí obdobné velikosti k dispozici nadstandardní infrastrukturu a vyšší možnosti uspokojování svých potřeb zejména v oblastech kultury, sportu, volnočasových aktivit a životního prostředí. Největším problémem města byla zejména v první polovině sledovaného období vysoká nezaměstnanost, provázená úbytkem obyvatel.

Hlavním cílem práce bylo identifikování nejvýznamnějších faktorů, které mají vliv na charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy. Z výsledků práce vyplývá, že tyto faktory přímo souvisí s velikostí obce podle počtu obyvatel. Bylo zjištěno, že mezi nejpodstatnější faktory, které působí na rozhodovací proces samosprávných orgánů v Uničově, patří dobré vztahy mezi jednotlivými aktéry, politická kultura daná dlouhodobou kontinuitou členů zastupitelstva i vedoucích představitelů města, absence ideologických rozporů při prosazování programů jednotlivých politických subjektů a stabilní koalice.

Ve sledovaném období nedocházelo, až na výjimku v letech 1994–1998, ke vzniku závažnějších personálních problémů, jak v rámci orgánů samosprávy, tak ani mezi koaličními partnery. Na základě těchto skutečností došlo v průběhu sledovaného období k vysoké profesionalizaci práce samosprávných orgánů, která přispěla k řádné správě a efektivnímu hospodaření s majetkem města, včetně nadstandardního využívání dotačních titulů při realizaci významných investičních akcí. Nebyla identifikována závažnější konfliktní linie a zjištěné ojedinělé konflikty mezi členy samosprávných orgánů města nebyly takového rázu, aby mohly vážněji narušit a komplikovat rozhodovací proces místní samosprávy. Uvedené skutečnosti mohou být v případě příznivých vnějších podmínek předpokladem pro další rozvoj města a uspokojování životních potřeb občanů Uničova.

6. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

6.1. Literatura

- BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.
- BALÍK, Stanislav. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav, 2003. ISBN 80-210-247-3211-1.
- BALÍK, Stanislav. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností. Koalice, voličské vzorce a politické strany na místní úrovni v letech 1994–2006*. Brno: CDK, 2008. ISBN 978-80-7325-144-4.
- BUREŠ, Jan a kol. *Česká demokracie po roce 1989. Institucionální základy českého politického systému*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4283-0.
- BUREŠOVÁ, Jana a kol. *Uničov – historie moravského města*. Uničov: město Uničov, 2013. ISBN 978-80-260-4400-0.
- ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha: Alfa nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-87194-00-4.
- ČMEJREK, Jaroslav; BUBENÍČEK, Václav; ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.
- ČOPÍK, Jan. *Proměny a kontinuita české komunální politiky*. Dolní Břežany: Scriptorium, 2014. ISBN 978-80-87271-89-6.
- DOČEKALOVÁ, Pavla; ŠVEC, Kamil a kol. *Úvod do politologie*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2940-4.
- JANÁK, Jan; HLEDÍKOVÁ, Zdeňka; DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1.
- JÜPTNER, Petr. *Komunální koalice a politické modely*. Politologické revue, 2004, roč., č. 2, s.80–101. ISSN 1211-0353.
- KŘEČEK, Jan. *Politická komunikace*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3536-8.
- PECKA, Emanuel. *Sociologie politiky*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2793-6.

6.2. Zákony

ČESKO. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ze dne 16. prosince 1992 Ústava České republiky.

In: Sbírka zákonů České republiky. 1993, částka 1, s. 3-16.

Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb., ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení). In: Sbírka zákonů České republiky. 2000, částka 38, s. 1738-1764.

Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

ČESKO. Zákon č. 491/2001 Sb., ze dne 6. prosince 2001 o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. In: Sbírka zákonů České republiky. 2001, částka 178, s. 11002-11022. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491>

ČESKO. Zákon č. 106/1999 Sb., ze dne 11. května 1999 o svobodném přístupu k informacím. In: Sbírka zákonů České republiky. 1999, částka 39, s. 2578-2582.

Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-106>

ČESKO. Zákon č. 22/2004 Sb., ze dne 11. prosince 2003 zákon o místním referendu a o změně některých zákonů. In: Sbírka zákonů České republiky. 2004, částka 7, s. 366-379.

Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-22>

6.3. Internetové zdroje

<http://www.czso.cz/> - Český statistický úřad, cit. 3.7.2015

<http://www.volby.cz/> - Volební server Českého statistického úřadu, cit.3.7.2015

<http://www.mpsv.cz/> - Ministerstvo práce a sociálních věcí, cit. 1.7.2015

dostupné z <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem?stat>

<http://www.risy.cz/> - Regionální informační servis, cit. 10.9.2015

dostupné z <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=505587>

<http://www.unicov.cz/> - Oficiální internetové stránky města Uničova, cit. 12.2.2015

dostupné z http://www.unicov.cz/vismo/o_utvar.asp?id_org=17450&id_u=1043&p1=1347

<http://www.cssunicov.cz/> - Centrum sociálních služeb Uničov, cit. 30.8.2015

dostupné z <http://www.cssunicov.cz/socialni-sluzby/>

<http://www.rozhlas.cz/> - Český rozhlas, cit. 17.11.2015

dostupné z http://www.rozhlas.cz/zpravy/data/_zprava/pred-25-lety-jsme-poprve-volili-prozkoumejte-mapu-vysledku-v-obcich--1498867

6.4. Rozhovory

- Rozhovor s Mgr. Ilonou Ondráškovou, 7– 9/2015
Rozhovor s Ivetou Janků, 8–9/2015
Rozhovor s Mgr. Jarmilou Kaprálovou, 9/2015
Rozhovor s Mgr. Nikolou Hirnerovou, 9/2015
Rozhovor s Ing. Janem Březinou, 9/2015
Rozhovor s Bc. Stanislavem Axmanem, 9/2015
Rozhovor s Ing. Karlem Korytářem, 9/2015
Rozhovor s Mgr. Milanem Žůrkem, 9/2015
Rozhovor s Vladimírem Urbánkem, 9/2015
Rozhovor s Františkem Švábem, 9/2015
Rozhovor s Milanem Dubovým, 10/2015
Rozhovor s Josefem Kovaříkem, 10/2015
Rozhovor s Františkem Sovou, 10/2015
Rozhovor s Mgr. Daliborem Horákem, 6–11/2015

6.5. Ostatní zdroje

- Uničovský zpravodaj – Noviny města Uničova, Uničov: Město Uničov, ročníky 1994–2015
Zápisy z jednání Zastupitelstva města Uničov z období let 1990–2015, spisovna Městského úřadu Uničov; Státní okresní archiv Olomouc

7. PŘÍLOHY

SEZNAM A VÝKLAD POUŽITÝCH ZKRATEK

ANO 2011	Akce nespokojených občanů 2011
ČR	Česká republika
ČSAD	Česká autobusová doprava
ČSL	Československá strana lidová
ČSS	Československá strana socialistická
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČSÚ	Český statistický úřad
ČSZ	Československá strana zemědělská
DUZS	Demokratická unie zdraví a sportu
DSZSP	Demokratická strana zdraví, sportu, prosperity
EP	Evropský parlament
HSD-SMS	Hnutí za samosprávnou demokracii-Společnost pro Moravu a Slezsko
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie-Československá strana lidová
KSČ	Komunistická strana Československa
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
LSNS	Liberální strana národně sociální
MěNV	městský národní výbor
MěÚ	městský úřad
MKZ	městské kulturní zařízení
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NEZ	Nezávislí
NPU	Nezávislí pro Uničov
ODS	Občanská strana demokratická
OF	Občanské fórum
OMMO	Občané městu, město občanům
OV	oblastní výbor
SDČR	Svaz důchodců České republiky
SNK	Sdružení nezávislých kandidátů
SOkA	Státní okresní archiv
SZ	Strana zelených
SZSP	Sdružení pro zdraví, sport a prosperitu
TJ	tělovýchovná jednota
US	Unie svobody
US-DEU	Unie svobody-Demokratická unie
VV	Věci veřejné
ZS	Zájmové svazy

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Poloha města Uničova

Obrázek 2: Znak města Uničova

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Věková struktura obyvatel Uničova v letech 1991, 2001 a 2011

Tabulka 2: Struktura obyvatel podle dosaženého vzdělání v letech 2001 a 2011

Tabulka 3: Struktura hospodářských odvětví v Uničově v roce 2013

Tabulka 4: Ukazatelé nezaměstnanosti ve městě Uničově a Olomouckém kraji v období březen 2014 a březen 2015

Tabulka 5: Srovnání voleb z genderového hlediska

Tabulka 6: Srovnání účasti nejvýraznějších aktérů v městské exekutivě v jednotlivých volebních obdobích

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Složení pléna MěNV po kooptaci 20. března 1990 podle počtu mandátů

Graf 2: Složení rady MěNV v období březen 1990 – listopad 1990

Graf 3: Výsledek voleb do zastupitelstva města konaných 24. listopadu 1990 podle počtu mandátů

Graf 4: Výsledek voleb do zastupitelstva města konaných 18. a 19. listopadu 1994 podle počtu mandátů

Graf 5: Výsledek voleb do zastupitelstva města konaných 13. a 14. listopadu 1998 podle počtu mandátů

Graf 6: Výsledek voleb do zastupitelstva města konaných 1. a 2. listopadu 2002 podle počtu mandátů

Graf 7: Výsledek voleb do zastupitelstva města konaných 20. a 21. října 2006 podle počtu mandátů

Graf 8: Výsledek voleb do zastupitelstva města konaných 15. a 16. října 2010 podle počtu mandátů

Graf 9: Výsledek voleb do zastupitelstva města konaných 10. a 11. října 2014 podle počtu mandátů

Graf 10: Zisk úspěšných politických subjektů v komunálních volbách v období 1990– 2014

Graf 11: Vliv preferenčního hlasování na obsazení zastupitelstva města v období 1994–2014

Graf 12: Rozložení sil mezi koaličními a opozičními politickými subjekty v zastupitelstvu města po komunálních volbách 1990

Graf 13: Rozložení sil v radě města v období 1990–1994

Graf 14: Rozložení sil mezi koaličními a opozičními politickými subjekty v zastupitelstvu města po komunálních volbách 1994

Graf 15: Rozložení sil v radě města v období listopad 1994 – listopad 1997

Graf 16: Rozložení sil v radě města v období listopad 1997 – listopad 1998

Graf 17: Rozložení sil mezi koaličními a opozičními politickými subjekty v zastupitelstvu města po komunálních volbách 1998

Graf 18: Rozložení sil v radě města v období 1998–2002

Graf 19: Rozložení sil mezi koaličními a opozičními politickými subjekty v zastupitelstvu města po komunálních volbách 2002

Graf 20: Rozložení sil v radě města v období 2002–2006

Graf 21: Rozložení sil mezi koaličními a opozičními politickými subjekty v zastupitelstvu města po komunálních volbách 2006

Graf 22: Rozložení sil v radě města v období 2006–2010

Graf 23: Rozložení sil mezi koaličními a opozičními politickými subjekty v zastupitelstvu města po komunálních volbách 2010

Graf 24: Rozložení sil v radě města v období 2010–2014

Graf 25: Rozložení sil mezi koaličními a opozičními politickými subjekty v zastupitelstvu města po komunálních volbách 2014

Graf 26: Rozložení sil v radě města od listopadu 2014